

MARTINA KABÁTNÍKA

CESTA Z ČECH DO JERUSALEMA

A KAIRA R. 1491-92.

VYDAL

DR. JUSTIN V. PRÁŠEK,

PROF. C. K. VYŠŠÍHO GYMNASIA V KOLÍNĚ N. L., DOPISUJÍCÍ ČLEN KRÁL. ČES.
SPOLEČNOSTI NAUK.

V PRAZE.

NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

1894.

Odevzdávaje české veřejnosti Cestu Martina Kabátníka, vzdávám tímto uctivé díky nejduš. a vždy věrné metropolitní kapitule jakož i vsd. panu ThDru *Klementu Borovému*, praelátu, za laskavé zapůjčení rukopisu, veleslavné České Akademii Císaře Františka Josefa pro vědu, slovesnost a umění za laskavé obstarání rukopisu a za dovolení, abych v místnostech akademických jej přepisovati směl, jakož i slavnému purkmistrovskému úřadu v Litomyšli a velectěným pp. *Josefu Müllerovi*, archiváři v Ochránově, *Josefu Štěpánkovi*, professoru c. k. vyšších českých realných škol v Karlíně, a *Antonínu Truhlářovi*, professoru c. k. akad. gymnasia v Praze, za hojně kollegialní a přátelské služby, jimiž vydání vzácného spisu Kabátníkova všestranně bylo podporováno.

V Kolíně 24. ledna 1894.

Ľ. V. Prášek.

Přepis prof. dra. Práška s originalem srovnali podepsaní jakožto komise zřízená třetí třídou České akademie pro vydávání této sbírky.

M. Hattala.
V. E. Mourek.
A. Patra.

I.

O životě Martina Kabátníka a o jeho cestě.

Když ku konci XV stol. v lůně Jednoty bratří českých vážné spory vznikly o pravou povahu církve původní, odhodlali se bratři hledati poučení o názorech křesťanů v zemích východních osedlých vysláním některých mužů do oněch krajin. Za nedostatečných známostí zemí východních¹⁾ ustanoveno, aby vyslanci bratrští sjeli země ruské, řecké a předosijské s Egyptem, ku kteréžto úloze, pokud se zemí asijských a Egypta týče, Martin Kabátník ustanoven.

Zprávy o životě Martina Kabátníka jsou velice řídké. J. Jireček (Rukověť I, 326) ze jména dovozuje, že živil se děláním kabátů. Ze spisu jeho jest toliko na bíle dni, že všiml si všude, kterak různé látky a tkaniny se upravují a že měl značné zkušenosti obchodní. Poněvadž rusky nad to znal, soudím, že zabýval se děláním kabátů kožešinou lemovaných, kterou z Ruska kupoval anebo sám si pro ni do Ruska dojížděl. Odtud vysvětlují se slova přítele jeho Adama bakaláře, píše při právě města Litomyšle, který praví, že byl Kabátník »člověk v školním umění neučený, však jináče v opatrnosti dosti umělý«.

Dle téhož Adama bakaláře přistěhoval se Martin Kabátník do Litomyšle z Prahy »z příčiny té, že jest svědomí svého při náboženství kněžském upokojiti nemohl, i hledal zda by toho dojiti mohl při bratrších«. Byl tudíž Kabátník původně podobojím, v Litomyšli však, na panství velikého příznivce Jednoty bratrské pana Bohuše Kostky z Postupic, stal se bratrem českým.

O tom, kterak na cestu do východních zemí Kabátník příbrán, Adam bakalář šíře vypravuje. Úmysl ten vzešel z častých rozmluv starších Jednoty s panem Kostkou, »při čemž také i tento Martin Kabátník býval«. Rozmluvy ony zabíraly se úvahami, »bylily jaký lid ještě kde na světě, ježto by se choval podle způsobu a řádu první církve svaté... I uložili, aby některé osoby z sebe do cizích a dalekých krajin vyslali, aby oni to očima svýma

¹⁾ Na jednom toliko místě dovolává se Kabátník vědomostí o zemích východních, které ve vlasti slychal. »Také jakož sem slyšal v Čechách obecné rozprávky o potocích rajských«, praví str. 23 A ř. 10 sld.

přespatřili a shlédli, nechtíc na samých zprávách dosti mti, kteréž jim dávány byly, i od osob z těch krajin do Čech přicházejících«. K úloze té podvolil se Kabátník sám čtvrtý s bratry Lukášem, rytířem Maršem Kokovcem a Kašparem z Marek. Na cestu vydali se pospolu z Litomyšle 1 března 1491, penězi jsouce zásobeni panem Kostkou, který jim zjednal i přimluvné listy krále Vladislava II. V Cařihradě rozjeli se, jediný Kašpar z Marek v Cařihradě je očekával, odkudž zase pospolu domů se chtěli navrátiti. Kabátník soudruhů svých sám nikde nejmenuje, toliko při popise Cařihradu těch vzpomíná, »kteřž Prahy svědomi byli« a maličko níže praví o velikosti Cařihradu: »ti, kteřž se mnú byli, pilně je ohledajíc a spatřijíc (pravili), že jest větší než tři Prahy« (str. 1 B r. 14).

Po dvaceti měsících navrátili se všichni šťastně do vlasti, načež »co pak tam zjednali, to těm, kteřž je poslali a na to náklad učinili, vrátivše se, vypravovali. Čežhož u nás v Litomyšli ještě až do dnes svědkové živí a hodnověrní zůstávají, kteřž, když se to dalo, přítomní tomu bývali a ty věci přeslýchali«. Dle těchto slov Adama bakaláře poslové o cestě své panu Kostkovi a starším ústní zprávu podávali. Ježto pak Martin Kabátník »byl člověk velmi přívětivý a libých rozprávek«, vypravovával rád i jiným mnohým lidem, »jak tam na té cestě spatřil, i svých příhod, jak se mu na ní vedlo«, načež k žádosti jich paměti a zkušenosti své napsati kázal.

Po návratu svém žil Kabátník ještě po 11 let. R. 1501 koupil s chotí svou Alžbětou dům v Litomyšli na Novém městě, »kterýž příleži jedúc do brány první na pravé ruce v tu stranu k fortně« od Jana Černého lékaře, kterýžto dům zaplatil penězi hotovými.¹⁾ Nemaje dítek, učinil téhož ještě roku pořizení o svém statku a volil sobě poručníky Jana Černého z Prostějova lékaře a Jana Vidurka Sixta z Prahy, načež volbu svou do knihy kšaftů města Litomyšle vepsati dal s podotčením, že »což úmysla již psaného Martina bylo, že jest týmž poručníkům oznámil a tak pověděl a za to řekl, že skrze to žádných nesnází nebude, že jest statek rozdělil, co komu býti má, přátelům neb manželce«. I poručil choti Alžbětě dům, přátelům pak ostatním 16 kop gr.²⁾

Zemřel pak Martin Kabátník v únoru r. 1503 v Litomyšli.³⁾ Vdova Alžběta jej přežila; jeho »přátelé a známí« připomínají se v Litomyšli Adamem bakalářem ještě před r. 1539.

II.

Příprava cestovní.

Bylo dotud domněním obvyklým, že Kabátník byl muž prostý, nehrubě vzdělaný a že tudíž nevalně hodil se k úloze, která naň byla vznesena.⁴⁾ Příčinu k náhledu tomu podal prvý vydavatel Cesty Kabátníkovy Adam bakalář, jenž v předmluvě ku svému vydání takto Kabátníka posuzuje: »Člověk v škol-

¹⁾ Liber memorab. města Litomyšle ab anno 1360, l. 41.

²⁾ Kniha kšaftů města Litomyšle z r. 1492, l. 62.

³⁾ Jelínek, Historie města Litomyšle II, 68.

⁴⁾ Tak usuzoval i Gindely, Geschichte der böhmischen Brüder I, 68.

ním umění neučený, však jináče, v opatrnosti dosti umělý.... Ieyk žádného jazyka neuměje krom svého přirozeného českého«. Názoru tomuto odporují však i úkol cesty jeho i osobnosti, s nimiž cestu podnikal, neboť nedá se mysliti, že by vedle veleučeného bratra Lukáše přikázána byla nejobtížnější část důležité i nákladné úlohy muži vzděláním nedostatečnému.

Kabátník sám o svých vědomostech zřídka podává možnost usuzovati. Pokud lze celkem souditi ze spisu jeho, z jeho směru, ze záliby u věcech řemeslnických i kupeckých jakož i ze jména Kabátník sama, byl Kabátník pražským živnostníkem, jenž se zbožím dílny své rozsáhlé kupectví provozoval. Této živnosti přidržel se i později v Litomyšli, i zdá se, že z ní slušného vytěžil majetku. Obecné jeho vzdělání nebylo ovšem značné. Proti spisům jiných cestovatelů pohřešují se zejména v Cestě Kabátníkově vzpomínky dějepisné, neboť kromě některých udajů starozákonných vyskytují se v něm toliko neurčité zprávy o činech Usunhassanových, tehdy v Evropě hojně rozhlášených, a o Titovu obléhání Jerusalema. Naproti tomu rostlinstvu věnoval péči dosti velkou a dovedl i určití i pojmenovati některé druhy subtropické. Zeměpisné známosti jeho charakterisuje nejlépe přívlastek »řeky rajske« anebo řeky z ráje přicházející, jímž častěji Nil označuje. Stop ku zprávám a četbě k jiným cestopiscům se odnášejících ve spise jeho není.

Sluší tudíž pokládati Kabátníka za zkušeného kupce, duchem bystrým nadaného. Z jazyků vedle svého materského znal jedině jazyk ruský. Tak praví, že v Kairu najal si průvodce žida »a uměl jest rousky, takže sem se uměl s ním smluviti« (str. 24 B ř. 23 sld.); také s Mamelukem smlouval se, jenž ruský uměl (str. 29 B ř. 24). Ruštinou smlouval se i se židy, kteří byli na cestě tovaryši anebo tlumočníky jeho.

Kupeckou střizlivost a mysl praktickou častěji Kabátník dal na jevo, usnadňuje sobě takto své poslání. Zvláště pak v jednání s úřady cizokrajnými dovedl si vésti obratně, jakož ukázal před begem jerusalemským, nařčen jsa průvodčím nepoctivým (str. 12 B ř. 10 sld.), a při sultánském dvoře v Kairu, kdež přijat byl ve slyšení emírem Ezbekiem a obdržel průvodní list sultánův i jeho emíra (str. 13 B ř. 12 sld., 27 A ř. 7 sld.).

Cestou dbal především svého poslání a dotazoval se i pátral bedlivě po poměrech náboženských, čehož výsledky částečně pojal do vypravování svého. V úsudcích svých o věcech náboženských vede si šetrně, nedotýkaje se soudem nepřiznivým vyznání žádného. Z jeho spisu vidno, že přeptával se po věcech náboženských v Cařihradě, Halebu, Damasku, Jerusalemě i Kairu, cestou pak uslyšel zprávy o Drusích libánských, jichž však nemohl vyhledati, jakkoli slyšel, že řády svými přibližují se velice církvi apoštolské. V každém místě, kudy jel, pídil se po počtu křesťanů; kde místo mělo převahou ráz křesťanský, jako v Chazyi nebo v Betlemě, rád zaznamenává, nedůstojného poddanství křesťanů v Jerusalemě trpce vzpomíná, o městě Tell Fagús praví: »nevím bych slyšel o jednom křesťanu,« naproti tomu však s povděkem přiznává, že v Cařihradě i Kairu křesťanům moslimové větší volnosti dopřívají. Jsa horlivým členem Jednoty bratrské, neskoupí uznáním Františkánům, jichž guardián »měl k němu milost«, anobrž jim i zásluhu připisuje, že svatá místa

vůbec jsou zachována a přístupna. Také židův a moslimův o mnohých věcech se dotazoval a zajímavé zprávy zůstavil o poměru Samaritů k čerkeským Mamelukům.

V líčení svém hledí všemožně, aby podával o tom toliko zprávy, co sám zažil a spatřil. Při tom dotazoval se bedlivě o všem, co vidělo se mu býti paměti hodným, a poznamenává při zprávě každé, od koho ji uslyšel. Od Turků poučen byl, že jest Damask větší Cařihradu, dotazoval se křesťanů, židův i Arabů, smlouval se rusky s Mamelukem, vešel i mezi dvořany sultána egyptského a s nimi se seznámil.

Se zvláštní zálibou přirovnává jednotlivá pozorování cestovní s podobnými zjevy ve vlasti své. Tak viděl se mu býti Cařihrad tak velikým »jako tři Prahy, než já pravím jako půltřetí« (str. 1 B ř. 15), Angora »leží jako Zateč« (str. 6 A ř. 33 sld.), město Homs »na pohledění zdá se tak veliké býti jako Nové město pra(ž)ské, a také dlůze leží« (str. 9 A ř. 28), o Damasku praví: »nevím by nebylo tak veliké jako tři Prahy« (str. 9 B ř. 37) a »okolo sebe, prý, má zeď tak podobně jako okolo Prahy« (str. 10 B ř. 23). Klášter vedle jerusalemského chrámu božního hrobu »podobný jest k tomu, kterýž jest u sv. Jakuba (na Starém městě pražském), jedné žeť není tak vysoký a také tak veliký« (str. 16 A ř. 14 sld.). Když patřil na Jerusalem s hory Olivetské, »zdál (mu) se tak veliký, což... rozuměti mohl, jako Králův Hradec, a něco jest k němu podobný, neb také leží dlůze a neširoce, a jest na hoře dosti vysoké, jako by mohl býti Tábor, než ještě... se zdá hora vyšší nežli Táboorská« (str. 18 B ř. 24 sld.). Egyptské město Tell Fagús neví, »co by menší bylo Prahy« (str. 23 A ř. 44 sld.), hrad Kairský zdál se mu »vohradú.... mnoho větší než Chrudim« (str. 25 A ř. 29 sld.), zlatníci Kairští »mají své město tak podobně jako v Praze židé« (str. 28 A ř. 7 sld.), pecníky chleba v Kairu »nerovně jsú menší než pra(ž)ská žemle« (str. 28 B ř. 25). Na některých však místech trpce kárá některé zdánlivé vady svých krajanů. Tak v Kairu jistě se mu zdálo, že Mameluci neumějí utráceti peněz »jako Čechové neb jiní služební v těchto zemích« (str. 30 B ř. 41 sld), také »v Egyptě obyčeje nemají tak velmi pečovati o své životy, aby je rozkošně chovali, vařice a připravující jim mnohé pokrmy, jako v jiných zemích a zvlášt v zemi České, kteříž jsú v tom převýšili všecky národy« (str. 34 A ř. 23 sld.); ale zase přiznává, že »mnohých věcí v Čechách kúpí více za bílý peníz než v Egyptě za majdynu« (str. 28 B ř. 28 sld.).

Sám nepsal paměti z pouti své, nýbrž »napsati je kázal« (str. 29 A ř. 14). Adam bakalář praví sice, že Kabátník příhody své sám vypsál, ale slovům těmto nesluší výklad dávati, jakoby Kabátník sám byl Cesty své spisovatelem, čehož dosvědčují výslovná výpověď Kabátníková, jakož i písmo rukopisu, zkratkami a způsobem svým důsledným význačné. Lituji, že nebylo mně možno srovnati písmo rukopisu Cesty Kabátníkovy s rukou zápisův Adama bakaláře v městských knihách Litomyšlských.

Kdy dal Kabátník zprávy své napsati, ani on ani Adam bakalář neudávají, stalo se však patrně nedlouho před smrtí cestovatelovou, kol r. 1500, načež Adam bakalář r. 1539 poprvé je tiskem vydal s nadpisem: »Cesta

z Čech do Jeruzalema a Egipta, Martina Kabátníka z Litomyšle. A na té cestě sepsání rozličných zemí, krajín, měst a zpuosobuov jich, i také obyčeuov lidí. V nově vytištěná léta Páně M^o D^o XXXIX¹. Na titulním listě spatřuje se hrubý dřevoryt, zobrazující poutníka na prostém voze jedoucího. Místo, kde kniha vydána, není udáno, proti Praze však může svědčiti vedle jiných typografických zvláštností i nedostatečná úprava. Jestliť tudíž oprávněn náhled, poprvé tuším B. Dudíkem¹⁾ a dle něho i J. Jirečkem projevený, že vydána byla Kabátníkova Cesta Adamem bakalářem v Litomyšli. Kniha ta není ani stránkována, toliko vytištěny jsou archové značky od A do K. Listů všech jest 73 v malé osmerce. Spolu přitištěn jest překlad ze známého cestopisu kapitulního děkana mohuckého Bernarda z Breidenbachu s nadpisem: »Devět rozdíluov Křestanuov v zemi zaslíbené z traktátu Petra z Brayndenbuchu, kdež vypisuje putování své po moři do Jeruzalema«. Také tiskař udán není, na konci traktátu čte se toliko jméno: Allexander. Jediný mně známý exemplář tohoto vydání uchovává se v městské knihovně Žitavské. Zařazen jest bez signatury a přivázány jsou k němu některé současné spisy, obsahem k zemím východním se odnášející, z předu Ulrici HVtteni, Equitis romani, Arminius dialogus, potom P. Cornelii Taciti historici de situ et moribus et populis Germaniae libellus, připsaný hr. Jáchymu Šlikovi (Wittenbergae, Josef Klug 1538), pak Peregrinatio ad terram sanctam, ex Bernhardo Breitenbach etc. (Wittenbergae, Nicola[us] Schir[lentz] 1536) a konečně Paulus Jovius episcopus Nucerinus, De rebus Turcarum (Wittenbergae, Klug 1537).

Vydání Adama bakaláře shoduje se celkem věrně s rukopisem, vystřihajíc se ovšem zřejmých nedostatků jeho a na mnohých místech jej doplňujíc. Rukopis sám uchovává se v knihovně nejdůstojnější metropolitní kapituly Pražské, kamž dán byl s některými českými rukopisy z pozůstalosti kapitulního děkana Kašpara Arsenia z Radbuzy († 1629). Dosvědčuje toho přepis na prvé stránce kodexu: Ex libris Caspari Arsenii Decani Pragen. Přivázán jest rukopis tento ku Traktátu kněze Hilaria děkana kapituly kostela prazského atd. proti Janovi Rokycanovi, ku traktátům »Prophetia jakéhosi kněze Jana mnicha Bosáka« a »Solfernus«, potom jest vložena Cesta Kabátníkova a konečně český překlad knihy Tobiášovy, vše se signaturou O 35. Rukopis Kabátníkův počíná se na druhé straně prvního listu a končí na první straně listu 38, na kteréž straně rukou pozdější, nepochybně Arseniovou, připsána jsou »Decē precepta«. Na přední straně prvního listu připsán rukou rovněž pozdější rozbor slov sv. Augustina v kanoně v prvním rozdílu: »y die Bratřze y Sestrzi powiezte mi czo se wam xidij atd.«

Druhé vydání Cesty Martina Kabátníka pořízeno v Praze r. 1577, jakož. svědčí Index Bohemicorum librorum prohibitorum str. 226. Kým bylo připraveno, známo není, zdá se však, že podobojím knězem Sixtem Candidem. Také nazýváno vydání toto vydáním Dačického.²⁾ Dle úsudku Josefa Dobrov-

¹⁾ Forschungen in Schweden für Mährens Geschichte, 129.

²⁾ Na prvním listě musejního exempláře Cesty Kabátníkovy připsáno jest rukou Josefa Dobrovského: »NB. alia editio quam anni 1577 Dačickiana; derselbe Holzstich.«

ského lišilo se vydání toto podstatně od pozdějšího vydání, jehož exemplář uchovává se v knihovně Musea království Českého v Praze. Dle Indexu nade-psáno bylo »Putování do Jeruzalema atd.« Dle přípisu, jež učinil Dobrovský ku str. 226 Indexu, vytištěno vydání toto na Starém městě pražském u Jiříka Dačického a obsahovalo 5 $\frac{1}{2}$ archu tisku. Třetí vydání vytištěno v Olomouci u Hradeckého r. 1639, čtvrté v Praze r. 1691 a častěji prý i bez roku.¹⁾ J. Jireček uvádí ještě vydání z r. 1708. Ze všech těchto různých vydání kromě vydání prvního podařilo se nám pilným pátráním ve dvorské knihovně vídeňské, v universitních knihovnách pražské a vídeňské, v musejní knihovně pražské, ve studijní knihovně olomoucké, dále v knihovnách různých šlechticův a duchovních ústavů shledati jediný exemplář Cesty Kabátníkovy, uložený v knihovně musejní se signaturou 29 G 5. Výtisk tento prost jest listu titulního jakož i konce; poslední dvě stránky připsány jsou rukou Dobrovského dle rukopisu metropolitní kapituly. Ráz tisku odnáší se ku konci XVII stol., jakkoli není kniha stránkována, text jest změněn na mnohých místech, aby byl čtenáři snazším, zvláště starší tvary novějšími nahrazeny. Patrně jest to vydání pražské z r. 1691. Úryvek z Cesty Kabátníkovy, jež K. J. Erben pojal do Výboru literatury české II 1015–1040, dle tohoto exempláře musejního jest upraven.

Za základ vydání vzat tudíž rukopis sám a text přepsán z něho věrně, leda že spojky a předložky, kde s následujícími slovy spojeny byly v jedno, odděleny jsou, a přidána jest interpunkce. Stránky kodexu označeny jsou číslicemi v závorkách v textu samém a konce řádků rukopisných kolmými čárkami. Na některých místech, kde vinou pisatelovou slova jednotlivá opominuta anebo ve významu svém přepsána byla, doplněn obsah slovy pod čarou dle vydání Adama bakaláře.

III.

Itinerarium.

Zvláštní úkol Kabátníkovy cesty byl patrně příčinou, že uchýlil se směru od křížáckých válek obvyklého. Středověcí poutníci palaestiniští obyčejně plavívali se z přístavův italských nebo jihofrancouzských, z Benátek, z Janova anebo z Marseilla, řídčeji z Amalfi; čeští poutníci Jan z Lobkovic, Oldřich Prefát a Křištof Harant vybrali se na východ z Benátek. Tím ovšem velikou část putování svého plavbou ztrávili. Naproti tomu Martin Kabátník, nespravuje se prostou úlohou poutníka, odvážil se cesty na tu dobu neobyčejně nebezpečné po suchu. Snad neurovnané poměry uherské, kdež s počátku r. 1491 král Vladislav potkával se ještě s odporem mnohým, přiměly Kabátníka a tři soudruhy, že vydali se na cestu skrze zemi polskou, Krakovem a Lvovem. V Sučavě (u Kabátníka *Šočava*) pobýli na půdě moldovlašské nebo multanské,

¹⁾ Jungmann, Historie literatury české I vyd., str. 97. — O nejistotě bibliografických udání ve příčině různých dob, kdy Kabátníkova Cesta byla vydávána, srv. Dobrovský, Böhm. Litteratur I, 150 (dle upozornění prof. Truhláře).

kterézto země kníže sice za lenníka koruny uherské byl jmín, ale od r. 1484, od vítězné výpravy Bajezida II, skutkem již Turkům byl poddán.

Hranice moldovlašské dostihl Kabátník u řeky Dunaje. Z Litomyšle až k Dunaji napočítal mil českých 206, a sice do Krakova 48, do Lvova 50, do Sučavy 50 a k Dunaji 58 (str. 1 B ř. 4—7). Kde Dunaj přešel, Kabátník výslovně neudává, ještě ale »od Dunaje přes zemi Tureckú jest jeti přes hory veliké a přes pouště dlúhé« (str. 1 B ř. 7—8), čímž patrně míní se poušť dobrudžská a nehostinný les Deli Orman, sluší vyrozumívati, že ubíral se Dobrudží k některému z průsmyků východobalkánských, a tu na snadě, že přepravil se přes Dunaj v Izakči nebo Kilii. Od Dunaje k Cařihradu tři neděle cestou byl; »někde města i vsi se nalézají na cestách, ale řídko a ve mnoha místech jedno od druhého« (str. 1 B ř. 9—10), čímž zřejmě označen smutný ráz východní Thrákie.

Pobyt Kabátníkův v Cařihradě byl patrně delší, ještě se tu bratři rozcházel, Kašpar pak z Marek v městě návratu Kabátníkova očekávati měl. Přes to jsou Kabátníkovy zprávy o Cařihradě velice chudičké, neboť nejvíce poptával se po poměrech náboženských a hlavně po řádech církve východní. Z městských staveb zpozoroval toliko nový scráj Mahommeda II a jeho hradby, pak lázeň sultánskou. Jinak povšiml si toliko zařízení jeničárského (str. 2 B ř. 7 sld.) a některých zákazů, jako přivozu vosku a soli (str. 3 B ř. 33 sld.).

Z Cařihradu ubíral se dále tureckým územím v Menší Asii, krajem, který válkami Mahommeda II a právě tehdy vládnoucího Bajezida II z valné části byl zpustošen. Přesed Bosporos na místě obvyklém »přes zátokuorskú, kdež se schází Bílé moře s Černým mořem, hned tu v Konstantinopoli« (str. 3 B ř. 4—5), tudíž mezi Stambulem a Kadikjójí, cestou třídní »přes hory velmi veliké« (str. 4 A ř. 8) dostihl Brusy (u Kabátníka *Bursa* dle výslovnosti turecké), »města císařského«, jejíž polohu na úpatí hory Olympa, hlučný a výsadami chráněný obchod, výbornou vodu pitnou, než však i nedostatek již vína, zvláště pak nákladný karavanseráj podrobněji vyličuje. Tu poprvé spatřil a slyšel šakaly,¹⁾ jakož i pověst o jezeře horském, kteréž prý jednou město zatopí. Mínil-li tím slavná sirná zřídla v okolí městském, s těží tvrditi.

V průvodu kupecké karavany a seznam blíže spoluputujícího žida jakéhos z Cařihradu, dospěl Kabátník dvanáctidenním pochodem z Brusy do Angory (*Angarye*), tehdáž pomezního města říše turecké (str. 6 A ř. 34), okolo něhož byly »púště veliké bez lesuov, a hor málo, než roveň čistá«. Také zpozoroval, že jest v městě mnoho řemeslníkův, kteří připravují »šamlaty«, t. j. látky ze srsti velbloudí, i u jiných cestovatelů českých častěji vzpomínané.

Opustiv Angoru, vstoupil Kabátník do země slavného někdy knížete Usunhassana z dynastie bílého beránka, jejíž *Hushassanem* neb i *Hushas-*

¹⁾ Kabátník připomíná šakalů tureckým prý slovem »dafinové« (str. 4 B ř. 23). Šakal jest v Malé Asii velice hojný a podává o něm zprávu s Kabátníkem se shodující Petr Belon du Mans v letech 1546—1549, u H. E. G. Paulusa, *Sammlung der merkwürdigsten Reisen in den Orient*. Jena 1798 IV, 21.

soncm nazývá. Usunhassan a jeho Turkomani vedli nedlouho před tím těžké války s Mahommedem II Výbojcem, jichžto stopy byly ještě na všech stranách patrný. Tehdy již, ježto Usunhassan r. 1478 zemřel, panoval v oslabené říši »bílého beránka« mladší Usunhassanův syn Jakub chán; knížete tohoto Kabátník vzpomíná ale nejmenuje. Podivno však, že Usunhassana nazývá »knížetem žoldánovým« (str. 6 B ř. 16), míně tím sultána čerkeských Mameluků v Egyptě.

Zemi Jakuba chána nazývá Kabátník »zemí Adzamskou«, kteréž pojmenování patrně vzešlo z neporozumění nebo z přeslechu. Adam bakaláf nazývá ji »zemí Adryánskou«, což J. Jireček (Ruk. I, 326) odvozovati chce ode jména Ardanšili. Sotva však podaří se vyložití jméno toto, poněvadž v porušeném jeho stavu není lze je srovnati se známými jmény krajin na stepi anadolské. Z popisu Kabátníkova vidí se, že »zemí Adzamskou« srozumívá širý a dosti pustý kraj mezi Angorou a Kaisarií. Černými barvami líčí Kabátník »půště dlouhé«, bez chleba i dříví, až po jedenáctidenním pochodu v listopadu r. 1491 stanul v Kaisarii — Kabátník píše »Baysar«, Adam bakaláf »Kayffar« — na úpatí mohutného a věčnosněžného Erdžásu, »pod horami velikými, a na těch horách bylo sněhu mnoho« (str. 7 B ř. 12 sld.). V Kaisarii spatřil Kabátník »zdi zbořené a město vypálené«, dle jeho slov od tureckých vojáků, když táhli proti Usunhassanu, hned však níže spojuje s událostmi zprávu o bohatství sultána egyptského, z čehož vidno, že stopy boje, které shledal, neodnášely se již k Usunhassanu, nýbrž k oběma válkám sultána Bajezida II se sultánem egyptským Melekiem Ešrefem. Turci tehdy r. 1486 a 1488 utrpěli těžké porážky, načež ujednáno příměří, jehož vzpomíná i Kabátník. Vynášeje totiž moc i bohatství sultána egyptského, dodává k tomu: »jemu nemohl turecký císař odepřít, i vzal s ním smlůvu a drží ji až do dnes« (str. 6 B ř. 19 sld.).

Po třídenním pobytu v Kaisarii ubírala se karavana územím turkomanského knížete Alaeddevleta z dynastie Sulkadrův, »zemí Turkmanskou«, jak praví Kabátník (str. 7 A ř. 25), a dostihla po jedenácti dnech sídla jeho Maraše (*Marys* u Kabátníka), které »leží pod horů a skrze ně teče potok čistý« (str. 7 B ř. 39). Za dob Usunhassanových i knížata z rodu Sulkadrův uznávala svrchovanost turkomanského hrdiny, proto Kabátník přičítá zemi jejich k území Usunhassanovu, pravě že »v tom městě jest počátek mýt země Huzhassanovy« (str. 7 B ř. 2 sld.). Patrně místo mil počítal mýta, jakož činil na další cestě z Damasku až do Kaira, ale počet mýt v Cestě jeho obsažen není. Pojednáváje o tvrdosti celních zvyků marašských, dotýká i prastarého hradu, honosícího se za dnů našich oběma hittitskými lvy, kteří od tisíciletí s bašt jeho krajinu obzírají, pohřbchu však podrobnější o něm zprávy nepodává.

V Maraši karavana pobyla po dobu, již Kabátník blíže neudává, pak dala se k jihu do Aintabu (*Antiochia ad Taurum*, *Anthyochoye* u Kabátníka), jehož dostihla pochodem dvoudenním. Aintab tehdy již příslušel k říši egyptských Mameluků. Dle Kabátníka Aintab »leží na čisté veliké hoře, a hrad dole v rovni na bahně« (str. 7 B ř. 9). V Aintabu pobýli po dva dny, načež cestou třídenní brali se k Halebu, metropoli Syrie. Nevím, ze které příčiny nazývá Kabátník Haleb *Galatou* a odnáší k němu i část apoštolské činnosti sv. Pavla.

Haleb býval tehdy sídlem jednoho z pěti velikých begů mameluckých i byl již městem velice důležitým. »Město to jest pěkné a hrazené,« líčí náš poutník, »zeď okolo něho jest dobrá a příkop hluboký, a prostřed města jest hora vysoká, a na té hoře jest hrad. Okolo něho jest příkop vodný a hluboký velmi, a do hradu není brány než fortna, a jedné což tam vejde, vjeti na koni nikamž nemůž. V tom městě všech věcí našli smy dosti podle obyčeje jich, zvláště kupeckých věcí mnoho v něm jest, neb v tom městě jest sklad veliký od kupcův z mnohých zemí« (str. 8 A 25 sld.). Popis tento shoduje se věrně s popisy jinými: vršek uprostřed města, úzký vchod ku hradu na vršku onom zbudovanému, pevný hrad, který dovedl vzdorovati i byzantským Basiliovcům i hordám Timurovým, hlučný obchod, jímž stal se Haleb stolicí vši Syrie.¹⁾

V Halebu pobyla karavana, k níž byl se Kabátník přidružil, po celé tři týdny, ježto očekávali kancléře egyptského sultána, navracejícího se z Cafrhradu (str. 8 B ř. 32 sld.). Když kancléř se navrátil, ubírala se karavana v jeho průvodu dále k jihu, nejprve do Hamy (bibl. Hamath, u Kabátníka *Chám*, což prý jest česky *Cappadoci*!), kamž přijeli po čtyřech dnech (str. 9 A ř. 15). Také Hamu Kabátník správně popisuje. »To město leží pod strání velikú, prostřed toho města vysypán jest vrch nebo kopec velmi vysoký, i praví, že někdy za křesťanův na tom vrchu byl hrad, i zdá se, že byl velmi pěkný připravený, neb jest ještě toho mnoho znamení.« Velice kárá Kabátník obyvatelstvo, že majíc velikou řeku (Asi, starověký Orontés) v městě, zřizuje si špatné mlýny na vodách přiváděných. Jsou to pověstné mlýny, k nimž po trubách a žlabích ženou pověstná arabská kola vodu z Oronta na mnohý kilometr dálky.

Zdá se, že v Hamě karavana toliko přenocovala. Kabátník praví alespoň, že odtud jeli »do *Asi*, jazykem jich slove *Chai*« (str. 9 B ř. 26), kamž z Hamy přijeli druhého dne. Chai patrně jest nynější město Homs nad Orontem (starověká Emesa), níže pak bude ukázáno, kterak učinil Kabátník omylem jiné jméno města »Azi«. V Homsu upoutaly Kabátníka toliko poloha města a opevnění jeho. Město prý »také dlúze leží. Valy jsou okolo něho vysoké a obyčejem, českým jsú dělány« (str. 9 B).

Na noc z Homsa dojeli »k Bethánii a tu ... leželi před městem. A Bethánie jest městečko malité a jsou v něm všecko křesťané řečtí« (str. 9 B). Kde jest tato »Bethánie«, již sluší hledati jižně Homsa, ve vzdálenosti asi půldenního pochodu, na cestě k Damasku vedoucí? Na karavanní cestě z Homsa do Damasku jest třetí stanicí osada Chasyá, odkudž počítá se do Homsa 7—8 hodin cesty karavanní. Tato osada Chasyá jest obývána podnes po větce křesťany, oba poznatky tudíž, i vzdálenost od Homsa i ráz náboženský, shodují se, i neváháme Bethánii Kabátníkovu za Chasyi prohlásiti. Tím však řeší se i záhada, proč slove Kabátníkovi Homs »Azi«. Sluší hledati původ toho jména ve jménu Chasyá, které Kabátník omylem s Homsem

¹⁾ Sachau, Reise in Syrien und Mesopotamien 105—106.

stotožňoval. Podobným asi způsobem i jméno Bethánie se jménem Chasyá zaměněno.

Z Chasye třetího dne dojecha karavana slavného a bohatého města Damaska (str. 9 B 36), kdež pobyl Kabátník po tři neděle, kol svátků vánočních a nového roku 1492 (str. 10 B ř. 30 sld.). Ježto Damask byl ode dávna sídlem melkitského (syrskokatolického) arcibiskupa a orthodoxního patriarchy, věnoval Kabátník městu i náboženským zvláštnostem jeho péči velikou. Damask dle něho »jest město veliké velmi«, dle výpovědí tureckých větší prý Cařihradu (str. 9 B ř. 38). Chtěje město po všem rozsahu jeho shlédnouti, pozoroval neb »ohledoval« je s různých stanovisk, nemohl však odnikud města »spatřiti«. Proto praví toliko, že Damask »jest v čisté rovni, na místě leží veselém, a s jedné strany Damašku jest hora a na té hoře jest kostel«, na památku prý vraždy nad Abelem spáchané (str. 10 A 41 sld.).

Dotknuv polohy, vypisuje Kabátník bohactví a obchod města. »Damašek«, praví on, »jest město bohaté na všechny věci i na vodu, neb do něho teče sedmdesát potokův a dva. Pak na kupecké věci jest převelmí bohaté..., a na vši té cestě nebyl sem v bohatším, neb jest město skladné a v něm bývají kupci z rozličných zemí nám známých i neznámých. V Damašku chleba, vína, masa i jiných věcí k živnosti obyčejem jich hojně dosti... V Damašku tak jest ovoce mnoho, že to mohu praviti v pravdě, že jak sem živ v jednom místě neviděl sem ho více jako v Damašku na trhu prodávajíc,.... nebo (okolo) Damašku jest velmi mnoho sadův přechistých i zahrad, k tomu rovniny čisté, ježto na tři strany krajiny očima přehlédnutí nemuož. Z Damašku na všechny krajiny dodávají ovoce, roznášejíc je na velblúdech po krajinách« (str. 10 A ř. 4—10 B ř. 21).

Při vstupu do města povšiml si Kabátník především hradeb, podobných městské zdi pražské, »než ne všudy, neb bylo někdy dobyto i jest zdi mnoho zbořeno i není zase až i do dnes opraveno«. Pohříchu chudičk^é jsou zprávy jeho o vnitřním městě, kdež kromě »šibenice prostřed rynku« toliko sanktuarií k obrácení sv. Pavla se odnášejících vzpomíná. S křesťany tamními vydal se jednou »k tomu místu, kdež zarazil blesk sv. Pavla.... to místo jest mezi zahradami, a od Damašku jest jako by mohlo býti čtvrt míle« (str. 10 B ř. 32 až 34). Kabátník shledával na tom místě zbytky chrámu, o němž zvěděl, že byl od muslimův obořen. »Také mi ukazovali ten duom«, praví dále, »v kterém(ž) křest přijal svatý Pavel, a ten duom jest v městské zdi nad potokem u té brány, kterůž chodí k svatému Pavlu« (str. 11 A ř. 38 sld.).

Z Damasku okolo Hromnic r. 1492 putoval Kabátník dále k Jeruzalemu, počítaje na cestě té 25 mýt (str. 36 B ř. 5), nejprve »k Jordánu potoku čtyři dny cesty«. Jordán zdál se mu býti v horním toku svém tak široký, »že by jej pacholek po třikrát přeskočiti muohl«. Od Jordánu jeli »do Galilee a jest puol míle jedno od druhého. Galilea jest městečko malé a na huře vysoké a velmi příkré a tu mnoho prorokův svatých leží«. Tu opět záhada, zaviněná nedostatečnou známostí jazyků. Sluší předpokládati, že nepochybně Cařihradský žid spolucestující upozornil Kabátníka na někdejší hranice země galijské, jež za dob mameluckých součinila zvláštní správní okres, načež Kabátník

sídlo begovo Šafed za městečko jménem *Galilea* pokládal. Při určování tohoto místa jest rozhodujícím, že níže (str. 21 B ř. 18) Kabátník Galilei sídlem jednoho »z pánů po žoldánu největších«, t. j. begů, vedle Galaty, Haleba, Damaska, Jeruzalema a Gazy jmenuje. Ze čtyřiaadvaceti begů mameluckých sídlilo jich v Syrii patero a sice vedle čtyř měst výše jmenovaných sídlil pátý v Šafedu, tudíž na půdě Galilejské (srv. Hammer II, 481). Překročil dle toho Kabátník Jordán u »mostu deccr Jakobových« (Džisr-berát-Jakúb) mezi jezery Chulem a Genezarethským, kudy podnes vede karavanní cesta z Damasku k Šafedu.

Odtud po Iromnicích (str. 11 B ř. 15) dal se Kabátník k jihu do Jerusalema, patrně až do Náblusa drže se cesty obvyklé; u Náblusa však, jehož nejmenuje, karavana jeho, do Egypta spějící, uchýlila se k jihozápadu do Ramly, odkudž Kabátníku a soudruhu jeho z Cařihradu bylo se obvyklou poutnickou cestou z Jaffy k Jerusalemu vedoucí samotným ubírat. Ze Šafeda do Ramly, již opět nazývá Kabátník *Ramotgalat*, přibyli poutníci cestou tří denní (str. 12 A ř. 4). Že míní Kabátník Ramlu v mnišské legendě s Ramou-Arimatheí stotožňovanou, vidí se z další zprávy jeho, neboť »tu Bosáci mají svůj klášter, a když pútníci po moři se plaví, od Benátek putující k buožímu hrobu, nejprve vysedí z korábův do Ramotgalat a tu se Bosákům zpovídají« (str. 11 B ř. 23 sld.). Souhlasným svědectvím všech cestovatelů středověkých, kteří po moři připravili se do Palaestiny, mezi nimiž Čechů Jana z Lobkovic, Oldřicha Prefáta i Krištofa Haranta, potvrzena jest důležitost Ramly, odkudž Františkáni poutníkům zjednávali listů průvodních. Po té poutníci pobýli v hospitale vévodou Filippem Burgundským založeném a od Františkánů přijímali i svátosti i potřebná pro život mezi Moslimy poučení.¹⁾

V Ramle najali si Kabátník a soudruh jeho ošemetného průvodce po cestě k Jerusalemu, kdež nejprve ubytovali se v karavanseráji, později však odebral se Kabátník do kláštera františkánského na hoře Sioně, kdež pobyl několik dní. V Jerusalemě vůbec setrval Kabátník po tři neděle (str. 13 B ř. 15), mnohem déle než Lobkovic, Prefát nebo Harant, a dle vlastních svých slov »ohledal všecky věci, kterých mohl dojíti«. Nad to pobyl ještě 8—10 dnů v Jerusalemě při návratu svém.

Východištěm dvou jerusalemských vycházek, jež Kabátník popsal, byl starobylý klášter sionský. Dle mnišské legendy pokládána byla západní městská hora po celý středověk za dávný Sion a tudíž i za městiště královského někdy paláce Davidova. »A slove na huoře Syon, kdež Bosáci klášter mají, a tu král David měl svůj dvůr a tu jest bytem byl, a již nyní slove večeradlo Páně« (str. 13 B ř. 19 sld.). Tím přechází Kabátník k coenaculu, na jehož místě tehdy ještě křesťané chrám měli. »A již jest na tom místě kostel,« dokládá Kabátník, »kdež jest pán Kristus večerál s svými učedlníky«.

Prvá vycházka jerusalemská vedla Kabátníka za bránu svatoštěpánskou, kdež jej nejprve »vedli před kostel, ukazující .. to místo, na kterémž byl ukamenován svatý Štěpán« (str. 14 A ř. 23 sld.). Z toho lze usuzovati, že chrám

¹⁾ O. Ramle srv. Klement, Palestina 19—20.

ten, z něhož za našich dnů toliko základy jsou uchovány, tehdy ještě v dobrém stavu se spatřoval. Odtud ubíral se »na ta místa, kdež pán Kristus (s) zástupy obýval«, potom ku chrámu blíže františkánského kláštera, zbudovanému na místě úmrtního domu Matky Boží, a »na jiná mnohá místa« (str. 14 A ř. 20).

Druhou vycházku vykonal Kabátník za průvodu dvou Františkánův. Nejprve vedli jej k místu Spasitelova utrpení, »k tomu místu, kdež byl kříž, na kterémž byl pán Kristus ukřižován, a na tom místě jest věže veliká a znáti, že byli na ní zvonové, ale již jich není«, čímž míní se vysoká věž při chrámu božího hrobu, ježto ihned Kabátník dokládá: »neb to místo, na kterémž byl ukřižován pán Kristus a hrob, jest obé v jednom klášteře blízko jedno od druhého« (str. 15 B ř. 40–3). Obšrně a plasticky popisuje Kabátník chrám božího hrobu i klášter s ním spojený, poznamenává, že »dílo všecko jest starodávné; jakž sú někdy dávno křesťané udělali, tak stojí, neb jim již pohané nic nedadí přidělati ani hotového opravovati, leč by jim peněz velmi přeplatili«. Důležitý pro dějiny chrámu božího hrobu jest další udaj o poboření jedné části chrámové. »A teď nedávno před tím,« vece Kabátník, »než sem já tam byl, ubořilo se kus zdi kostelní... a nedadí jim toho zase opravití.« Myslím, že týká se tato zpráva kaplí při levé straně hlavního vchodu, které na obraze ve spisu Harantově obořeny se spatřují.

Od chrámu božího hrobu ubíral se Kabátník cestou Spasitelova utrpení (Via dolorosa) »k té bráně, kteréž vedli pána Krista k smrti« (str. 17 A ř. 11), čímž patrně míněn jest oblouk Ecce homo. Pak sešli »do údolí, kteréž slove Josafat, ktež jest hrob panny Marie«. I tento hrob a kapli nad ním Kabátník zevrubně popisuje (str. 17 A ř. 16). V dalším popise vzpomíná zahrady Gethse-manské a míst slavných modlitbami Spasitelovými, jakož i místa, kde dle evangelia sv. Petr Malchovi ucho uťal, na kterémž místě viděl »vytesáno v skále, po kteréž chodí, obraz veliký svatého Petra s mečem a Malcha, kterémuž ucho uťal, také vytesaného« (str. 17 B ř. 39 sld.). Obraz tento za dob Harantových byl úplně zmizel. Odtud vystoupil na horu Olivetskou právě za doby květu oliv a cedrů a k místu Spasitelova Nanebevstoupení, kdež kochal se pohledem na okolní kraj. »Také s hory Olivetské,« praví ihned, »nejlépe sem viděl Jeruzalem a shléd položení jeho« (str. 18 B ř. 23), načež výpisem polohy městské a některými poznámkami o hospodářství, zejména vinném, o obchodu a o poměrech náboženských pozorování jeruzalemská ukončuje.

Z Jerusalema navštívil Kabátník v průvodu některých Františkánů Betlem, kterýž byl dle něho »městečko maličké jako ves a muož býti od Jerusalema jakoby tři čtvrti míle« (str. 13 B ř. 35 sld.). I shlédl tam klášter Františkánský před městem s kaplí božského Narození, což obé podrobně popisuje. Odtud spatřil i sanktuaria Spasitelova obřezání, zjevení a pastýřům zvěstování. »Na tom místě,« kde se andělé pastýřům zjevili, praví Kabátník, »jest divná jeskyně z skály vyrostlá, neb jest neznáti, by se jí kde železem dotýkalo. Také znáti, že na té skále byla jest věže veliká, a slyšal sem od křesťanův, že by ji múře(ní)ně zbořili« (str. 14 B ř. 13 sld.). »A odtud sme šli,« pokračuje dále, »na jeden vrch, i ukázali mi ta místa, kdež byla Sodoma a Gomora,« při čemž

rozpisuje se o jezerech slaných a o způsobu, kterak z nich lopatami sůl těží. Vrchem tím míněna jest »Franská hora« (Džebel Ferdís), s jejíhož vrcholku kochají se poutníci širou vyhlídkou na hornatinu judskou a proláklinu Solného nebo Mrtvého moře.

Za dob Kabátníkových žili v Betlemě »všecko křesťané řečtí«, kdežto za dnů našich jest v Betlemě nejčetnější římskokatolická osada po vší Palaestině.

Když vracel se Kabátník opět do Jerusalema, upozorňovali jej mniši na Nebi Samvíl vysoko k nebi trčící, t. j. »místo, kdež leží Samuel prorok«, na »školu Eliovu«, na tradiční dům Jakobův« a na památný Kubbet Rachíl neboli hrob Rachelin (str. 15 A ř. 28). Již před Jerusalemem spatřil dům Si-meona kněze, »a jest blízko Jerusalema a ještě mnoho zdi stojí i věže veliká; rozuměti, kdyby bylo nezbofeno, že byl duom čistý, jako by v těchto zemích tvrť dobrá byla« (str. 15 A ř. 32 sld.).

Někdy ve druhé polovici února¹⁾ r. 1492 dal se Kabátník na další cestu do Egypta, tehdy bez žida cařihradského, jenž v Jerusalemě očekával jeho návratu. Druhého dne přišli do Hebrona, kteréž město Kabátník podivným způsobem splývá se Samarií, pokládaje Haram s hroby patriarchů za Hebron, město pak za Samarii. Patrně omyl ten přičítati jest nevědomým jeho soucestovatelům, kteří z cesty mezi Hebronem a Jerusalemem ukazovali jemu rovněž »Jericho město, ježto bylo okolo něho sedm zdí, a již nic jiného není, než mnoho zdí rozvalených« (str. 20 A ř. 5 sld.), jakkoli pravé Jericho položeno jest na severovýchodní straně jerusalemské a odnikud z okolí městského nemůže býti vidno. V Hebroně blíže popisuje studnice Jakobovy před městem a hroby patriarchů, tyto pouze dle vypravování mahommedánů, ježto k nim nebyl připuštěn. Horu nad městem se pnoucí, z níž potůček přicházejí, vodou naplňuje vodojemy městské, nazývá Kabátník Cedronem.

Z Hebrona za půl druhého dne dostihl města Gazy, kteréž »leží na hoře písčné, a okolo něho jest zahrad množství, a v nich ovoce, rozličného dříví, než najvíce dříví mandlového, ježto jest jeho tak mnoho, že jej jedva očima přehlédne« (str. 21 A ř. 5 sld.). Obchodu a poloze města na silnici egyptské rovněž Kabátník vzpomínku věnuje a spolu poznamenává, že Gaza jako Haleb, Damask, Šafed a Jerusalema byla sídlem bega mameluckého.

Po týdenním pobytu v Gaze (str. 22 A ř. 1) vypravila se karavana na další pouť do Egypta. »Odtud sme jeli dva dny,« vypravuje Kabátník, »i přijeli sme

¹⁾ Praví sice Kabátník (str. 19 A ř. 3 sld.): »Pak zase jeda — bylo ty dny hned *po velice noci* — o velikých hroznicích jakož sem slyšel, i chtěl sem zvěděti, než zpráva tato může se odnášeti toliko k pobytu jeho jerusalemskému po návratu z Egypta. Dosvědčují toho jednak slova »pak zase jeda«, jednak udaje jeho časové, neboť »okolo Hromnic toho svátku« byl na cestě z Damaska do Šafeda (str. 11 B ř. 15), ze Šafeda do Ramly putoval 3 dny, z Ramly pak byl v Jerusalemě za den (str. 12 A ř. 5), přijel tudíž do Jerusalema na počátku února a odjel z něho asi 22—25 února. Ježto v Gaze zdržel se týden a do Gazy přijel z Jerusalema třetího dne, odcestoval z Gazy mezi 2—5 březnem a po cestě šestidenní 8—13 března dospěl Kaira, kdež pobyl 20 dní, t. j. asi do konce března. Nezdřel-li se nikde cestou zpáteční, navrátil se do Jerusalema kol 10 dubna a tam strávil svátky velikonoční, jichž hod boží r. 1492 připadl na 22 duben.

k jednomu městečku, a neviděli sme ho, až sme do něho vjeli, pro dříví daktylové... neb sú všecko lesové palmoví velicí okolo toho města;« na jiném pak místě podotýká: »Také v tom městečku zdá mi se, že největší živnost jich jest daktilé, neb odtud dodávají doktilóv do všech zemí okolních kupci rozliční.« Také v tom městečku nic pěknějšího neviděl než ploty z větvení palmového, kteréž jsú okolo městečka...«, nad to ještě praví: »Městečko to jest velmi bídné. Nemají v něm ani vod dobrých, než sú slané a k tomu teplé. Tu nám pravili, že již u nich dešť neprší,« kolem pak městečka jest země »velmi zlá a písčinná, i to ještě písku suchého, ježto když po něm jedeš, tehdy se velmi práší« (str. 22 A ř. 15—22 B ř. 35). Jméno městečka toho udáno není, avšak znaky výše uvedené a vzdálenost dvoudenní od Gazy činí nepochybným, že jím míní se hraničná osada při »řece egyptské« el-Ariš.

V el-Ariši přenocovavši, časně z rána karavana cestou pokračovala, až dle slov Kabátníkových »druhého dne přijeli... do jednoho městečka k prvnímu podobné(ho) palmovím i zemí. Jest také nuzná; vody mají zlé, slané a teplé« (str. 22 B ř. 36—23 A ř. 37). Ani toto městečko není jmenováno, poněvadž však karavana ubírala se obvyklou cestou k Nilu, kamž dorazila třetího dne, jest nepochybné, že jím míní Kabátník některou z chudičkových stanic mezi el-Arišem a el-Kantarou. Dle vzdálenosti od el-Ariše jest pravdě nejpodobnější osada Bír el-Abd opodál jižního břehu lómanu Sirbonského, čímž vysvětluje se i množství mořských ptáků v trhu, o němž Kabátník zajímavou zprávu podává.

»Odtud sme jeli a třetího dne přijeli sme do jednoho města velikého, kterémužto jazykem arabským říkají Ages. Jest město veliké, nevím, co by menší bylo Prahy, a není hrazené. Kupectví rozličného v něm dosti, plátníkův a běličův... V tom městě jsú všecko Arapi pohané; nevím, bych v něm slyšel o jednom křesťanu, by v něm bytem byl. Tu sme se měli dobře, neb sme se chleba najedli všichni, což nás bylo, a vody dobré napili z Nylusa z řeky veliké, kteráž teče z ráje, neb teče mimo to město... Nazajtrí jeli sme pryč a toho dne přijeli sme do města slavného a velmi velikého Egipta a jich jazykem do Miseru« (str. 23 A ř. 42—14).

Těmi slovy popisuje Kabátník město Ages zvané. Jméno samo jest zkomoleno a tu třeba pravého jména způsobem jiným vyšetřovati. Důležité znaky, které Kabátník městu Ages přikládá, jsou: Bylo položeno na karavanní cestě z el-Ariše do Kaira vedoucí při jednom z hrdel Nilských, bylo dle pojmu Kabátníkova městem rozsáhlým, provozovalo hlučný obchod a od Kaira bylo toliko jeden karavanní pochod vzdáleno. Poněvadž Kabátník při něm poprvé dotýká se Nilu a výborné pitné vody jeho, jest hledati město toto při nejvýchodnějším, t. j. při pélsijském hrdlu a tu i podobností jména i shodou znaků vytčených zamlouvá se město Tell Fakús nebo toliko Fakús, které za dřívějších dob bývalo mnohem důležitější než nyní.

Nejzajímavěji popsal Kabátník hlavní město egyptské Kairo neb Masr. Jméno Masr Kabátník stotožňuje s arabským jménem země a proto důsledně Kairo Egyptem zove. Po 20 dnů pobyl v hlavním městě egyptském ohledávaje

je za této doby velice důkladně, jak sám praví »ohledav, což... mohl ohledati, než mnoho jest, ježto... neohledal než toliko slyšal, a o mnohém viděném i slyšeném... nepsal pro ukrácení řeči a nedostatku paměti i jiných věcí« (str. 36 A ř. 28 sld.).

Kabátníkův popis Kaira, více než dvě pětiny celého spisu zabírající, rozpadá se ve dvě části, topografickou a společenskou. V obou částech jest zřejmě viděti, že český cestovatel zpravoval se s velikou snažností o světovém tehdy městě, sídle nádherného a uměnímilovného sultána Kaitbeje (1468—1495) jakož i středu tehdejšího obchodu s Indií. Jsa si vědom, že málokterý z krajanů jeho až na břehy nilské dospěje, věnoval Kabátník péči velikou i vnějšku města i řádům jeho, a tak podal obraz, jenž jest po stránce věcné nejcenějším oddílem Cesty jeho.

Příchod jeho do Kaira udál se se strany severní, skrze rozsáhlá předměstí, která podnes rozkládají se za branami eš-Šarije a el-Futúh. »I přijeli sme do Egipta« praví »jako do jiné vsi, neb do něho není žádné brány ani které zdi okolo něho jest, než najprve sem viděl před městem zahrady velmi čisté, zdmi vysokými ohrazené, kterýmžto okolo města slušelo býti. A jsú z rozličného kamení tesaného dělány, a na ty zdi chodí po stupních kamenných« (str. 22 A ř. 14—22 B ř. 18). Po té vjel do »nejprvnější ulice Egipské«, o níž soudil, »jako by bylo puol čtvrti míle zdálí, kterážto ulice jest všeka klenuta jako sklep, a po stranách jsú vokna do ní«, až ve kterémsi karavanseráji hospodou se utábořil.

»I myslil sem na to,« pokračuje Kabátník, »abych do tak slavného města nadarmo nejezdil, ale abych chodě ohledoval, co bych kde co mohl ohledati a vyptati se« (str. 23 B ř. 37—24 A ř. 39). Proto dotazoval se, patrně skrze žida, s nímž z Jerusalema do Kaira byl putoval, lidí mnohých a zvláště hospodáře v karavanseráji svém, kteří však zveličovali poměry města způsobem v pravdě orientalským. »I pravili mi« dokládá Kabátník »o velikosti města Egypta, kterak jest velmi dlúhé a veliké a široké.. na všechny strany, že ho člověk odnikud očima nemož přehlednúti ani právě shlednúti. Potom mi pravili ten hospodář a řekl jest: »V našem městě jest dvanáste ulic naděl města krom jiných příčných a stranných, a v té každé ulici jest dvanást tisíc domów atd.« (str. 24 A ř. 40—3), jindy pak týž hospodář Kabátníkovi dovozoval: »Aby to věděl, že by musil dobrý kuoň míti, aby (za den město naše) přešel« (str. 24 B ř. 16 sld.).

Pátravý Kabátník chtěl tudíž věrohodnost slov hospodářových zkoumati a proto v průvodu tlumočníka žida jakéhosi konal veliké procházky městem. Ješto Kairo v XIX stol. všestranně bylo přestavěno a po způsobu evropských velkoměst upraveno, není dosti snadno procházky jeho shledávati. Prvá cesta jeho byla »jednu ulicí, chtě zvěděti, kterak jest dlúhá« (str. 24 A ř. 8), i přišel až k Nilu, kde vody na velbloudy nabírali. Druhého dne šel s průvodčím »k hradu žoldánovu, na kterémž jest žoldán dvorem«. Došedše po stupních kamenných brány prvé, obzírali s místa povýšeného město, »ano leží v čisté rovni písečné, a nikdež vrchův ani lesův očima (nebylo viděti), než čistá krajina písečná. K severu a k východu konců města sice dohlédli, ne však

k jihu a k západu, a tak utvrdil se Kabátník v přesvědčení, že »Egypt jest město veliké příliš«.

Podrobně popisuje Kabátník tvrz kairskou, nyní Kala zvanou. »Hrad žoldánov jest na čisté skále bílé a prostředně vysoké, a okolo hradu jest pět zdí a vysokých velmi. A skrze každú zeď jest brána« (str. 24 B ř. 37 sld.). Kabátník prošel toliko branou druhou, nebo obavy téže povahy, které o 100 let později přiměly k návratu i pana Haranta, nedovolily jemu ku třetí bráně pokročiti. Místo popisu nádherných budov Saladínových spokojovati se tudíž čtenáři jest úvahou o třech družích úředníků sultánových.

»Sšedše s hradu,« vypravuje Kabátník dále, »šli sme na rynek, kterýž slove jazykem jich taktagal. Rynek ten, tak po rozumu hádaje, zdá mi se, že jest za puol míle vzděl. Tu sem viděl hráče rozličných her« (str. 25 B ř. 20 sld.). Patrně tím míní Kabátník veliké prostranství na jihozápadním úpatí hradní skály, nyní Rumeile a v jižní části náměstím Mehmeda Ali zvané.

Zvláště zajímavá jest zpráva o »domu, kterýž udělal Jozef, syn Jacobov«, kterýžto dům »jest velmi divně dělán neobyčejně a netoliko v zemích našich, ale i jim v jich zemích divný jest. Sklepy v nich divně ztočené a nevím vkolikeronásob jsou jedny nad druhými, a mezi ty sklepy teče voda, kteráž jest přivedena z Nylusa, a teče pod sklepy i nad sklepy. A do těch sklepův jsou šneky divně ztočené a velmi mistrně dělané, a všechno jest v nich kamení mramorové a alabastrové« (str. 26 A ř. 4—10); škoda toliko, že popis tento psán z doslechu, nebo Kabátník neopomíjí podotknouti, že toliko oknem z ulice dovnitř pohleděti mohl. Bližším přirovnáváním poznává se, že »domem Josefovým« srozumíval Kabátník mikjás neboli nilské měřítko na ostrově Rodě, v jižním sousedství města, r. 716 po Kr. zbudované a i za dnů našich začasť nepřístupné, jehož štukové stěny obloženy jsou nápisovými deskami mramorovými.

Odtud šel Kabátník k nákladně upravenému domu kteréhosi kancléře sultánova, neudává však ani jména kancléřova ani polohy domu jeho (str. 27 A ř. 1 sld.). K bližšímu určení jeho přispívá poněkud popis: »Ten duom,« vece Kabátník, »jest tak prostranný jako dobré městečko a v tom (domu) jest i obora, v kteréžto zvěř chova(jí) rozličnú... Také jest do toho domu přivedena voda z Nylusa po trubách, a kdež již z trub teče, tu jest koryto veliké kamenné, mřeží železnú ohražené, a do toho voda z trub teče.« Zakladatel domu tohoto byl dle Kabátníka r. 1492 ještě na živě, neboť praví Kabátník: »A ten duom ustavil jest od žoldána kancléř... , kteréhožto kancléře viděl sem i skrze tlumače mluvil sem s ním... O tom kancléři praví, kterak jest velmi bohatý pán na zlato i na drahé kamení i na jiné věci« (str. 27 A ř. 6—21). Míní tudíž jím Kabátník kancléře sultána Kaitbeje z r. 1492 emíra Ezbeki, známého z válek s Bajezidem II, a dům i sad, jež podrobně popisuje, jest nynější střed města i městského života Ezbekíje, dle požadavků doby ovšem všestranně změněný.

Po celý středověk přední chloubou panovníkův egyptských byl balsámový sad u Matarie, blíže starověké Héliopole, nejpřísněji z ohledů fiskálních strážný, čímž zvědavost cizinců byla velice podněcována. Nebylo cizince, který

by do Kaira zavítav, nenavštívil i balsamového sadu a nepokusil se podloudným způsobem vnitřku jeho ohledati. Tak učinili i Kabátník i Harant, oba s týmž nezdarem. Kabátník praví, že »na první zeď šli... po stupních kamenných, a chodili... po ní, a hleděli... vokny do zahrady první, i přes druhú zeď přehlédnutí... mohli. A viděli... zahradu druhú, v který(ch)žto zahradách mnoho jest dříví rozličného a ovocí i koření předivných, a vůně přechistá z těch zahrad voněla jest« (str. 27 B ř. 25—29). Za třetí zeď, obkličující zahradu, v níž balsám byl pěstován, již však nepřišel a marným byl pokus strážce uplatiti.

Poslední vycházka rázu topografického dala se do jádra starého Kaira, do různých bazarů, v nichž i nyní všechno bohactví východu na odív jest vystaveno. Především šel Kabátník do čtvrti zlatnické, nyní zvané Zúk es- Záig, s níž zahrnuje i Gôhardžje, čtvrt klenotníkův. »A což by člověk snad pomyslití chtěl kúpiti sobě,« užasá český poutník, »od zlata neb od stříbra i od kamení drahého a to rozličného nebo cožkoli jiného, tu najde hojně dosti. A těch zlatníkův jest velmi (mnoho), a hned jsou zvlášť, a mají své město tak podobně jako v Praze židé«. Nedaleko odtud jest pravý bazar, Chán Chalíl zvaný, střed kairského obchodu. »Odtud sme šli do jedné ulice,« vypravuje Kabátník, »kteráž slove basar, tak právě jakoby řekl tržná ulice. Každý den vždycy jest mnoho lidí, že se trů a tlačí převelmi a že málo muože postáti pro veliký dav... Ta ulice jest široká velmi. O dlúhosti její nevím co praviti; hned sem se nesměl pokusiti, abych ji přešel, neb pro mnoství lidí stesklo by se jíti a zatím by noc byla. V té ulici udělána jest brána velmi vysoká nepodobně a široká, tak že by čtyři vuozové pořád do ní vjíti mohli. Také jest na ní udělána věže okrouhlá, podobná k stohu velikému, kterážto jest nad branú velmi široká a potom čím vyšší vždy užší, a jest všecka zděna i vrch té věže a jest velmi u vrchu špičatá, a dělána jest z kamene alabastrového velmi hladkého. O té bráně slyšal sem, že by ji dala jedna židovka ustavěti na svůj náklad.... (a) jest mezi domy. A slove až do dnes židov(č)ina brána, a jest nedaleko města zlatnického a proti hradu žoldánovu« (str. 28 A ř. 10 až 29 A ř. 4). Kterou stavbu branou touto myslí, neumíme udati, ježto moderní zprávy o bazárech kairských jí nepřipomínají. Snad byla zbořena za opravných dob chedíva Mehmeda Ali.

Druhá, obecná část kairského popisu podává velice zajímavé zprávy o zřízení státním i náboženském, o obchodu, živnostech i způsobích obyvatelstva kairského za posledních dob mameluckého panství. Ji Kabátník prokázal se býti velice bedlivým pozorovatelem, jenž o všech stránkách veřejného i soukromého života snažil se za poměrně krátkého pobytu poučiti. Celkem zprávy a úsudky jeho shodují se se zprávami jinonárodními, anobrž na mnohých místech doplňují hojnou jinak evropskou literaturu o Nílských i čerkeských Mamelucích a o zvláštních řádech jejich. Po řadě vzpomíná Kabátník prodeje vody v Kairu (str. 25 B ř. 26 sld.), pěstování třtiny cukrové (»třtí«) a výroby cukru (str. 25 B ř. 34 sld.), líčí podrobně život v bazárech kairských (str. 28 A ř. 13 sld.) a způsob jídel tam prodávaných jakož i větší drahotu, vypisuje

moc sultánovu (str. 29 A ř. 19 sld.), povahu řeky Nila a zátop jeho (str. 33 B ř. 35 sld.), způsob stavby domů, nedostatek dříví, hojnost ovoce, veřejné kuchyně, povahu a vlastnosti Arabů, zejména žen jejich, pohřeb, lázně, mahomedánské svátky a konečně i žirafu (*»dyavant«*), již spatřil v ulicích kairských.

Návrat dál se touž cestou do Čech, Jerusalemem, Damaskem, Halebem a Brusou, a sice opustil Kabátník Kairo někdy ku konci března a po Velikonočních, tedy po 22 dubnu, odcestoval z Jerusalema (str. 19 A ř. 3 sld.), načež v listopadu, upadnuv cestou kdesi i do rukou loupežnických (str. 38 A ř. 17) do Litomyšle se navrátil.

PŘEDMLUVA

ADAMA BAKALÁŘE, MĚŠTĚNÍNA A PÍSAŘE MĚSTA LITOMYŠLE.¹⁾

Nikterak jsem se tomu obrániti nemohl, abych neměl o tomto Martinu Kabátníkovi oznámiti, kto jest byl a proč jest do Jeruzalema chodil, žádán jsa za to od impressora i od mnohých dobrých lidí, i sám to za věc slušnou usuzuje, poněvadž o tom již nemnohým vědomo jest:

Tento zajisté Martin Kabátník byl jest měštěnin města Litomyšle za panování urozeného pána pana Bohuše Kostky z Postupic, tehdáž mincmeystra království Českého slavné paměti. Člověk v školním umění neučený, však jináče v opatrnosti dosti umělý, jakož tato knížka o něm svědectví dává. Leyk žádného jazyka neuměje krom svého přirozeného českého, jehožto přátelé a známí ještě až do dnešního dne u nás živi jsou. Kterýžto byl přibral se do Litomyšle z Prahy, z příčiny té, že jest svědomí svého při náboženství kněžském upokojiti nemohl, i hledal zda by toho dojíti mohl při bratřích (kteříž na ten čas nejlepší svobodu měli pod týmž svrchuřečeným pánem Jeho Milostí, s nimž týž pán jako jedno srdce byl, i jich ochraňoval, aby se jim nátskuov a bezpráví nedálo; neb pán otec jeho byl bratrem a paní matka sestrou), i došel toho, totiž již řečený Martin, že jest také bratrem byl.

Když pak tu v Litomyšli bratří starší častá na ten čas spolu rozmlouvání mřvali s mnohými znamenitými lidmi, jako zvláště s Jeho Milostí pánem svrchuřečeným, při čemž také i tento Martin Kabátník býval, vždy se na to ptajíce, bylliby jaký lid ještě kde na světě, ježto by se choval podle způsobu a řádu první církve svaté, tak jakž písma svatá o tom vypravují, žádajíce vždy s takovými lidmi jednotu svatů držeti a nechtíce žádní rotníci a sektáři býti. I uložili, aby některé osoby z sebe do cizích a dalekých krajín vyslali, aby oni to svýma očima přespátřili a shlédli, nechtíce na samých zprávách dosti míti, kteréž jim dávány byly, i od osob z těch krajín do Čech přicházejících, jakož o tom sami píší v spisích svých atd. I podvolili se v to z nich čtyři muži, bratr Lukáš dobré a svaté paměti, rodič a bakalář Pražský jeden, druhý Mareš Kokovec, člověk hodný řádu rytířského, třetí již řečený Martin Kabátník, a čtvrtý nějaký Kašpar z Marek. Jimžto bratří náklad dali s pomocí

¹⁾ Vyňata z vydání Cesty Kabátníkovy z r. 1539.

mnohých dobrých i urozených lidí, zvláště s Jeho Milosti pána svrchu často jmenovaného, kterýž jim i fedrovní listy od Jeho Milosti Královské krále Vladislava slavné paměti zjednal, neb bez toho nesnadně by mohli zvláště těch časuov tam projíti. A ti potom spolu jeli až do Konstantinopolim, odkudž
 5 se potom s dobrovolným svolením rozjeli Bratr Lukáš pustil se do řeckých zemí, aby je projížděl, Mareš Kokovec jel skrze země taterské do Mozkvy, Kašpara, davše mu něco zlatých, nechali ho tu, aby na ně očekával, Martin pak Kabátník dostav nějakého žida, k Egiptu a k Jeruzalemu se obrátil, jakož tuto o tom vypisuje. Co pak tam zjednali, to těm, kteříž je poslali a na
 10 to náklad učinili, vrátivše se, vypravovali. Čěžhož u nás v Litomyšli ještě až do dnes svědkové živí a hodnověrní zuostávají, kteříž, když se to dálo, přítomní tomu bývali a ty věci přeslýchali.

Odkudž se znáti dává, jaká jest péče bratrská o to byla, aby jednotu svatou drželi s těmi, kteřížby příkladem Krista pána i církve apoštolské
 15 a podle písem svatých se řídili a zpravovali, když sou se v takové práce i nebezpečenství vydávali, nákladu i zdraví svého na to vynaložiti nelitujíce. Jakož pak to nejednou učinili, neb potom ještě podruhé bratra Lukáše s druhým bratrem Tuomou Pisašem ¹⁾ vyslali do Říma, aby prošel krajiny vlaské i frankreyské atd.

20 Tento pak Martin Kabátník, že jest byl člověk velmi přívětivý a libých rozprávek, žádán jsa od mnohých lidí, jak tam na té cestě spatřil, i svých příhod, jak se mu na ní vedlo (o čemž jim často vypravoval), vypsál. I učinil jest to k žádosti jich, a jim i nám nevědomých věcí žádostivých k vědění jistou vědomost pozuostavil.

25 Protož ty milý čtenáři, znaje tohoto muže hodného víry, tím jistěji zvěděti muožeš o způsobu dalekých krajin, tyto knížky prohlédaje; nevažíš tehdy sobě jich koupiti, neb tak za to mám, že toho nebudeš pykati. Měj se dobře.

¹⁾ Slovo »Pisašem« v exempláři městské knihovny žitavské rukou starožitnou přetrženo a nad ně »nemcê« připsáno.

Cziesťa z Cziech k Jeruzale^{v.1)} ktoz by chtiel giti neb geti bez | wody
a bez morzie, kudyz sem ya giel y sfiel z zemie Czeffke | z litomyffle prziel
zemi Morawfku a Slezfku, az do Krakowa | cziesťa gť fnadna a w pocztu gť
mil bez dwu padefat. | Potom se brati z Krakowa do lwowa; Take gť mil pa- 5
defat. | kterezto²⁾ mieřto lwow mieřto gť w zemie Raufke. Potom | se brati
z Raufke zemie do zemie Walafke az do mieřta | Sfoczawy a gť mil take
padefat. od Sfoczawy k Dunagi | poczitagi mil sfedefat bez dwu. od Dunagie
przes zemi | Tureczku gť geti przes hory welike a przes pauffie | dluhe, a
niekde mieřta y wfy se nalezagi na czestach, | ale rziedko a we mnoha milech
gedno od drucheho a to | az do konřtantinapole. Do konřtantinapole od du- 10
nagie | geli sme tri Nediele; nez w pocztu mil newie czo | geřt, neb se giz od
Dunagie mile necztu.

kkdyz | gřme do kōřtantinapole przigeli, widiel sem mieřto | welike, a czoz
sem rozumieti mohl³⁾ y f gynymi, kterziz⁴⁾ | Prahy řwiedomi byli, ze se nā tak
welike zdalo | yako tri Prahy; nez ya prawī yako⁵⁾ puol trzetie, | neř spieřf gť 15
wiefřie; ne⁶⁾ ti, kterziz semnu byli, pilnie | gie ohledagicz a fpatrzigicz,⁷⁾ ze gť
gřue wiefřie nez | tri prahy.

w konřtantinopoli w tō mieřcie nayde [2 A] lydi rozlicznych wier a yazikow,
a kazda wiera nebo | gednota magi fwe kořtely a zprawce, Rziekowe a | Rzy-
mene, Turczy a Zide; a kazde te gednotij geřt | welmi mnoho, wfak Turkow 20
gť Naywecz a | Zidow. Turci kořtelow řwych magi mnoho, nez | zadny Zid
rziek anij krziřtjan do nieho nechoid, lecz | by chtiel gich wieru przigeti⁸⁾
a obrzezati se dati. | Tehdy kazdeho takoweho Turczy przigmu a k nie^v | se
prziwietwie magi, lařku k nye^v okazugicz, dařwagicz ge^v penieze y gine
pomoczy ge^v cziniecz. | Jakzto k nie^v milořt ma, tak se y dary k nie^v vřkazie.⁹⁾ 25
Jakoz se mnozy na Tureczku wieru dawagi | a czoz sem rozumieti muohl, ze
naywecz proto, | aby peniez dořti mieli. Jakoz sem gednoho widiel | y znal,
kteryzto przi tō czařu, kdyz sem tam byl, | dal se obrzezati¹⁰⁾ a prziyal wieru
gich; proto ře | nemuohl znati, by czo lepřři byl nez yako prwe, | y zuořtal¹¹⁾
v nych. 30

w konřtātinopoli gť hrad nad | samř morziē, wzdielany dořti nakladnie
a w ohrařdie gť welike¹²⁾ a na prořtrzednye welike horzie | lezi, a hned pod

1) do Jeruzalema. — 2) To. — 3) rozumēl. — 4) jsou. — 5) ře. — 6) neř. — 7) ohledujřce
a řpatřijřce pravili — 8) přijřti. — 9) ukazuje. — 10) obřezovati. — 11) jest. — 12) velikř.

famu horu zŕchazie ŕe bieŕe morŕe [2 B] s černŕ¹⁾ morŕiê, a zadny korab, kteryz plyne z²⁾ Benatek, | nemuoz gynudy prziplynuti k konŕtâtinopoli nez pod hrad cziefarŕky. | Take Cziefarŕ Tureczŕky na tŕ hradie dworê geŕt | vŕŕawicznie.

5 Cziefarŕ Tureczky geŕt pan buohati³⁾ welmi | na ŕtrzebro, neb wdyczky v gcho dworu z ŕameho zŕŕzebra peníze dielagi, kterizto peníze slowu afpry; a ŕwŕ zoldnerzuŕ a gich Jazykê Gencziarŕ⁴⁾ obyczieg | ma kazdy den Sluŕbu platiti a to rozdielnye⁵⁾ | jakoz nakom widij a jakzto zaŕluhuge. Niektery ma | ŕluŕby zapfano Sto afprow na den, Giny⁶⁾ puol druhe | ŕta, niektery pa-
10 defat, niektery xxx^u, chudŕŕy⁷⁾ xx^u. | to ģt ŕkoro obeczno v nieho platiti po xx^u Nayŕniŕŕym ŕluŕebnykŕ, iakoby w cziechach nadworniku | nebo dielne^v pacholku,⁸⁾ ģto Takowy niŕz ŕ woynu | cziniti nema; a ģiz pak Nayŕŕpatnieĝŕŕe^v po čtyrŕziech afprach Na den. afpra plati čtyrzi peníze | bielc/⁹⁾

W konŕtantinopoli ģt laŕnie welika wel¹⁾ | a dielem czifŕy vdielana, w tiechto
15 zemiech naŕŕie^o | Jazyka neslychana, mnohŕ owŕŕê¹⁰⁾ newidana. w te | laŕny ģt komorek welmi mnoho na rozno ŕem¹¹⁾ [3 A] I tam na wŕŕieczky ŕtrany, ze w nich zbludi czlowiek a | a nevhodi zných do obecznie laŕnie. do te kazde | komorky ktoz do ktore chêe, muoz wgiti a zmyti ŕe | moz ŕam po woli; a w niektê ŕe take trŕie nebo | čtyrŕie mygi. a do te kazde komuorky nebo laŕniczky |
20 teczie woda tepla y ŕludena. Swrchnicz w nich zaŕdných Nenie nez ģedne lawicze, na kteryz ŕedagi, | a ty ģfu z czifŕeho mramoru dielany; a ģeŕtli ze ŕe | chczêŕ ŕhrzieti, tehdy lechny Na podlaŕie, paklit ģt | horko, ŕedny Na lawiczy a deŕŕi-
czku¹²⁾ pod | nohy podlozi, kterez ŕu hned k to^v przipŕweny. proŕtrzed | tiech komorek ģt iako Swietnicze welika; proŕŕtrzed te ŕwietnicze ģt iako by byl
25 welmi weliky ŕtuol zwyŕŕŕi dwu piedi a ģt na cturzi ŕtra^v | a ģt czifŕy ŕtuk-
werkê dielano¹³⁾ wŕŕiech barew | kamenŕy czifŕy, az ŕe rozliŕznye ŕtkwe. w tom ŕole | čtyrmezczetma¹⁴⁾ Raur mediených, kdyz wytrhneŕŕ¹⁵⁾ | z ktore ŕŕatek, tehdy ŕtrzika az do ŕtropu, w ģedne | Tepla a w druhe ŕludena woda czifŕa; a w te | laŕni welike mnoho ģt dwerzi na wŕŕieczky | [3 B] Strany, ģto ģimi chodie do tiech
30 malych laŕnij. a ktoz | ŕe chczê w te laŕny¹⁶⁾ myti, da afpru ten pe^z a powoli | ŕobie w nyc iakz ŕe lybiti¹⁷⁾ bude. Ta laŕnye ŕlowe | Cziefarŕŕka a z te laŕnye kazdy den dawagi platt | Studentŕ do koleĝie, neb ģim to Cziefarŕ dal.¹⁸⁾

Do | Conŕtantinopoli Nefmie zadny Neŕti a¹⁹⁾ weŕti woŕku | a ŕoli; pakli by ktore z ŕtoho dweho naŕŕli v koho | z hoŕŕnŕŕŕých lidy, poberu ģe^v Turczy
35 wŕŕieczko czuoz | ma, neb hned od toho zwafŕŕie vrzedniczy ģŕau | vsazenij, ģto kupcze prziehledawagi²⁰⁾ a ŕtrzehu toho | welmi pilnie.

Mohloby²¹⁾ ŕe²²⁾ wiecze Nieczo pfati o | obyczegi mieŕta²³⁾ a Cziefarŕi gich, ale pro vkraŕcenizenie zanechâ; nez to wiê, ze tu ģtie dobre | bydlo: za peníze

¹⁾ červeným. — ²⁾ od. — ³⁾ veliký a b. — ⁴⁾ Jenčaróm, tak jich jazykem jim říkají. — ⁵⁾ a platí jim rozdílně. — ⁶⁾ a některý. — ⁷⁾ některý. — ⁸⁾ služebníku jako nádennímu pacholku. — ⁹⁾ Tak odděleno v rukopise. — ¹⁰⁾ více. — ¹¹⁾ Na dolejšími kraji této stránky přípisek pozdní rukou: lazein w Konŕtantijnopoly. — ¹²⁾ deŕtičky. — ¹³⁾ dělaný. — ¹⁴⁾ osm. — ¹⁵⁾ vytrhne. — ¹⁶⁾ v ní. — ¹⁷⁾ komu líbí. — ¹⁸⁾ In margine přípisek: Wofk Sul. — ¹⁹⁾ ani. — ²⁰⁾ přehledují. — ²¹⁾ mělo by. — ²²⁾ + ještě. — ²³⁾ o tom městu.

fobie vci^u muoz, ktoz gie ma | a fwobodnie fobie czi^u w giedle a w piti; nez dale | newiē, by gie fobie czlo^k smiel vciniti, zwlaſtne | krzieſtiā a czizozemecz. |

A kdyz fmy geli z konſtantinopole magicze vmyſl | geti k Jeruzale^v, plawili fmy ſe přes zatoku | morſku, kdez ſe zſchazie bieie morže z s černŷ | morže hned tu v konſtantinopole. a to plawanie | [4 A] a to plawenye Naſſe mohlo 5 byti ¹⁾ za mily z ſſyrzij; ²⁾ | a odtud fmy nemieli zadneho wodneho wezenye ³⁾ wicz przies nicz, bychō ſe plawiti mieli, az do Je|ruzalema. |

Przieplawiwſſe ſe přes tu zatoku geli ſme przies | hory welmi welike magicze přes nie ⁴⁾ tři dni | ceſty az do Burfy mieſta Cziefarſke^o. a tu ſe milc | necztu, nez ſlowe den ceſty. Burfa to mieſto lezij | pod horami welmi welikymi, gto 10 na tiech horach | ſnyech wzdycky lezij, zrok do roka Neſtagie.⁵⁾ |

Burfa gto mieſto bohate na wſſieczky wicz kupe⁶⁾ czke, bohatieſſie nez konſtantinopole, neb gto mieſto | ſkladne, ze odkudzkoli a iaka kupecztwie po zemi | wezu,⁷⁾ gynudy weſti anebo geti ⁸⁾ Neſmiegi nez | do Burfy. W Burfy wina malo gto, ale wody gto | dobre doſti, kteraz tecze z tiech hor ſnieznych. 15 Prajwili mi, ze magi proroczſtwe o tom mieſtie, ze | by bylo nietake gezero Na tiech horach, kt'ezto | gto welike welmi, a ze by k to^v gezeru zadny | z lidi nemohl pro przikroſt tiech hor, A to gezero | ze by ſe mielo niekdy protrhnuti a ⁹⁾ wytopiti | mieſto. Take Na tiech horach zwierzata gfau¹⁰⁾ | [4 B] Jako pŷy Nebo iako liſſky, kterazto ¹¹⁾ w noczy, kdyz ſe lide ¹²⁾ | vpokogie, zbiehagi z hor 20 a przibiehugi az k mieſtu a | beru czoz mohu dogiti a vneſti a zase Nahory vtiakagi. | za to mā, ze ſu podobne k opiczē, nez newidiel ſem | gich, nez ſlyſſel ſem. Jazykē Tureczkŷ ſlowu ¹³⁾ daſſinowe, | czeskŷ ¹⁴⁾ newiē, kterak aby ch ge gmeno^u miel po gich | iazyku nez zlodiegi. a kdyz ta zwierzata krzicze, milo | gich poſluchati, gto diwnymi hlaŷy kwielegi promie|nugicz hlaŷy ſwe podobne 25 k malŷ dietē. |

W burfy w tom mieſtie vdielal Cziefarz Na ſwoy groſſ ¹⁵⁾ | duom hoſtinfky, iazykē gich ſlowe karwalar, w tiechto | zemiech newidany a ſnad z rziedka ſlychany. a ya | giz Newiē ¹⁶⁾ duom hoſtinfky muozli geſtne Naklad|nieyſſi ¹⁷⁾ byti nez gto ten. A duom ten gto tak | weliky yako Niektere mieſteczko. | 30

Proſtrzed toho domu gto Rynk okruhly a podlazen | gto kamenē alabaſtrowŷ welmi hladkŷ, a proſtrzed | toho rynku vdielani ſu čtyrže ſlupowe z kamene | teſaneho welmi cziſtij.¹⁸⁾ Na tiech cztirzech ſlupiech | vdielan gto piekny koſtelik Tureczky, kteremuozto | rziekagi ſwŷ yazikē Nezczyt, a gto welmi cziſtie | przipraweny. pod tiem koſtelē gto vdielana raura | z cziſtego ka- 35 mene mramoroweho a alabaſtroweho [5 A]. A proſtrzed te raury ſtogi ſlup mramorowy a w tō | ſlupie gto xiie trub welikych mozfaznych a z tiech wſſiech trub tecze woda do Raury; pak druhy ſlup | take mramorowy ſtogi, od prwnieho muoz byti Na | cztirzi kroky, a ten ſlup gto o oſmi trubach mozfaznych | a z tiech

¹⁾ bylo. — ²⁾ Na hoſejſim kraji pŷpisek: tu gto Boſphorus Tratius. — ³⁾ žádné vody. —

⁴⁾ cestou. — ⁵⁾ do roka a nikdy neſejde. — ⁶⁾ Na kraji pŷpisek: Burfa. — ⁷⁾ vozl. —

⁸⁾ jeti neb jiti. — ⁹⁾ + to město. — ¹⁰⁾ Na dolejſim kraji pŷpisek: Gezero. — ¹¹⁾ kteřizto. —

¹²⁾ zesnou aneb. — ¹³⁾ řikají jim. — ¹⁴⁾ jakoby řekl. — ¹⁵⁾ Na kraji: Dum hoſtinfky. —

¹⁶⁾ nevěſim. — ¹⁷⁾ + nad ten. — ¹⁸⁾ čistého.

trub tecze voda doryt ¹⁾ do koryt kamêných. | Pak w tiech korytech ²⁾ Napa-
gegi konye, welbludy, ofly | y gina howada; ale w prwnie Raurzie k potřeba |
wodu ³⁾ beru. |

- A kdez konije stawiegi, gfu tak fklepowe czistij a | welmi pieknye przy-
5 prawenij, kto^v wzdymchowani, | gto wnaffich zemiech malo gt tak ⁴⁾ pieknych,
kdez | lide fwe poklady ⁵⁾ chowagi. / A komory, w kterychz | hoste bywagi a
zbozie swa w nich chowagi, gfu tak | czistie przipwene, gto o nich w zemi czefke
neb w | gine ⁶⁾ gt nefnadne rozprawieti, neb gt k prawdie nepodobno. Nez
ktoz by widiel, ten by ⁷⁾ fnadnye | wierzil a wiec by o nie ⁸⁾ rozprawiel. w tom
10 duomie | komory gfu dwoge a gedny dole, druhe Na | horzie, ⁹⁾ a gfu wfeczky
klenute, a w tiech pak | komorach wfeczka swa zbuozie hoste chowagi. | A ktoz
do toho do^v przigede, ¹⁰⁾ da aspru tē peniez | Na den, giz swobodu ma podle
obyczgie gich | [5 B] A mieg yaku chczeff. Do toho do^v gt kazde^v swoboda |
geti neb giti, zidu krziefta^v poha^v, zle^v y dobre^v. | W tom domie gfu prewetowe
15 welmi pprawny ¹¹⁾ a | p'd nymi gt czistie mramorē a alabastrē welmi | hladkē
stutwerkē wydlazeno. A na to dlazenie | tecze voda trubami gedna zhora druha
doluow. | A na tē prewet Nemoz nez bosyma Nohama giti | pro tu wodu, kteraz
po tō dlazeny tecze, a v kazde | stolicze gt truba a tu trubu tecze voda czista do |
kamene a tu fobie vmywagi rucze, Nohy y gine potreby; Neb onij ten obyczg
20 magi. A takowych | prewetow gt Nielolik w tom do^v. do toho domu | gfu wrata
Nebo brana; welmi gfu czistie okrafflene a dielana gt z kamenye z neoby-
czegneho | a welmi czisteho rozliczných barew, ze se ty wejrzeie diwnye
blyfkagi ¹²⁾, ze ya onich nevmiem | powiedieti. A nad bra^v gt kamē zawieffeny,
moz | byti Na trzi ¹³⁾ prsty zstluffti, a ten kamē gt od niektereho fylneho
25 muze prostrzeleny strzeliu cziefajrziku, kterazto strziela w tō kameny gt. ¹⁴⁾
Na pamiet | toho gt to zawieffeno, ze gt Cziefarz kazial tē | dom wstawieti. Jakoz
znamenye diwna a rozhlczna wffady, kdez gt czo Cziefarz ktery wstawiel ¹⁵⁾ |
[6 A] widiel fem. gte wiecze ¹⁶⁾ bylo by czo pfati o tom | do^v, ppospiech ¹⁷⁾
zanechā pfati.
- 30 A odtud gfme gieli do gednoho miasta, kterež flowe ¹⁸⁾ | Angarye, w kte-
rezto gt mnoho tiech rziemeflnykw, | gto sfamlaty dielagi. A do toho miasta
z Burfy | gt xii^{te} dnij czefty. okolo toho miasta giz gfu puffedie | welike bez
lefuow, a hor malo, nez rowen czista. | Angarie gt miesto welike a lezy ¹⁹⁾ Jako
Zatecz. a to | miesto gt ofattnyie Cziefarz Tureczke^o. A take | zemie tureczke
35 dale Nenyie. |

- A odtud gfme gieli do zemie adzamske przes | puffedie dluhe. zemie tak
gt biedna ta a nuzna, | gto w nye Nenyie chleba anij drzewie, ²⁰⁾ nez miesto |
drew krawie layna ²¹⁾ fuffie a v toho wohnie fobie | warzie a chleby peku / Take
chleba gine^o malo | magi nez geczny, y ten gt czerny iako vhle. neb | fem se
40 ptal, procz tak czerny chleb magi? prawili | mi, ze se hned tak czerny Geczme

¹⁾ Přetrženo. — ²⁾ + kamenných. — ³⁾ toliko. — ⁴⁾ takových. — ⁵⁾ svá zboží. —
⁶⁾ v našich zemích. — ⁷⁾ ještě by. — ⁸⁾ o tom. — ⁹⁾ nad druhými. — ¹⁰⁾ přijde. — ¹¹⁾ při-
pravení. — ¹²⁾ blýšťí. — ¹³⁾ čtyři. — ¹⁴⁾ + ještě. — ¹⁵⁾ ustavěti kázal. — ¹⁶⁾ dosti. —
¹⁷⁾ ale pro zaneprázdnění. — ¹⁸⁾ řečeného. — ¹⁹⁾ + na hůře podobně. — ²⁰⁾ mají. —
²¹⁾ kravince.

rodij w zemi | gich. Mlynow take w te zemi Nemagi, neb wody | maliczko
v zemi gich ġt /Protoz ten geczmen | w zernowiech meli. Take te mauky oby-
cziegie | pytlewati Nemagi,¹⁾ nez tak z plewami rozdielagicz | wodu, z toho
pekaczky teniczke dielagi; A ty | [6 B] wlozicz na Panwiczku²⁾ a Pod tu Pan-
wiczku Naklade | krawich layn³⁾ a to ġt gich pecz, a ginych sem peczy | Newidiel 5
v nich. a czoz se tiē ohniē Nedopecze, ostatek | Na flūczy dofuffy. chleb ten za to
mā, ze ġt gim dobry | podle zwyku gich; Nez nā ġt byl velmi trpky gieſti; |
a kdyz gineho Nebylo, y ten se Neobranil. Take kdyz | ſmy chtielu wodu
piti, muſyli ſme gi v nich za penieze | kupiti. Gyne pſoty Na kratky czaf bylo
gieſt doſti, zanechā | prawiti.⁴⁾ 10

A odtud ġſme przigeli w gedenadſti dnech do gednoho | mieſta, kterež
flowe Bayfar.⁵⁾ to mieſto leży pod horami⁶⁾ | welikymi a Na tiech horach bylo
ſniechu mnoho, a czafu | toho velmi zyma byla, ze ſe nā ſtyfkalo, a to bylo |
mieſcece liſtopadu. V toho mieſta ġfu zdi zborziene | a mieſto wypalene od zold-
nerzow Tureczke^o Czefarzje, | kdyz ġfu tahly proti Huzhaſſonu kniezeti 15
zoldanowu. | Jakoz ġfu nā prawili, ze tehdaž ſ nŷ ſe bili a Na hlauw | od nieho
Turczy porazenij byli; a to wiecz nez gednu | ſe ſtalo od nieho Turkō od toho
kniezete. Neb zoldā | ġt pā bohaty Na lidi y Na zlato przewelmi A | mocny
ġt take. ge^v Nemohl Tureczky czefarz | Odeprzeti, y wzał ſnŷ ſmluwu a drzi
gi az do dnes.⁷⁾ | [7 A] w tom mieſcie Nemohli ſme ſobie chleba kupiti, totiz 20
ten | den, kteryž ġſme przigeli do nieho, Nez tepruw druhy | den Naſſli ſme.
k giedlu Nemohli ſme czo ſobie gineho⁸⁾ | kupiti Nez kyſele zelee a czibuli
mladu. A w tom mieſcie byli ſme do cztwrtego dne, Neb ſme welbludom od |
poczywali.

A odtud ġſme geli do zemie, kteraz flowe Turkmāſka. | zemie ta ġt 25
hornata velmi. wod dobrych y drzewie | magi doſti. Chleb velmi czyſty magi
biely, Nez velmi | malo ho magi, Neb p welke hory a leſy Nemagi | ſobie kde
obile a ginych wieczy ſeti. Ta zemie gieſt | horka. knyeže pana magi A knyeže
to tentho obyczieg | ma: kdyz ſe leto poczina, Tehdy hned ſwych obydlu⁹⁾ |
nebo zamkow ſe wſſemi ſwymi, kterež ma, do hor k | potokom tahnē, kterzij 30
mezy tiemi horami ġfu. A | zanŷ wſſichni lidee z mieſt y ze wſy ſe wſſemi
wieczmi | ſwymi mowitymi, kt'ez magi, Tak ze mieſta y wſy | puſte oſtawagi.
a w tiech horach okolo tiech potokow | kopagi, kdez kto muoz a ſegi ſobie
potrzeby k zywnoſti | ſwe a ſtada paſu; neb dobytku mnoho magi a tiem |
Naywietſzy¹⁰⁾ ſwu ziwnoſt wedu. a w tiech horach oby|wagij az do zymy. 35
a Tak ſem flyſſial, ze to gich oby|wanye ġt pro horko, Neb ġfu lide kraſny
a bielij, | ġto ſem ġſ Newidial podobnych zadne zemij. |

[7 B] Potom ſme przigeli gedenaczte^o dne do mieſta, kteremu | rzekagi
marys.¹¹⁾ to mieſto lezij pod horu a ſkrzie nije | tecže potok czyſty. w tom mieſcie
giż bylo wino, nez | neſmieli ſmy ſe na nie ptati pro arapy totizto p murželnyiny, 40
neb ho ſami nepigi a ginŷ za zlee magi, ktoby | gie pili, a zwaſſtue hoſtē; neb

¹⁾ nepytluj. — ²⁾ Na hořejším kraji přepisek: krawfkeſmi leyny chlib pekau. —

³⁾ kravincū. — ⁴⁾ psāti. — ⁵⁾ Kayffar. — ⁶⁾ Přepisek na kraji: Baijfar. — ⁷⁾ podnes. —

⁸⁾ Ale málo co jiného najde. — ⁹⁾ obyvatel. — ¹⁰⁾ nejvíce — ¹¹⁾ Na konci přepisek: Maris.

se hoſt muſy we wſſie | opatrnje mieti a ſwobodnje ſobie necziniti, zwaſſtie
yako | domaczy anebo yako ti, kteryz jazik gich vmiegi. take | w tom mieſcie
gŕt pocziatek mytt zemie huzhaſanowy. | w tŕo mieſcie nenie vrczeneho mytha
zadneho, nez czo | komu rozkaži a neb na niŕe wydrzeti mohu, to dat | muſy;
5 a gŕti ze by nemiel czo dat, protot ſe neſliſtugi, nez wezmucze gey na hrad,
tŕa dielati muſy, czoz | ge^v kaži, dokudz onij chtie. |

A odtud gŕme przigeli druheho dne do Anthyochye,¹⁾ | ktereſto mieſto
gŕt na hranicy; ktereſto mieſto dieli | zemi murzenſku s zemij Trkmŕſku²⁾
a lezij na czſte | welike horze, a hrad dale w rowny na bahnie a | gŕt podobny
10 k Towaczuowu. Tu gŕt giz wina doſti; | nez take ſme ſe na nie neſmiali ptati
protu przilczinu, ze ſme lide neznami a iazika gich nevmiegiſcie. Giz ſe tu
murzeninowe poczinagi, nez geſtie | wiecze lidij bielych a zda mi ſe ze gŕt.
W tom mieſcie | byli ſme dwa dnij, chleba wody y rozhcznego | [8 A] wowotcŕe
bylo czo doſti kupiti. Stała ſe nŕa tu przyhoda: | kdz gŕme giz z mieſta geli,
15 pokluſl ſe welblud s wrſſku | y rozczieſl ſe, Œe hned dale odtud nemohl. fformŕ
ſie | welmi zaſtaral, ktereſoz byl gŕt welblud, a lituge gehu | plakal gŕt, neb
byl welblud dobry a byl zan dal xx^u | zlatych. Ja take bez ſtaroſti nebyl ſem,
neb ſem byl ſobie | v tohu fforma^a nayal tohu welbluda, neb ſem na niŕe |
wſſeczky ſwe wieczy miel y ſam ſem ſe druhy naniŕe | neſl. Potom naſſy
20 zſrzieſali welbludowy hrdlo a | rozſekali ho³⁾ na kuſy a dieliłi mezy ſebu
tak, zie ho tu | kuſ nezuoſtal; neb naſ tehdaſ gielo ſpolu wiecz nez | na puol
druheho ſta kupczow ſ welbludy mnohymi. neb | tam magi welbludy mieſto
wozuow a wſſeczky wiecy | nanich neſe⁴⁾ ktoz czo ma. |

Pak odtud⁵⁾ trzetieho dne przigeli ſme do Galaty,⁶⁾ kdezto | take ſwaty
25 pawel bywal vcze wierze pana kryſta. | Mieſto to gŕt piekne a hrazene, zed
okolo nieho geſt | dobra a przekop hluboky; a proſtrzed mieſta geſt hora |
wyfoka a na te horze gŕt hrad. okolo nieho gŕt przekop | wodny a hluboky
welmi, a do hradu nenyje brany nez | ſforttna, a gedne czoz tam wegde, wgeti
na konij Nikaz | nemoz. w tom mieſcie wſſiech wieczy naſſli ſmy doſti | podle
30 obyczegie gich, zwaſſtie kupeczkych wieczy mnoho | w niem gŕt; Neb w tŕo
mieſcie gŕt zklad weliky od | [8 B] kupczow z mnohych zemi. w Galatie ſme
byli trzy nejdiele a czekali ſme kanczlerze zoldanowa, kteryz byl v | Ture-
czkeho CzefarŒe w poſeſtwi, neb ſme ſami neſmiech | dale geti. y przigel ten
kanczlerz welmi ſlawnie a | bohatie mnie newidanie, magie ſebu trzi ſta konij |
35 pieknie prziprawenych a ij ſta welbludow,⁷⁾ gŕto wſſeczky | wieczy k potrzebŕ
ſwŕ na nich neſli.⁸⁾ nebo kdez zde wuoz | tŕa na to mieſto welblud, neb v nich
w obyczegie nenie | wozi mieti a nemagi by chcieli gie mieti; p welike hory |
z gedne zemie do druhe ſ nymi geti nemohu. Take tŕe | kanczlerz miel s ſebu
xii^{te} dromedarzow⁹⁾ a wſſech | xii^{te} byli przikryti zlatohlawŕe welmi czſtyŕ,
40 a na nich | byla ſedla wſſeczko pozlatita a ſtrzmeny z czſtego zſlata, vzdy neb
ohlawi, ktereſz kto^v przſliſſeg, y gyne | wſſeczky wieczy od zlatta. O tom drome-

¹⁾ Na kraji pŕſpisek: Antiochia. — ²⁾ turecku. — ³⁾ jei vſeho. — ⁴⁾ neſou. — ⁵⁾ jeli
jſme a. — ⁶⁾ Na kraji: Galatha. — ⁷⁾ Na kraji: welbludowe. — ⁸⁾ neſu. — ⁹⁾ Na kraji:
Dromedarzj.

darzi tak fem | flyšsal od nich, ze geden den padefat a niektery lx | mil vbiehne. Take k gedne pilne potrebie gich | chowagi. kdy by zoldanowj potrebie bylo niekde | do niektereho miešta nebo kraginy w padefati milech | nebo w lx¹⁾ gednoho dne tã byti f poselstwim, | Tehdy na dromedarzi posile; a sediczemu na niem | oczí zawazij, aby newidiel a to ¹⁾ prawie, ze by to pto | [9 A] vczinili, 5 aby prudkoſti wietru ſobie oczíj neſkazil. A | ſedlo ģt na dromedarzi hluboke, kdyz w niê ſedij, geſt | ge^v ſkoro do pazij,²⁾ ze wypadnuti nemoz, a naweducz | dromedarze na czeſtu y puſtie gey, a dromedarz welmi | prudkŷ chodem gde, ze ģt k podiwenij, neb ſem to ſam | widiel, a take prawie, ze ſe nezaſtawi dromedarz | nikdiez nez na tō mieſcie, kamz poſlã ģt; neb ſu | hned k to^v vcze- 10 nij. O tiech ſem take flyſſial, kteryz na nich | gezdíe, ze zadny ſtaroſti wieku ſwcho doczakati nemuoz | pro malomocnoſt, kteraz na kazdeho przihaže, nebo gine | tiezke nemoczi, ģto na nich ³⁾ z prudkoſti wietru, ktereoz | wſe zleho naberze; y muſegi mrzeti takowi drzewe czaſu. | Potom ſtíem poſlem geli ſme az do miešta, kterež flowe | Jazíkem gich Cham a czeſkym Capadocij.⁴⁾ 15 cztirzi dnij | czeſty mieli ſmy do nieho z Galaty. To mieſto lezij pod | ſtraniŷ weliku; poſtrzed toho miešta wyſypaŷ ģt | wrch neb kopecz welmi wyſoky, y prawie, ze niekdy | za krzieſtanow na tō wrchu byl hrad, y zda ſe, ze byl | welmi piekny prziſpraweny, neb ģt ģtie toho mnoho | ſznamenie. Zborzili gey pohane murzenine, kdyz ho dobyli. | O gich mlyniech, kterež magi v toho 20 miešta, bylo by | czo pſati, kterak gſu lidee chlupi magicze rzeku cziſtu | tekucy ſkrzie mieſto a mlyna ſobie v miešta ⁵⁾ wdíelati nevmíegi; nez aſa cztwrt mile od miešta mlyn | [9 B] magi welmi ſſpatny a nan z miešta wodu wedu zeſnucze ģi kolem a ⁶⁾ a zlaby, a po tiech zlabiech tecze | az na mlyn. tak w nachloſti oſtatku ſem nemohl | zſlednuti. 25

A odtad ſmy geli do Azij; jazíkē gich flowe Chay. | z Capadocij prziġeli ſme do nieho druheho dne. To | mieſto na pohledienij zda ⁷⁾ ſe tak welike byti yako | nowe mieſto praſke a Take dluze lezij. waly gſau | okolo nieho wyſoke a obyczġē Czeſkym gſu dielany, | ģto ⁸⁾ ſem w tiech zemiech ġim podobnych newidial, | a ze pro ty waly w mieſcie domuow newidieti. | O tom mieſcie newiē czo pſati, neb ſem ſobie w niē | gedno chleba kupil y geli ſmy prziē ſe; nez mlyn⁹⁾ | potworne ty widiel ſem. |

I prziġeli ſmy na nocz k bethanij a tu ſme lezeli prziē | mieſtē. A Bethanye ģt mieſteczko malitke a gſau | w mē wſſeczko krzieſtane Rziezti. tu ſme ġiz pili | wino, alle kradmo, neb ſme ſe arapow bali. | Rano wſtawſſe geli ſme k da- 35 maſſku a do nieho ſme | prziġeh trzietieho dne z Bethanye. Damafſek ģt | mieſto welike welmi; newiē by nebylo tak welike yako trzi prahy, neb gſu Turcy prawili, ze | ģt wietſſie Conſtantinopole a o Conſtantinopoli | niekterzi prawili, ze ģt wietſſie nez trzi Prahy. | [10 A] nez to ſem ohledował, abyeh ſpatrzil wielkoſt tiech dwu | mieſt, Conſtantinopole y Damafſek niekterak ſem 40 nejmohl ſpatrziti; nez wiem, ze gſu welike welmi. Damafſek | geſt w cziſte rownij, na mieſcie lezij weſelem; a ſ gedne | ſtrany damaſſku ģt Hora ¹⁰⁾ a na te

¹⁾ tak. — ²⁾ a k tomu ſedlu jeſtē popruhy pſívãží. — ³⁾ ſe namuož. — ⁴⁾ Na kraji: Capadocia. — ⁵⁾ v mēſtē. — ⁶⁾ na. — ⁷⁾ zdãlo mi. — ⁸⁾ jakž. — ⁹⁾ mají. — ¹⁰⁾ + welika welmi.

horze ět kořtel a | tak řem řlyřřal, ze by na te horze zabil Cayn abele | a ze ten kořtel na pamatku toho vřřawě ěeřt. A to | nam prawili krřieřřtiane y arapi, ze by ře tu nayprw|nieěřře wřazda řřala. |

Damařřek ět mieřřto bohate na wřřecřky wieczy y na | wodu, neb do nieho
 5 tecie ředmdęřat potokow a dwa. | Pak na kupecřke wieczy ět przewelmi
 bohate, ěeřřto | na wřřecřky wieczy, a na wřřie te czeřřtie nebyl řem w | bohat-
 řřiem, neb ět mieřřto řkladne a w nie bywagi | kupczi z rozliczných zemi nam
 znanych y neznanych. | w Damařřku chleba, wina, mařřa y ginych wieczy
 k | ziwnořřti obyčřegiem gich hoynie dořřti, nez wina, acz | dořřti ět, wřřak řwo-
 10 boda nenie puřřřtiena kupiti ěeho, | neb Damařřkě murřenyně wladnu a onij
 wina neřřigi, protoz ře welmi hniewagi na ty, ktoz ěie řigi, | na hořřti pak a
 na neznamę lidij zwlařřřtie; neb nas | krřieřřtiane onij, ěřucze pohane řami, za ty
 nas magi. | neb ěřřti ze ya nebo gynij chtieli řme wino řiti, | muřřyli řme ěiti
 krřieřřřianō, a řě nā řazal ěiti do kořmory y zawřřiel nas řā¹⁾ a tak řme wino
 15 řiti řmieli²⁾ [10 B] ěinak niez.

W Damařřku tak ět owotcze mnoho, ze | to mohu prawiti w prawdie,
 ze ěak řem ziw, w ěednom | mieřřtie newidiel řem ho wiecze ěako w Da-
 mařřku na | řřhu řdawagicz, a to owotcze rozlicznęho, ěřto mnie ře zda, |
 ktere by mohł pomyřřłiti, ze ěie tu nagdie, nebo³⁾ Damařřku ět welmi mnoho
 20 řadow przečřřřtych y zahrenad, | kto^v rowniny cřiřřte, ěřto natřři řřany křaginy
 oczima | przeřřlednuti nemuoz. Z Damařřku na wřřecřky křaginy | dodawagi
 owotcze roznařřegicz ěie na welbludiech | po křaginach, az y do Eěgypta nořřie
 ěie, a na woziech neřřozie, neb gich nemagi. / Damařřek okolo řebe ma | zed
 tak podobnie ěako okolo praěy, nez ne wřřřdy; neb | bylo niekdy dobyto y ět
 25 zdi mnoho zborzeno y nenie | zase az y dodnes oprawe°. w Damařřku ět
 řřybenicze | prořřřed řynku a to ěřřie welmi řřpattna; a tu hned odřřrawie
 podle prowinięie, neb na nye zloczincze rozřřliczne wieřře, ěedny za řřřla,
 druhý haky zelezne pod | řřřla řřřkagi, gyne za nohy, ěinak ř nymi rozřřliczne
 nařřkladagi.

W Damařřku řem byl czařřu zymnieho o boziem | křřřtieny a byl řem
 wnie řři nediele. y řřiel řě ěedno⁴⁾ | na prochazku s křřieřřtiane kto^v
 mieřřtu, kdez řazail | bleřřk ř. Pawla, kdyz ře ěie řřal s moczy kņeziat, | aby
 křřieřřtiane ěubil. to mieřřto ět mezy zahrenadami | a od Damařřku ět ěako by
 mohlo byti cztwřř mile. | znati, ze ět niekdy na řě mieřřtie byl kořřtel; y prawili |
 35 mi křřieřřtiane y zide, ze by ěey zborřili pohane, a to | [11 A] prawie ze proto
 vczinił, ze paut bywala k to^v kořřtelu | welika od křřieřřřianow; y nechřřieli to^v
 murzenine totiz | pohane, aby ře ta czeřřř dala swate^v pawlu, kteraz | na řameho
 buoha řřuffie. Take mi vkazuowali ten | duom, w kterem křřieřřř prziiyal řwaty
 pawel, a řě duom | ět v mieřřřke zdi nad potokem v te brany, kteruz chodie |
 40 k swate^v pawlu. Take do toho dom⁵⁾ domu pohane | branye choditi křřieřřřianō
 a ět zazdiě a řřogi puřřty. | Potō mie prziiwedłi kto^v mieřřtu, kudy ět řřuřřřien |
 byl řřř pawel przeřř damamku zed wkořřřy /

¹⁾ v komoře. — ²⁾ pili jināč nic. — ³⁾ okolo. — ⁴⁾ vložitř sluřř řdne (cořř ale v ruko-
 piře neni). — ⁵⁾ dom přetřřeno.

W Damaſſku gfu lide rozhcnych wier, gimž sem ya nemohl | wyrozumieti;
 hned gfu zide dwogi, gedny famaritany | a druzy tito obecny zide. Take gfu
 wiery rzeczke a | rzimſke, Tureczke, nez naywecz arapſke totizto pohanſke; neb
 gfu onij panij zemie te, kteraz gſt zidom | zaſlybena / W Damaſſku mi prawili
 o yakys lidech, | ze fu wiery rozdielne y obczowanye od ginych wſſiech | gednot, 5
 kterež fu wzemi te y w ginych okolnich, a | prawie, ze by gſtie w tō powodie a na-
 vczenij zuoſtaſwali od affouow;¹⁾ a gſt hned kragina pod horam | damaſſkymi
 a nad Jordanē y okolo Galilee. Take | mi prawili, ze ginych lidij mezy nimy
 malo gſt nez | gich wiery; a ti lide ginych obchodow nemagi, nez | rzemeflniczy
 rozlicznij, a winnicz mnoho magi a na tiech | dielagi a opatrugi ge. rad sem chtiel 10
 zwiedieti, czo gfu | za lidij, y neſmiel sem ſe waziti mezy nye ſam, neb | [11 B] bylo
 daleko s čeſty a Take byli by me kupczy v geli; | neb ſme giž byli yako na čeſtie,
 kdyz mi o nich prawili. | A tiem hdem arapi swym jazikē rziekagi druhoue. |
 Potom ſme z damaſſku k jordanu potoku czturzi dnij czeſty | mieli, a bylo czaſu
 toho okolo hromnicz toho ſwatku. Tu | ſme mieli konyom, oflō y welbludō 15
 paſtwu cziſtu, neb | giž byla cziſta trawa zelena a welika mieſty do kolenu. | Take
 hned odtud ſe zemie tepla pocziala; neb gedne²⁾ ſme | Jordan prziegeli, hned ſe
 nam zdalo, Jako bychō do gine | zemie przigeli. Jordan gſt tak weliky, ze by gey
 pachō^k | po trzikrat prziefkocziti muohl; ale³⁾ mnie ſe do nieho | vdalo⁴⁾ vpad-
 nuti ale neprziefkocziti | 20

Od Jordanu ſſli ſme do Galilee, a gſt puol mile ged° | od druheho. Galilea
 gſt mieſteczko male, a na huorze | wyfoke⁵⁾ a welmi przikre, a tu mnoho pro-
 kow ſwatych lezij. | A odtud ſme geli do Ramotgalat; znati ze bylo⁶⁾ mieſto |
 welike, nez gſt zborzeno. tu Boſacij magi ſwoy klaſſter | a kdyz putniczy po
 morzi ſe plawie od Benatek putu|gicze k buozie^v hrobu, nayprwe wyſedu 25
 z korabow | do Ramotgalat a tu ſe Boſakō zpowiedagi a Boſacy, | gim ſluzie
 a zprawu dawagi,⁷⁾ jak by ſe mieli mieti | mezy murženiny, a kterak ſe magi
 mieti mezy lidmi | ſobie odpornymi wierze y obczowanij ſwe^v krzieſtaſtwu,⁸⁾
 a ze giſtie potka gie mnoho protivneho; nez | wezmucze ſobie ku przykladu
 pana kryſta aby trpieli, a | take aby mohli naboženſtwj ſwe^v doſti ucziniti, 30
 na kterež | [12 A] ſu ſe wydali, a zdrowie zachowali a zaſe ſe do ſwych zemij |
 od nich mohli ſe nawratiti. a giſtie ze toho vczenie potrzeba | gſt. Take mi
 prawili, ze z Ramatgalat wyſſel gſt Goliaſſ | s ſſiliſſtiny a bił ſe z dawidē w gednō
 vdolij mezy irlm⁹⁾ | a Ramotgalat, kterežto vdole muoz byti jako puol druhe |
 mile od geruzale^a | 35

W Ramotgalat ſtala mi ſe przyhoda. ſſel sem na trh, abych | ſobie chleba
 kaupil, a kdyz ſē chleba kaupil jakoby za naſſie | czturzi penieze biele (a wecz
 ho nebylo na trhu) odtud sem | ſſiel geczmene kupowat koniō; y prziffiel ke mnie
 ged | arap totizto murzenij, neb v mne widiel chleb a rziekl | mi: pohane, pro-
 day chleb. a ya odpowiediel, ze nechczy, | ze mi ſame^v potrzeba gſt. potō mi 40
 poczial lati a trhal¹⁰⁾ ſe ſe mnu dawage mu penieže za chleb; a ya wzieti ne |
 chtiel a wydrzeti ſobie nedal. kteryžto nechaw chleba | y poczial mne biti

¹⁾ apoſtoluov! — ²⁾ + jakž. — ³⁾ než. — ⁴⁾ dostalo. — ⁵⁾ veliké. — ⁶⁾ + někdy. —
⁷⁾ činí. — ⁸⁾ krzieſtanskému. — ⁹⁾ Jeruſalem. — ¹⁰⁾ trhati.

a vderzil mne trzokrat kygiem, s | kterymz chodil yakoz tam obyczeg magi
f kygi choditi. a | w tō fe lide zbiechli a vzrziwššie, ze mi krziwdu cziny | y po-
czieli lati to^v murzenynu a ten gim ode mne vtekl. | Proto sem byl rad, ze mi
chleb zuostal. kk Ramot|galat gŕ trzij dnij cefty od Galilee. |

- 5 A odtad fmy byli gednoho dne w Geruzalemie magice | sebu gednoho lotra,
kteryzto nafs wuodcze byl na cestie, | neb swa Gedno fama byla s zidem Towaryššē
mŕ, | s kterymzto sem wyššiel¹⁾ z konstantynopole. a tē lotr | myšlil gŕ o nas wššieczko
zlee, y nemoha k niczemuz | na czeštie przigiti, pokufyl se o to w Geruzalemie
hncd | [12 B] Gedno sme przigeli. Odsšed od nas z do^v hoššinsfkcho, ktc|rcmuz ony
10 rziekagi karwafar, y ššel lottr k vrziednyku miešta. | a ya s Towaryššē mŕ nicz
sme newiedieli, czo fe diegie; | neb sme ge^v zaplatili od prowodu anij fmy na to
myšliti | vmieli. y zalowal²⁾ vrziedniku a oznamil nas, kterak | sme czizozemczci,
geden zid a druhy pohan. y kdyz ſ nymi | sem byl na czeštie, pro nebezpeczenštwie
dal sem gi xxx^u | zlatych ſchowati y zaprzeli mi gich. a to pto vczinil wieda, |
15 zie sme my lide czizozemczci a yaziku nevmieli sme gich. | y prziššel k nā lottr
s vrziednikē do hošpody, vrziednik | nam diwne a mnohe pohrozky czinie,
abychō ge^v na|wratili tiech xxx^u zlatych, kterež na nas krzywie šwil gt. | Tak
kratcze bogiece fe horššieho, vmluwu sme ſ nym | wzali, ze od nas prziyal
xiiii zlatych, a to sme vczil^h, abychom ho prazdnij byli, neb sme zadne zna-
20 mošti | nemieli a giz nas y mucziti chtieli; y rozumiegcze to^v, | ze špwednošt
naššie nā nešpiewa, y odbyli sme zle^o | yakz sme mohli |

- Potō fe toho dowiediel sam pan Geruzalimſky y obešlal nas, abychō
przed nŕ ſtali; neb fe niekterŕ zidō | nas zšhtowalo, neb rozumieli, ze fe nā
krziwda štala, | y ššli ſ nami pđ pana. Pan fe nā dal przed febu zpra|witi a kazal
25 nā o te wššie wiecezy powiedieti, y prawili | sme g^v zkrzie tłumacze, kterak gŕ
nā ten zly czlo^k | vczinil neprawie. potom pan rozkazal y toho lottra przed fe
prziwešti | [13 A] aby gey wyšflyšal. rzieczij od nieho y od naš pđ panē | w zalobie
drahnie by bylo³⁾ o tom pfati. / nez potom pan | ſaud wydal, aby nayprwe to^v
lotru dali ran padefat | zilami Buwolowymi, kterymiz to⁴⁾ obyczieg⁵⁾ myřfkati.
30 y wy|drzial gŕ lottr ran padefat a nepoznal fe gŕ. opiet | pan rozkazal ge^v
druhych padefat ran dati; y pšyl | lottr pa^a, aby ho wieče nedal byti a zie giz
powiedieti | chce, kterak gŕ vczinil / y powiediel, ze nā nicz nedal | ſchowati. Pak
toto gištee przed febu sme mieli z ufudku | panie, kdy by fe byl lottr po štu
ranach nepoznal, | zie nā take kazde^v mieli što ran dati, a to podle prawa. | Potō
35 pan poznaw zšprawednošt naššy kazal nam | naššie zlathe wratiti, kterež sme
z baznij a z štrachem | lottru dali / A to^v lottru kazal druhych što ran dati | Pro tu
neprawošt a zie Hambu pa^v vczinil gešt. Neb ſu fobie to welmi wazili a prawili,
ze nepomnie, by | fe takowa neprawošt kdy w Geruzaleršie lidē ne|znamŕ
od murzenyna štala. |
- 40 Potō bity lottr welmi domluwal pa^v, ze by nešwie | vczinil nad nŕ pan, a
rziekl ge^v lottr: negfy prawy | arap, nebs mie kařal biti wieč nez prawo gešt, |
ya sem fe poznal a prawdu przed tebu powiediel | a ptoš mne gŕue kazal biti. |

¹⁾ kterŕžto šel se mnú. — ²⁾ + na nās. — ³⁾ jest bylo mnoho. — ⁴⁾ tam. — ⁵⁾ + majš.

Pan se rozhněwal na lotra welmi y kazal gemu | tržetich ſto ran dati; y welmi welike rany ge^v naľpoſledy dawali, že gey potō muſyli precz neſti. | Gtie pan gfa przemozē hniewē poſlal za nŷ do karwaſaru, | [13 B] aby lottra na dwe przietiali;¹⁾ neb ſlyſſal ſem, ze ģt to | prawo w Geruſalemie²⁾ a w zemi gich, kdyz kto welmi | zawinni, tehdy vmrſkagice gey³⁾ przietieti kazij. | 6

Ja pak a towaryſſ muog ģfucze ſtrachow naplnicny | tazali ſmy ſe pana, czo cziniti mame. y rozkazal nā | s hradu giti. a zide ſe k nā prziwiewie okazali a | przigiali nas k łobie, neb towaryſſ muoy byl zid. a | take ſem to^v frozumiel, zie ģfu zide z tiech narodow | naywiernieĝſſy krzieſtuanō a czinie prawie ģf. | Potō ta naſſie przihoda, ktera ſe nā ſtala, rozneſla | ſe powieſt po wſſiē Geruſa- 10
lemie, az ſe to doneſlo y | k zolda^v⁴⁾ do Egipta, ktera ſe neprawoſt ſtala nam | lidē neznamŷ w Geruſalemie. a kdyz ſē ſe tā doſtal, | tehdy zoldan roz-
kazal mi ſwoy liſt dati, abycho po ģe^o | zemiech chodili nebo ģiezdili ſwobod-
nie beze wſſiē | prziekazky. |

W Geruſalemie ſem byl trzi nediele a ohledal ſem | wſſeczky wieczy, 15
kterych ſem mohł dogiti. y ſſiel ſem | k Boſakō a byl ſem v nich niekolik dnij a prawł | ſem ģim, kterak ſem z zemie z daleke prziffel knŷ | z Cziefke. tu ſe ke mnie prziwiewie mieli a laſku | ke mnie okazugicz wſſieczky potrzeby mi dawagiczē. | A ſlowe na huorzie ſyon, kdez boſacy klaſſter magi. | a tu kral dawid miel ſwoy dwor a tu ģt bytem | byl. a ģiz nynie ſlowe weczierziadlo 20
Panye, a ģiz | ģt na tō mieſcie koſtel, kdez ģt pan kryſtus weľczēzial z ſwymi wcziedlniki v weliky cztwrtak a | [14 A] kdez ģim nochy vmywal y tu, kdez k nŷ wſſiel zaľwrzenymi dwerzmi. Potom mie wedł przed koſtel vľkazugicze mi to mieſto, na kteremz byl vkamenowā | ſwaty Słtiepā. A odtud mie wedł na ta mieſta, | kdez pan x^o zaſtupy⁵⁾ obywal vzie ģie a ģim zwieľſlugie o kra- 25
lowſtwj boziē. A odtud ſe mŷ ſſli k to^v | mieſtu, kdez pāna maria vmržela. byli ģfu na tō | mieſcie wdzielali koſtel nowy, nez zoldan kazial gey | zborziti; neb nicz noweho arapi nedadie krzieſtuanō | anij zidō ſlawieti az do ſie chwile. a ģiz natō mieſcie—nenije nez kamē weliky. Take mi vkazowali to | mieſto, kdez apoſſtole wolili ſwate^o Matiegie na apoľſſtolſtwie. Na ģina mnoha mieſta, 30
kdez ſie czo dobre^o | dalo, ģto bylo by czo o tō mnoho pſati. |

A v toho kazdeho mieſta dawali hoynie odpuſtkow, | ģimz ya pocztu newiē; nebo za kazde mieſto, na kteľremz kōł zwlaſſtny odpuſtkowe ģfu; a tak ģfu rozľdielnij ģednij od druhych, ģedny menſſy a druzy | ſu weliczi. |

Na zaytrze⁶⁾ ſſli ſe mŷ do Betlema. a Bethlem ģeſt | mieſteczko maliczke 35
yako wes, a muoz byti od Geruľzalema yakoby trzi cztwrti mile. Przied Bethlemē | ģt klaſſter weliky welmi a w niē ģfau Boſacij, a | tu ſe pan x^o narodil w ģednō vdoli; a to ģt yakoby | piwnicze byla a ģt zdiene obyczēĝiē ſklepowym; | [14 B] a tu ſu ſlawieli welbludy a oſly. neb tam wſſieczko byczēĝiē | magi ſlawieti z kamene maſſtele, a to w zemi a tepru ſwrchu | nad tiē domy. 40
Take ģt oltarz na tō mieſcie, kdez pāna | Maria porodila pana kryſta. Boſacy na niē ſluzie, a | Rzecztiť knieże v welikē klaſſterze ſwrchu na horzie ſluzie. | a kdez pan kryſtus narozeny poloziē byl, yakoz my | obyczēĝiē ſwŷ rziekamy

¹⁾ roztiali. — ²⁾ -skē zemi. — ³⁾ + na dvē. — ⁴⁾ zoldana. — ⁵⁾ Kristus s zástupy. — ⁶⁾ + pak.

giefle, tam miesto naffych giefli | drzewenych gfu koryta wytefana zkame^e
alabaſtrowe° | a mramoroweho, a korita ia tu miesto zlebuow y giefly. | Neb tak
v nich ten obyczieg ģt. nez korito, w kteremz ¹⁾ | dietie pan xpus polozen byl,
ģt alabaſtrowe, a zſſyrzi | muoz byti dwu lokett a zdcl czo by mohli cztyrzie
5 oflowe | ſtati v nyeho. |

Potô mi vkazuowali to miesto, kdez pana kryſta ob|rzeczowali. na tô mieſtie
ģt kamê weliky a nad nym | ģt oltarz. |

Take mi vkazuovali to miesto, na kteremz trzie kralowe | dietiet pa^v kryſtu
dary dawali. Gyna mnoha mieſta, | ģto ſem gie opuſtl pſati, vkazuowana gfu
10 mi od Boſſakow, kterez gfu wſſieczky w tô klaſſterze, neb geſt | weliky welmi
a kaplicz w niê mnoho ģt. |

Potom ſſly ſe mnu na to miesto, kdez andiele paſtyrê | zwieſtowali o na-
rozenij kryſtowu. na tô mieſtie ģt | diwna Gefkynie z ſkaly wyroſtla; neb ģt
neznati, by | ſe gie kde zelezem dotykalo. Take znati, zie na te | Skale byla ģt
15 wieze welika, a ſlyſſal ſem od krzieſtjanow, ze by gi murzene zborzili. |

[15 A] A odtud ſme ſſli na geden wrch y vkazali ²⁾ mi ta mieſta, | kdez byla
Sodoma gomora. Sodoma ģt niže s teto | ſtrany Jordana a Gomora wyſe s one
ſtrany Jordana. | a na tiech mieſtech gfau gezeria welika a ſmrdie jako | ſyra a fu
flana, a ſ nich zbieragi ſuol lopatami chodiece | podle krayow gezer a tu ſuol
20 dawagi dobytkom; nez | k gynŷ potreba jako k gedlu nepotrzebugi gie. |

A odtud ſme zaſe ſe wratili do Betlema a ſſli ſme k to^v | do^v, kdez
bydl Jozieff s pañu marigi magice ſebu dietie | pana kryſta. |

W Betlemie gfu wſſieczko krzieſtiane rzieczſti. Rano wſtawſſe ſſli ſme
zaſe do Geruzale^a, a kdyz ſme byli od betlema yakoby mohlo byti cztwrt
25 mile nebo malo wiecz, | vkazali mi to miesto, kdez lezy ſamuel prok. |

Opiet gine miesto, kdez Eliaſſ miel ſwu ſſkolu, a kde | Jakob miel ſwoy duom,
a kde lezij Rachel zidowka; a | ta wſſieczka mieſta nedaleko gfu gedna od dru-
hych mezy | Geruzalemê a betlemê. a ta wſſieczka mieſta negfau | v welike ſlaw-
noſti, yakoz znati y rozumieti, zie niekdy by|wala; ale giz to^v wſſe^v pohane prze-
30 kazku czinie a zwlaſtne | kdez znagi, ze by od krzieſtjanow z toho požitku nemieli.³⁾ |

A kdyz ſmy giz przſſli nad Geruzale^e na Geden wrch, | odtud mi vka-
zuowali duô Symeona knieze; a geſt blizko | Geruzale^a a ģtie mnoho zdi ſtogi
y wieze welika. Ro|zumieti, kdy by bylo nezborzeno, ze ⁴⁾ byl duom czyſty |
yako by w tiechto zemiech twrz dobra byla. Take mi | vkazuowali, kde byl
35 Emaus, gine kaſſtel a hradek, | [15 B] o nichzt nepotrziebie ģt pſati.

A odtud ſme ſſli na huoru | Syon, kteraz ſlowe ſwata, do Boſaczkeho
klaſſtera. |

Pak opiet dne gineho rano wſtawſſe ſſli ſe mnu dwa, | Boſacij do Geru-
zalema. neb hora Syon ģt od Geru|zalema yakoby mohlo byti dwogie
40 hony neb wiecz. | A nayprw mie przivedli k to^v mieſtu, kdez byl krziz, na |
kteremz byl pan kryſtus ukrizuowa. a Na tô mieſtie | ģt wieze welika a znati,
ze byli na nie zwonowe, alle giz gich nenie, neb giz nikdiez w tiech zemiech
pohâſkych zwonow nemagi, aniz ſem gich kde ſlyſſal | anij widiel. |

¹⁾ němž. — ²⁾ ukazovali. — ³⁾ púžitky bráti. — ⁴⁾ + jest.

A odtud sme šfli k Hrobu Pana kryſta, neb to mieſto, | na kteremz byl
vkrizowā pan kryſtus, a hrob ģt obe | w gednō klaſſterzie blizko gedno od
druheho. Hrob | Pana kryſta z ſkaly ſamorofte a mramorowe wyte|ſany ģt
a nezda ſe, by czo bylo v nieho opravowa^o, | nez yakz byl prwe vdielan. neb
ģt dielo proſte ſtarodawnie nekrztaltownie a ģt Teſany nacztyrzi vhlý | ze- 5
wnitř, a ģt ho malo w zemi; nez nad zemi muoz | byti czlowieka zwyſſi pro-
ſtrzednieho. Take ģt ſwrchu | czely, dwerze ģfu do nieho male a okruhle, ze
czlowiek | dobrze ſe ſehna tiefnie tam wegde. nez yaky ģt wnitř | newiē, neb
mi tam Boſak giti nedal. a take mi Boſacy | prawili, ze tam zadne^v nedadie,¹⁾
gedne ſam kardyal | Ten chodi²⁾ a to necaſto, nez kdyz putnikō lama zſkalu | 10
a to ģtue znameniteyſſý, kdyz tam prichazegi na paut. | Hrob pana kryſta ģt
pſtrzed klaſtera. Take v hrobu | [16 A] nicz nenie ozdobeneho, yako obyczeg
w ginych zemiech | magi ozdobowati lecziyakes ſwatoſti, ale toho tam | nenie.
Ten klaſter podobny ģt kto^v, kteryz ģt v S^o Jakuba, gedne zet nenie tak
wyſoky; a take tak weliky | zda mi ſe ze nenie; nez zdi a okny k to^v podobny ģt | 15
dielany; okna ģfu take vzſſie. a nad Hrobē pa^a kryſta | v wrchu koſtela ģt okno
welike a okruhle, a tiem | oknē naywieſſe ģt ſwietlo do koſtela. Take nad |
Hrobē pa^a kryſta geſt wazba³⁾ na czurzech ſlupiech | wyſoka, a ģt okruhla
vdielana z rohcneho kamenie | a to pro to okno, aby neteklo na hrob; neb geſt
to | wſſieczko klenute a bez krowow.⁴⁾ a dielo wſſieczko geſt | ſtarodawnie, yakz 20
ſu niekdy dawno krzieſta^e vdie lali, tak ſtogi. neb ģf ģiz pohane nicz nedadie |
przidielati anij Hotoweho opravowati, lecz by ģim | peniezi welmi przeplatili.
A tied nedawno p^{3d} tiem, | nez ſem ya tam byl, vborzilo ſe kus zdi koſtelnie; |
a tak mi prawili, zie zabilo dwa czierne krzieſtia^v, a nedadie ģf toho zaſe
opravit. | 25

W tom klaſterze ģt ſedm oltarzuow a napſano ģt | nade dwerzmi wnitř
koſtela ſedm wier krzieſtiāſkych: | Czernych krzieſtuanow trogie wiera, gedny
ģfu, ģto | drzie krzieſt, ſwietie ſobotu y niediel, a ti magi trzi | ſtrychy na twarzy
p̄palene hned pod okē, gedē podle | druheho. Druzi ģfu krzieſtiane, gto drzie
krzieſt, ſwietie | toliko niediel, ti magi gedno dwa czichy nebo | [16 B] zna- 30
menie na twarzy. Trzēti toliko drzie krzeſt, a ti neswietie | ſoboty anij niediele,
a ti magi gedine znamenie na twarzy. | Czwrti krzeſtiane ģfau rzieczſſtij Ryne,⁵⁾
armenij, rzima^e | &cet. A ta kazda gednota ma w tō koſtele ſwoy oltarz | a
wſſiczknij na ſwietlo nakladagi, neb ģt lamp horziczich | welmi mnoho po koſtele;
a w tiech lampach wſſieczko | drziewený olegiē pale totizto oliwowym. Take 35
do | toho koſtela nenie obyczēge choditi lidu obecniemu | a to y domaczī, aniz
tā Sluzie yako w ginych koſtelech, | aby tā ſfli kto chtie. pohane, totiz murzene,
toho branie | a nikoli darmo nepuſtue, neb ģt w moczi ģich a | Hrobu pa^a kryſta
naylep pohane poziwagi. nez | putnikō w niē ſluziti dopuſtie, nez ģiſtue peniezet
mieti | muſy, ktoz chce przy ſluzbie byti a hrob pa^a kryſta | widieti; netoliko 40
aby peniezy niekolika odbyl, nez | niekolika zlatymi,⁶⁾ ģinak nicz, to ģiſtue
wiez bez po chybenie. Mnie ſe bylo dobrze zdarzilo, zie ſem ne | tak mnoho

¹⁾ + jſti. — ²⁾ + tam. — ³⁾ věžka. — ⁴⁾ + uděláno. — ⁵⁾ jiní. — ⁶⁾ peníze ale i zlaté.

dal yako ginij mufili dawati; neb ten, | kteryz peníze berzie od Hrobu, ne-
wiediel gŕ o mnye, | ale kardian magie ke mnie miloft vwedl mne gŕ | febu, kdz
ge^v dal klicze ten pohan, kteremuz nay|wyſſe gŕ poruczē hrob y koſtel, aby
ſwietla opwſl.¹⁾ neb obyczieg magi ſwietla opravowati we cztirziech | niedielech
5 gednu. Nez w bazny ſwa oba byla, kdz | ſme tam byli. wſſiak pto nemalo ſem
mufyl dati | y po milofti, neb naychudſſy putnik, kteryzkoſi nema | zlatych, giſtie
Hrobu pa^a kryſta widieti nebude. | [17 A] koſtel ten geſt wnitrz biely, malowanie
y ginych | okraf w niē nenie zadnych; anij koruchwj nebo | poſtawnikow y gi-
nych wiecey yako w tiechto zemiech | krzeſtianſkych magi, w tō koſtele y ginde
10 newidiel | ſem. Ohledaw czoz ſem mohl ohledati, ſſli ſme z koſtela. | A odtud
hned ſſli ſe mnu k te Branie, kteruz wedli | Pa^a kryſta k ſmrſi. |

Potom mi vkaſuowali,²⁾ kde byl duom kayfaſſie. a | nade dwerzmi toho
do^v gŕ Toczenicze zlatta a znati, | zie gŕ zkładana, gŕo niekdy byla zlamana. |
Pak mi vkaſowali³⁾ ten duō, w kterem bydlil Jozieff | ſ paņu marigi, a ten gŕ
15 proti do^v kayfaſſowu. |

A odtud ſme ſſli tu branu wen, kteruz wedē pan | kryſtus. y ſſli ſme do
vdole, ktereſ flowe Jozaſſatt, | kdez gŕ Hrob paņy marie. A na tō mieſtie geſt |
kapla klenuta a okruhla, a k Hrobu gŕ giti yako | do pinwicze dobrze hluboko
po niekoľiko ſtupniech kamē^{ch}. | a v dwerzi te kaply ſedij ſtrazny arap nebo
20 pohan; nebo | ho ſobie krzeſtiane nagimagi, aby tam nedal przyekazieti. a take
mufy peníze mieti, kto chcē tam giti; k | Hrobu bez peniez puſſtiē nebude. |

I wſſiel ſem tam z boſaky a widiel ſem Hrob Paņy | Marigie a ohledal
ſem gey, neb ſu mi ſe ho nebra|nyli dotykat.⁴⁾ wyteſany gŕ z Bieleho ala-
baſtru a gŕ | nad zemi nyzky a od ſwrchu gŕ Teſany. | W te kapli ozdob zadnych
25 newidiel ſem nez lampy | [17 B] wſtawicznie w nyc horziece.⁵⁾ A odtud ſme
ſſli do gedne | Gefkynie, w ktereſ ſe Nayprwe bohu otczi ſwe^v modlil | v weliky
czwtwtek, kdz miel yat byti. W te Gefkynij | ſem byl a gŕ welmi hrozna, neb
ſe nad nij⁶⁾ diwnie ſkale | Samoroſtle zawieſylo a zda ſe, yakoby hned na
czlowieka | mielo vpadnuti. |

30 Potom mi vkaſowali to mieſto, kdez ſe pan kryſtus | podruhe modlil
take w zahradi, a gŕ v ſkaly. | Pak ſme ſſli na to mieſto, kdez ſe potrzetie modlil |
a gŕ zſkala na dwie ſtranie rozdielena, ze mezy nij | muoz wgiti; a gŕ podobnie
yako komorka mala bez | wrchu. Take mi prawili, ze by tu Gidaſſ k niemu |
przygda polibenie ge^v dal. |

35 Potō mi vkaſowali⁷⁾ to mieſto, kdez S^v petr ſedie ſpal; | a gŕ zſkala, kdez
gŕ ſediel nad tiē mieſtē, kdez ſe pan | kryſtus modlil; a prawie, ze by z te zſkaly
Petr ſkoczil | a tu malchowj vcho wtial; neb ſem na tō mieſtie hned | widial
wyteſano w zſkale, po ktereſ chodie, obraz weliky | S^o petra s meczem a malcha,
kteremuz vcho wtial, | takē wyteſaneho. |

40 A odtud ſme ſſli z te zahrady, kudy pana kryſta | wedli, kdz gfu gey
yali; a gŕ hora przykra a welmi | welika a hned ſe od te zahrady poczina;⁸⁾

¹⁾ opravoval. — ²⁾ + to miſto. — ³⁾ ukāzali. — ⁴⁾ dotknouti. — ⁵⁾ hoſl. — ⁶⁾ na ni. —
⁷⁾ ukāzali. — ⁸⁾ + jinā.

zahrada | ta ět welika, wuorzi gi a fegi w nie obile; drzewie | w nie gineho nenie
nez olywie. |

Potō sme flli na horu oliwetfku welmi wyfoku a | przikru; nebo hora
oliwetfka wfšieczky gine hory | [18 A] Gine fwu wyfoſti przewyſila ¹⁾ ět, kterež
gfu okolo Ge|ruzalema. A když sme na nj weflli, wefelo ět nam | welmi bylo, 5
az tam mile bylo byti, neb ět tehdaž | oliwie kwetlo a drzewie czedrowe; a
gineho drzewie | na nie nenie, nez dwoge to. y byla ět ozdobena | wonierni roz-
licznymij take z bylin mnohych, kterež | na nie roſtu. |

Potō mie wedli k to^v mieſtu vkazugicze, odkud pā | kryſtus na nebe
wſtupil. Na tō mieſtie ět zfkala | alabaſtrowa welmi rowna a hladka, a na tee | 10
fkale ſfeſt ět ſflepiegi czlowieczich a yakoby bofy|ma nohama wtlačených
do te fkaly dobrze hlul|boko, a ět y prſty znati. Okolo tey fkaly vdielana | ět
kapliczka maliczka. v dwerzi te kapliczky geſt | ſtrazny murzeň, totiz pohā,
a neda tam bez pe^z | gti,²⁾ nez ktož peniez nelituge, tohot hned puſtij. | neb
na ta wfšieczka mieſta, kteraz ſem giz gmeno¹ | a neb ětue prawiti gie budu, 15
kazdy ſwobodu | ma giti, zly y dobry. peníze magie wfšiehōt duol|gde; nez
toho ſem ſwiedo a tiē iē giſt, že bez peniez | malo tam zwie a ohleda; neb
czoz ſem rozumieti | mohl, ze ta wfšieczka mieſta ſwata a znamenie, | kteraz
gfu od pohanow dopuſtue^a krzeſtianō gie | w pocztwoſti mieti, pro ſwe welike
vztky, kterež gich | magi, dopuſtili gfu. wfšiak take y bofacy toho doſti | dobry 20
vztek magi, a zda mi ſe, kdy by toho nebylo, | [18 B] muſylo by zpufnuti to
wfšieczko, yakoz mnoho giz zpuflo. |

Take ſ hory oliwetfke naylepe ſem widiel Geruzalem | a ſhled polozenie
geho. zdal mi ſe tak weliky, czoz ſem | rozumieti mohl, yako kralow hradeč,
a niečo geſt k nie^v | podobny, neb take lezij dluže a neſſiroce a ět na horze | 25
doſti wyfoke, yako by mohl byti Tabor; nez ětue mi | ſe zda hora wyſſie
nezli taborſka. |

Geruzalē okolo ſebe ſe trzij ſtrā ma rokly welike | nebo vdole, a na cztwrtu
ſtra^v rowen čiſta, a flyſlal | ſem, ze by ſ te ſtrany Tytus³⁾ dobywal ge^o. |

Hrob pa^a kryſta gducze od tiechto zemij po prawe rucze | ět, a chrā Sſalo- 30
munow byl po⁴⁾lewe rucze nachyliw | ſe k huorze oliwetfke k wychodnie
ſtranije Sluncze. | Okolo Geruzale^a malo rownij, nez hory welike a | vdole; nez
p^{to} ſe gi čiſta obile rodie, ale malo ſeti | mohu, p^{to}z ět chleb welmi drah.
w Geruzalemie wina | dobreho magi doſti a laczino, owotcze rozliczneho magi |
doſti, ale welmi drahe, y gine wfšieczky wiecez gfu drahy | k ziwnoſti lidſke. | 35

Na Geruzalemſkych winiczech widiel ſem krzewie wiē | diwnieyſſie nezli
w tiechto zemiech ět. pnyowie, z ktere|hoz rewie rzezij, ktere muoz tluſſtie byti,⁵⁾
ět Tak | tluſte yako parzieze Borowe wyſpieleho Boru, a nie|ktere muoz
tluſſcie⁶⁾ byti. winicz nekopagi, ale zaprza|ha dwa buwoly do pluhu y ob-
worawagi gie na | wfšieczky ſtrany, totizto pnyowie, a trzie nebo cztyrzie | 40
chodie przed pluhē, zdwihagi zhuoru krzowie, aby | [19 A] ho nelamali, neb
ět rewie welmi dluhe a zhrubij⁷⁾ | ět nebo ztluſſti yako dobre holi. Take

¹⁾ pŕevyſuje. — ²⁾ choditi. — ³⁾ a Vespeſianus. — ⁴⁾ na. — ⁵⁾ Poſlednĭ čtyři ſlova
pŕetŕžena. — ⁶⁾ hrubſi. — ⁷⁾ z tluſti.

winicz netycznie; | krzowie gŕt pieknie rziady fazene a rziedke, protoz | na
wŕŕeczky ŕtrany gie obworawati muoz. |

Pak zafe gieda — bylo ty dnij hned po welce noczy — | o welikych
hrozniech yakoz ŕem Slyŕŕial y chtiel ŕē | zwiedieti, tepruw ŕe gŕt zrno za-
5 wazowalo¹⁾ a bylo gŕt | yako zrno ŕemeneczne a Hrozen gŕt byl²⁾ na weliku |
pied. nez mandlow nowych czaŕu toho doŕu gŕt na | trhu bylo, neb gŕt to
v nich nayranyeyŕŕe owotcze. |

W Geruzalemie krzieŕtiane a zidee zadne zwuole | nemagi nez vzkoŕŕ
weliku; krzieŕtjanowt gŕt malo, | nez zidow mnoho, a ty diwnie a rozlicznie po-
10 hane | trapie, a kdyz ŕe ktere^v zidu duō oborzi, gineho | ge^v ŕlawieti nedadie,
lecz ŕobie to mieŕto v ŕweho | pa^a zale doŕti draze kupi. Take ŕwych domow
wŕlaŕŕnich ŕobie opravowati neŕmiegi, neb gŕi toho poŕhane Branie a to pto,
aby gie trapili. Take kdyz | dluho deŕŕt neprŕŕy, tehdy pohane zberucze ŕe
mezi | zidy a krzieŕtjany gdu a ztluku gŕi nadoby s winē | y gine potreby,
15 kdez czo naydu, dawagicz gŕi winu, | ze p nie buoh deŕŕtie nedawa, ze gŕau
pohane | a ze wino pigi. |

W Geruzalemie krzieŕtiane a zide podobnie wtakowē³⁾ | odiewu chodie,
yako zde chodczy. Suknie dobre na | ŕobie mieti neŕmiegi anij koŕŕile tenke
podle gich | obyczegē; w do^v k ŕwe potrebie a k liboŕti nicz miedieneho | [19 B]
20 anij czynoweho, nadto ŕtrzebrneho neŕmiegi mieti, nez | czbanky y gine na-
doby wŕŕieczko hlyniene a miŕy drzewe^e, | kratcze ze nicz okraŕŕŕleneho nemagi,
neb by hned na | ŕobie pohany mieti a przi tō by gŕi y gine wieczi pobrali. |
a tak gie trapie yakz ŕami chtie, nebo to pohane wiedie, | že zide drzie a prawie,
ze to gŕt zemie ŕwata a gim | zaŕlibena, a kterziz koli w nie gŕu, gyni zide gie
25 za | Swate magi, a pro zadne krziwdy a trapanie, kterež | magi od pohanow,
odtud nechte. |

Take ŕem ŕlyŕŕial, ze arapi, totizto pohane, prawie, že zaŕdneho hrziechu
przed buohē z toho nemagi, czoz zidō | zleho czinie. |

Nez to prawī ya, ze ŕiē horŕŕich zidow newidial ŕpolkē | y w ginych ze,
30 miech lidij, yakto w te zemi, kteraz ŕlowe | ŕwata; gŕti ze gŕu onyno zide ŕwieti,
tehdy gŕu v naŕ gŕue ŕwieteyŕŕi. |

W Geruzalemie gŕt naywiecez kupczow pohanŕkych. zide | a krzieŕtiane
ŕŕpattne ziwnoŕti mezy nymi magi, neb | gŕt malo rziemeŕŕnykow w Geruzalemie
a to proto, | ze nenie na ŕylniczi, protoz ŕu ziwnoŕti w niē tiezke | lidem. |

35 W Geruzalemie nemagi wody tekucze zadne anij | ŕtudnicz a gŕt od wody
mieŕto welmi biedne; nez czŕŕtern | w niē mnoho magi, a kdyz deŕŕt prŕŕy, toho
gŕu welmi pilny, aby kazdy ŕwe czŕŕterny napŕnil yakzto⁴⁾ | muoz podle ŕwe
pilnoŕti, a⁵⁾ na te wodie doŕti mieti⁶⁾ | az do gineho dŕŕtie. |

[20 A] W Geruzalemie byl ŕem trzi nediele a ohledal ŕem wniē | wŕŕeczko,
40 czoz ŕem mohł ohledati, gŕto ŕem mnohych wieczy | nepŕal pro vmēŕŕenie rzeczi
a niekterych ŕē kratcze | dotekl. |

¹⁾ zavázalo. — ²⁾ delší než. — ³⁾ takového. — ⁴⁾ jakž to. — ⁵⁾ +již. — ⁶⁾ měj.

Potom fem giel f kupczy z Geruzalema vmyšlŭ sobie | gieti do Egipta;
a towaryšŭ muoy zid giz dale se mnu | nechtiel z Geruzalema a tu ǵt mne czakał,
az fē se zaſe k nye^v wratił z Egipta. |

I przigeli ſme druheho dne z Geruzalema do mieſta, | kterež ſlowe yazikē
gich Hewron a Czeſſky Samarzij. | na te czeſtie vkaſowali mi Gericho mieſto, 5
ǵto bylo okolo | niſho ſedm zdij, a giz niſz gineho nenie nez mnoho zdij |
rozwalenych. Od Gericho take ǵeſt nedaleko ta hora, | na kterež ¹⁾ abraham
obietowati miel yzaka Syna ſwe^o buohom.²⁾

Potom ſme przigeli k ſtudniczy, kteruz ǵt vdielał Jacob, | kteraz ǵt przed
mieſtē Samarzij. Take mi prawili, ze | w te Studniczi mluwil ǵt pan kryſtus 10
s Samarytāku. | Studnicze ta ǵt proſta a okruhla; za to mā, ze zhluby | dwu
latru nenie, a to y f wodu. w te ſtudniczi ǵt woda | dobra, pili ſme gi radij. |

Take we wſſiem kragi Samarſkē wody lepſſie nemagi,³⁾ | nez z yacobowy
Studnicze az do niluta rzeki, kteraz | tecze z ragie. w tom we wſſiem kragi
wody ſu zle, ſlane | a piti teple. | 15

Pobywſſie v te Jacobowy Studnicze a napogiwſſie | konie y welbludy y fami
ſie gie napiwſſe gielŭ ſme do | mieſta ſamarzij a nayali ſme ſobie komoru
w do^v | [20 B] Hoſtinfkē. a opatziw ſwe wieczy ſſel fem zidem p^d mieſto | k za-
hradie, w kterež mnoho hrobow proroczkych ǵeſt, | neb ſu tu pohrzeb mieli 18
a tu ſe kladli. Tu lezij adam, | Ewa, Abrahā, yazak, Jacob y ginych tiel mnoho 20
ſwatych⁴⁾ a dobrych lidij. v te zahrady kazdy den dawagi tiſicz | chlebow pro
buoh, kazde^v zle^v y dobre^v, ktoz gedno | chce wzeti.

Pohane ty ſwate magi v welike pocztivoſti ozdobyłgicze hroby gich lam-
pami mnohymi horziczimi we | dne y w noci, a prawie, zie gſu gich proroczi,
A | hned gie zato drzie. zide ſie k niſ take znagi, f weliku gie ſlawnoſti cztie⁵⁾ 25
a k nſ putugi z Geruzalema, | y z ginych kragi zide. |

Nez zahradu tu pohane y moczy ſwe magi,⁶⁾ zidō | tam wladnuti nedo-
puſtie, nez do zahrady ǵt gſ ſwojboda giti; a netoliko zidom, ale kazde^v, zle^v
y dobre^v, domacze^v y przyhozie^v, nenie tam Branie^o. |

Ohledawſſe Ebrō totizto tu zahradu a hroby proſroccke, gichzt pocztu 30
newiē, o kterych mi prawili; | Take ti hrowowe gſu w Capliczkach a kazdy
zwlaſſtnie ſwu Capliczku ma, a tiech Capliczek ǵt | welmi mnoho a gſu klenute
wſſieczky az do ſamych | wrchow, a wyſoke wrchy druhe⁷⁾ magi; a w kazde te |
kaple lampy horže we dne y w noczy. |

Mieſto hewrō yazikē gich ſlowe, Czeſſkym Samarzij, | a mieſto to, na 35
kteremz zahrada a hrowowe, ſlowe | Ebron; ale zide a murzenyne wſſe^v
rzekagi hewrō, | mieſtu y zahradie a hrobō, neb pro ſlawnoſt tiech [21 A] v nich
w gich zemiech mieſto gme^a nema. |

V toho mieſta ǵt Hora Cedrō a z te hory tecze potuołczek a te wody
wſlichny vziwagi, neb tu okolo mieſta | zadne gine nemagi wody tekucze. 40
a když leto ſuche, | tehdy gi przeſtane teczi ten potoczek y muſe ſie wſſiłchnij
wteczy k Jacobowie ſtudniczi a wſſiłchnij z niſe | beru, czoz komu potrzebie.

¹⁾ niſ. — ²⁾ bohu. — ³⁾ není. — ⁴⁾ prorokův. — ⁵⁾ je drží a. — ⁶⁾ vládnou. —
⁷⁾ některé.

tak sem od nich Slyšſſial, ze | gie nykdy neprzeberu, tak z nie netecze nikâ ;
 nez | gŕt hoyna, protoz gŕt welmi wzaczna a mnoho gij | ſobie wazie a opravugi¹⁾
 gi jako weliky poklad. |

5 Z Ebron geli ſme do Gazy magicze do nieho puol druhe^o | dne czeſty. to
 mieſto lezij na horzie piefeczne a okolo | nieho gŕt zahrad mnoſtwie a w nich
 owotcze rozli|cznego drzewie, nez naywiecez drzewie mandlowe^o, | gŕto gŕt gehu
 tak mnoho, ze gey gedwa oczima prze|hledne, a to na wſſieczky ſtrany ; a odtud
 na wſſeczky | ſtrany krayow gehu dodawagi, a ktoz gie kupugi, | malo ze
 gich darmo neberu. |

10 Gaza to mieſto gŕt na ſylniczi Egipſke ; y z ginych | mnohych kragin tudy
 gedu, a gŕt newelike to | mieſto, wſſiak proto wſſiech potrzeb k giedlu, maffa, |
 chleba, owotcze rozlicznego gŕt f potrzebu, ale zie | wſſieczko welmi draho muſy
 kupiti. |

W zemi Egipſke nenie pa^a wictſſieho nez pan z Gazy, | neb ſem tak
 15 ſlyſſial, ze odtud bude nayſpieſſ zoldâ ; | neb gŕt mieſto blisko ſtoſicze zolda-
 nowy, neb w tiech | wſſiech zemiech zoldanowych nenie nez piet panow po
 zolda^v naywictſſich.²⁾ |

[21 B] Geden ten pan geſt w Galatie, druhy w damaffku, | trzeti w Galiley,
 Cztwrtý w Geruzalemie, paty v Gazij. | a z tiech pieti panow, kdyz by zoldan
 20 vmrziel, kteryz by | nayſpieſſe mohl z nich przitahnuti a nayſylniegie, toho |
 ſobie mamaliczi zuoldnerzi Czefarzuowj wezmu za pa^a | a Cziefarzê bude ; neb
 w tiech zemiech nenie tak mnoho | panow nebo knieſzat, jako w tiechto zemiech
 yaziku | naſſieho. |

Slyſſial ſem take, ze by wſſiech tiech panow piet prwe | byli newolniczy
 25 a kupenij lidee gfucz pobranij zgijnych zemij. |

Take ſem ſlyſſial, ze by obyczieg tenthø zachowali | w zemi Egipſke od
 Jozeffa Syna Jacobowa, kterehoz | gfu bratrrzie gehu pđali ; a ten ſe gŕt doſtal
 do toho | Egypa, kteryzto byl wladarz vfazeny od krale ffa|raona naywyſſym,
 za kterehozto hoynofſt byla welika : | a to az do dnes zachowawagi, aby zadny
 30 nebyl zol|danê nez z kupenych lydij. neb ſem ſe z vmyſla a pilnie | na tu wiecz
 ptał, a tak mi prawili, ze pro tu przici^v to czinie ; | neb gŕt hoynofſt byla ſkrzie
 nieho a zie moczny gŕt byl | y mudry welmi a ze gŕt bylo dobrze za nieho. |

Take mi prawili zidee, ze by bylo z toho mieſta Gazy | to ſtado weprzow,
 do kteryzto dopuſtil gti pan kryſtus | diablô, kterez wywrchl z czlo^{ka}, a ti ſe
 35 wſſicknij w morzi | ſtopih. neb kaza gŕt nedaleko morzie, jako by mohlo byti |
 puol mile. |

Take zadneho dobytku ſwinkhego w tô mieſcie nenie ; a | netoliko w tô,
 alle w tiech pohankſkich zemiech wſſiech | zadne ſwinie newidiel ſem. | [22 A]
 A zid geden hadage ſe ſe mnu, kdyz ſme do Gazy geli, | vkazaw mi morzie
 40 a daw przykład, a rziekl, ze my kryſta | waſſieho poſluchamy wiec, nez wy
 krzieſtiane, neb na | ſwinie kryſtus nedbal a laſkaw nebył a ted w tôtô | morzi
 s diably ztopil gie ; a my gich nepoziwame | anij gich w ſwych zemiech mamy,
 ale wy ſwinie giete | a nepoſluchate w tô kryſta waſſieho. |

¹⁾ opatruij. — ²⁾ najwyſſich.

W Gaze byli sme tyden. odtud sme geli dwa dnij y przigeli sme k gedno^v miesteczku a newidiel sme ho, az sme | do nieho wgeli, pro drzewie daktylowe totizto palmowe, | na kteremz daktille rostu; neb su wfšieczko lefowe pal|mowi weliczi okolo toho mieſta. drzewie palmowe gŕt | tluſte yako hruby ſmrk a gŕt wyfoke welmi; a kterak | geſt tluſte v dna tak y v wrchu gŕt a znati, czo ho 5 do | roka przyroſte; a gŕt nehladke, gŕto gŕt tak podobne | hrzbolowate yako by hrubſſi konecz k tluſtie^v ſpuoyowal; | a tak ſtupnye ma az do wrchu, a proto ſ tjem gŕt drzewo | rowne a ſuku zadneho nema az do wrchu, a tepruw | w ſamê wrchu gŕu ratoleſti palmowe okruhle. z daleka | zda ſe yako nieyake kolo newelike, a toho gŕt wietwo|wie malo na palmie, neb kdyz z daleka na nie 10 hledij, | zda ſe yako wohanka. pak w tô wietwiewi ſu kola | wyroſtla yako melee a na tô melli bude daktylow | yako chmele, ze gich z toho koleczka natrha ſe dwa | wiertele a z druheho wiec; a na gednô drzewie | bude takowych kol cztrzi nebo piet. |

Take w tom miesteczku zda mi ſe, ze naywietſſie | ziwnoſt gich gŕt dactille, 15 neb odtud dodawagi dacti|llow do wfſſieh zemi okolnich kupczij rozlicznij. | [22 B] Take dactulowie nebo palmowie, acz gehu gŕu lefowe | weliczy, wfſſiak gehu proto darmo rubati nedadie anij | dactulow trhati, nez pa^v z toho platt dawagi, a z kazde | palmy, kteraz giz owotcze neſe, dawagi cztrzi aſpny | kazdy rok. 20

Palma gŕt wzdyczky zelena; tak prawie, ze leta pade|ſateho tepruw owotcze neſe; a kdyz gŕt ſlara, take owotcze nenefe, tehdy gi podraubie a gi ſpale y gine potrze|by dielagi a palmowy totizto wietwowi ploty pletu; | neb okolo toho miesteczka gineho ſem drzewie newidiel | nez palmy. |

Take w tom miesteczku nicz pieknieyſſeho newidiel ſê, | nez ploty z wiet- 25 wowie palmowe, ktere z gŕu okolo | miesteczka, neb gŕt palma hladka a biela, zwlaſtne | kdyz wſchne, y blyſka ſe plott z nie wdzielany a gŕt | zrzietedlny welmi. |

Mieſteczko to gŕt biedne welmi, nemagi w nijem | anij wod dobrych, nez ſu ſlane a k tomu teple. | Tu nâ prawili, ze giz w nich deſt neprſſy. k Giedlu | 30 ſme w niê naſſli naywiecz Syra, mleka a twarohow, | nez chleba welmi malo; neb czo naſ tã przigelo, ne|wiê by ſe kto z nas chleba nagedl za penieze. a aczby | ſobie chtieli ſeti aneb nagiti ta mieſta, gŕto na nich | mohli worati, y gŕt zemie zla nevrodna, neb geſt | zemie okolo nich welmi zla a pieſeczna, y to geſtne | pieſku ſucheho, gŕto kdyz po niê gedeff, tehdy ſe welmi praſſy. | 35

Przebyli sme tu nocz. rano wſtawſſe geli sme prycz. | druhego dne przigeli ſme do gednoho miesteczka, | [23 A] k prwnie^v podobne palmowi y zemij; gŕt take nuzna, | wody magi zlee, ſlane a teple. take ſme tu mieli malo | kupiti k giedlu, nez ptaky morske a czibuli, chleba malo; | nez ſ tjem, ſ kterymz ſem giei, zdalo ſe gi, ze gŕt to | doſti. a ti ptaky pekli ſobie neſlane a gedli ſme 40 gie | bez chleba; mniet ſu byli welmi nechutnij, aczt gŕu | gie onij welmi chwalili. |

Otud sme geli a trzietiego dne przigeli ſme do gednoho | mieſta welikeho, kteremuz to yazikê arabſkŷ rziekagi | ages. gŕt mieſto welike, newiê czo by

měštie bylo prahy, | a nenie hrazene. kupecztwie rozlicneho w niê doŝtu; ¹⁾
 platennikow a bielczow, gto platno cziste dielagi a | bielij, gť welmi mnoho,
 kterežto plattno ŝlowe kolcz. | W tō mieštie gfu wšiecžko arapi pohane,
 newiê bych | w niê ŝlyšial o gednō krzešua²⁾, by w niê ³⁾ bytê byl. | Tu ŝmc ŝie
 5 mieli dobrze, neb ŝmc ŝe chleba nagedli | wšichnij, czoz nas bylo, a wody
 dobre napili ³⁾ z Nylufa | z rzieky welike, kteraz tecze z ragie, neb tecze mimo
 to | miešto. |

O dobrotie te wody muŝy powiedieti, ze gť tak dobra | piti, chutna a
 ŝladka, gť woda neoprawowana, tak | proŝta, newierzi by mohla lepšŝie byti. |
 10 Take yakoz ŝem ŝlyšial w Czechach obecne rozprawky | o potoczach
 rayfkych, domnieval ŝem ŝe niečo malcho | byti, ale tento potok gť rzieka
 welika a krom morze | wody wietšŝie ŝe newidiel. |

Na zaytrze geli ŝme prycz a toho dne przigeli ŝme do | miešta ŝlawneho
 a welmi welikeho Egipta a gich | yazikê do mišera. y przigeli ŝme do Egipta ⁴⁾
 15 yako do | [23 B] gine wŝy, neb do nieho nenie zadne Brany anij ktere | zdi
 okolo nieho gť; nez nayprwe ŝem widiel przed miešê | zahrady welmi ⁵⁾ cziste,
 zdmu wyfokymi ohrazene, kterymzto | okolo miešta ŝlušielo byti, a gfu z roz-
 licneho kamenie | tefaneho dielany; a na ty zdi chodie po ŝtupniech kamênych, |
 ktoz chtie pchazegice ⁶⁾ ŝe po zdech diwagice ŝe zahradam | przeczŝty z drzewj
 20 a rozliczne⁷⁾ owotczy, yakoz ŝem ŝe take | diwal; a gť toliko z te zdi do
 zahrad okny hledieti. |

Pak kdy ŝme do nayprwnieŝŝie wlicze Egipške giel, ktejriz ŝme koli
 krzeštiane a zide byli, ktoz naczê giel, bud | na konij nebo na oŝlu, z tiech
 ŝme ŝeŝti muŝyli a pieŝŝky | giti az na hošpodu a konije podle ŝebe weŝti; y ŝŝli
 25 ŝme tau | nayprwnieŝŝi wliczi, tak mi ŝe zdalo, yako by bylo puol | cztwrti
 mile zdali;⁷⁾ kterazto wlicze gť wšiecžka klenuta yako | ŝklep a po ŝtranach gfu
 wokna do nye. |

Gest ten obyczêg a prawo miešta Egipta, kteryžto wŝta¹⁾ | mektery zoldan,
 aby zadny krzeštã anij zid negiel do Egipta yakz koh, nez pieŝŝky ŝiel az
 30 na ŝwu hošpodu; a to | gť wloženo pod pokutu a to pod tuto, at by wzali to,
 na czem | by giel, a kto²⁾ aby kygê bijt byl. |

I ŝŝiel ŝem na hošpodu pieŝŝky wzdy y ŝ ginyimi weda kuô | podle ŝebe,
 na kteremz ŝem k mieštu przigel; tak mi ŝe | zdalo, ze gť toho bylo za milij
 od toho miešta, kdez ŝme | z kuonij ŝedali, az na hošpodu. |

35 Tak ŝem byl welmi wŝtal weda ten kuon, az ŝem ŝie | hniewal na toho
 Czefarže, kteryž gť takowu praczij hđê | poczeŝtny zamyŝlil. |

Prziwedŝŝie ŝe na hošpodu giz ŝem ten den odpoczawal | y myŝlil ŝem,
 na to, abych do tak ŝlawneho miešta nadarmo | [24 A] negeždił, ale abych
 chodie ohledowal, czo bych kde czo | mohl ohledati ⁸⁾ a wyptati ŝe. |

40 I prawili mi o welikoŝti miešta Egipta, kterak gť welmi | dluhe a welike
 a ŝŝyroke, ze na wšiecžky ŝtrany zie ho | czlo^k od nikud oczima nemoz prze-
 hlednuti anij prawie | ŝhlednuti. |

¹⁾ v tom městě. — ²⁾ mezi nimi. — ³⁾ sme se. — ⁴⁾ něho. — ⁵⁾ veliké a — ⁶⁾ a pro-
 cházejí — ⁷⁾ zdelí. — ⁸⁾ ohledovati.

Potô mi prawili ten Hospodarz a rzekl ģt: w nassiem | mieście ģt dwa-
naste vlicz na del miešta krô gnych | przeczných a strânych, a w te kazde vliczi
ģt dwanašt | tisíc domow, a zie zoldan pan nass tak popřane ma, | neb ge^v
wřřichnij dan dawagi, kdyz by miel na woy^v | pořlati. |

Potô sem se ptal gnych mieřřu y zoldnerzow zoldano^{ch}, | ģtli tak, yakoz mne 5
ģt hospodarz zprawowal &cet, neb | se ta wiec nezda podobna, a onij nâ tez
prawili; neb | sem byl zidê, kteryz yazık gich vmiel, kdyz sme o to mluwili. |

Gineho dne wřřal sem rano a hned sem řřiel gednu | vliczi chtie zwiedieti,
kte^k ģt dluha, y przřřiel řē¹⁾ kdez | z Nylufa wodu беру na welbludy, a
tehdaž neřřpor | wolali, kdyz sem tu byl; neb Nylus rzieka tecze řkrzie | Egipt. | 10

A kdyz sem zwiediel, ze tak pozdie ģt, welmi pořpieřchage řřiel sem zařie
k hospodie, neb sem se bał, abych se | nezpozdił; neb ģtli ze by mne nocz
zařřla, vzko by mij | bylo; y przřřiel sem do hospody ano se ģiz řettmiewa.
Hořřpodarz se mne otazał, kde sem byl. powiediel sem ge^v, czo sem chtiel zwie-
dieti, a dal sem ge^v | znamenie, odřkud sem se zařie wratil. Hořřpodarz se to^v 15
welmi zařřmal | a rzekl mij: |

[24 B] Pohane, czoř chtiel nassie mieřřo pieřřky przegiti za den? | aby to
wiediel, ze by muřřyl dobry kuon mieti, aby ge | przegel, a odkudz ty se
zařie wratil, aby to wiediel, zie | ģy ledwa puol miešta przieřřiel. |

I nezdale mi se na tô dořřu mieti. opiet nazaytrze wřřaw | rano chtiel sem 20
wzdy zwiedieti, kte^k ²⁾ mohl porozumieti | welikosti Egipta. nayaw sobie gednoho
muře y řřiel sem | řnijm, aby mi vkazał, | odkud bych mohl naylepe řchleřdnuti
mieřřo a polozenie ģeho. a muz ten byl ģt řwiedô | Egiptu a vmiel ģt raufky,
tak ze sem se vmiel řnijm | řmluwiti, a byl zid. |

I řřli sme nayprw k Hradu zoldanowu, na kteremz ģeřř | zoldan dworê. 25
a kdyz řmy przřřili k Horze, řřli sme na | huoru po řřupniech kamênych az
k prwnie branie. odřtud sem naylep řchled Egipt a řřogie v zdi diwał řē | se
ge^v, ano lezij w czřřte rownij pieřřeczne, a nikdiez wrřchow anij řefow oczuma
newidiel ³⁾ sem, nez czřřta kragi^a | pieřřeczna. y prziehled sem Egipt na gednu
řtra^v, na tu, | kteruz sme donieho przigeli, a gedwa ze sem mohl znařřmenati, 30
kde ģt poczatek mieřřa. |

Na druhu řtra^v na řřirz mieřřa k wychodu řluncze opiet | gedwa sem ģie
przehled, ale druchych dwu řřran | na del y na řřirz nemohl sem przehlednuti.
a to diwanie | nassie bylo przed řamŷ polednê a yařřno przeczřřte | bylo,
wřřřiak mi kto^v neřřpomohlo, abych ģey przehled. | Tepruw sem řřozumiel y 35
wiediel, ze Egipt ģt mieřřo | welike prziehřř.

Hrad zoldanow ģt na czřřte řřkale biełe a prořřzednie | wyřřoke, a okolo
hradu ģt piet zdiř a wyřřokych welmi. |

[25 A] A řkrzie kazdu zed ģt Brana a v bran wratnij mnozy | a w ohradu
mi se zdał mnoho wietřřy nez chruďř. y | řřli sme do prwnie brany, potom y 40
do druhe, a k ⁴⁾ trzetie | řřrachem ⁵⁾ neřřmieli sme ģiti, neb sem se bał, abychô
tazaniř | nebyli, czeho hledamy aneb czo tam chceme, a ya yazıku | ģich ne

¹⁾ až k tomu místu. — ²⁾ bych. — ³⁾ viděti. — ⁴⁾ Před tím krytry přetrženo. —
⁵⁾ než do ní.

vmege newiediel bych czo odpowiedieti. nez pto | sme tu sedieli chwilk a tu sme se diwali rozliczný sluzejbnykô zoldanowý a vrzednikô mnohý, gto vsta-
wicznie | chodili, gednij f hradu a druzy na hrad w mnohem | pocztu. vrzied-
niczi gfu gedny murženýne a gfu klefštiěci. | O tiech sem flyššial, ze gfu nay-
5 wyšš vrzedniczi, geššo | mohu kazdeho Suditi y trestati, a netoliko obecne
ldij | ale y pany; a ti vrzedniczi chodie s zlatimi holkami a | za gedniě weliky
huff sluzebnikow gde a kdyz gede po | mieštie; a tiem vrzednikô zoldan nay-
wecz wierzi.¹⁾ |

Druzi gfu vrzedniczi menšš, a ti nofe hole w ruku wietššie nez prwnij a ne
10 zlate, ale gfu malowa^e a zezpod | newiě yake gfu. |

A trzeti vrzedniczi magi hole bieie. o tiech²⁾ nam prawili | byti gich nie-
kolik tificz. vrzedniczi ti chodie wšfudy po | Egiptie rzediecz, komu czo kde
potrzebie gť, a zadne^v | neodpuštie³⁾ krzywdy vcziniti aneb aby všškodil⁴⁾
druhe^v. | Ginych vrzednikow zoldanowych, o kterychz šě flyššial, | w egiptie
15 mnoho gť, gichz šě zanechal⁵⁾ pfati. |

Neb zoldan zprawczow anij vrzednikow obyčegiem | mieštký w egiptie
nema,⁶⁾ nez wššieczko z lidu sluzebneho | od zoldana vštawenij gfu. |

Tak pobywššie tu chwili⁷⁾ ššli sme temi Branami zase. | [25 B] A w kazde
Branie widieli sme zoldnerzow mnoštwie a | Branij rozliczne šlogiece a wišece,
20 gto to^v ya pocztu newiě. | Šfedššie s hradu ššli sme na rynek, | kteryz šlowe
yazkě | gich⁸⁾ taktagal. Rynek ten, tak po rozu^v hadagie, zda | mi še, ze gť za
puol mile wzdeli.

Tu sem widiel hracze rozlicznych her Hragicze⁹⁾ Šfermy | diwne, kaykler-
štwie rozliczna, kolby, honby, gine hry | diwne, nam w naššich zemiech neoby-
25 čegne a o mnohých | nešlychane; o nich by bylo mnoho pfati. |

A odtud sem ššiel na hošpodu. prawili mi, ze gť w Egiptie | šedmnafš tificz
welbludow toliko tiech, na kterých wodu | беру z Nylufa a roznaššiegi po
Egiptie a prodawagi gij. | Opiet mi še ta wecz nepodobna zdala, y ptal sem
še | negednoho o te wiece a kazdy mi gť tak prawil yako¹⁰⁾ | prwnij, a ze z toho
30 kazde^o welbludu na kazdy den¹¹⁾ platu | dawagi maydynu ten peniez, kte-
ryzto peniez tak mnoho | plati yakoby wošm peniez bielych. nez to wiě, ze
tiech | welbludow na wššieczky štrany miešta, kamz še obratšš, | ano še šnymi
wššiadý zenu; nez pocztu ya gť newiě, | nez od ldij flyššienie¹²⁾ prawí. |

Pak sem ššiel k Nylufu te rzecze na prochazku. a okolo | brzehow Nylufa-
35 wych rošte trztie welike a wyšoke welmi, | kterežoz mnoho gť na obie štranye
brzehow za niekollik mil zdeli, a to trztie šladke gť welmi. |

To fyte¹³⁾ šekagi košami, kterež magi k to^v pripravě, | a na welbludiech
do Egipta nošie a dielagi z nieho | Czukur dwoy, Czukur Kandy a druhy tento
obecny; a | z toho trztie take plat zoldanowi dawagi.

¹⁾ Ž »věřil nejvíc, a těch jest nejvíc při žoldánu«. — ²⁾ »a těch« Ž. — ³⁾ »nedopustil Ž. —
4) Ž »škody«. — ⁵⁾ »zanedbal« Ž. — ⁶⁾ Ž »Neb žádných správcův ani úředníků žoldá-
ných obyčejem městským v Egyptě není«. — ⁷⁾ »mezi hradem a branami« Ž. — ⁸⁾ Před tím
přetrženo »taka«. — ⁹⁾ Ž »hrajících«. — ¹⁰⁾ Ž + »o«. — ¹¹⁾ Ž »žoldánovi«. — ¹²⁾ Ž »než
co jsem od lidí slyšel, to«. — ¹³⁾ »a to třetí« Ž.

[26 A] Okolo Nylufa ģt drzewie rozliczne, Swateho Jana chleb, ¹⁾ dactille, Gariafistule, ¹⁾ yahodky welike czerne &cet. odtud | sem sfiel na hospodu. |

Pak ģineho ²⁾ dne wstaw rano sfiel sem s zidē ģiedniē k don..., ³⁾ | kteryz vdielal Jozieff Syn Jacobow za czafu wladarstwie | fweho; kteryzto ģt welmi diwnie dielan neobyczegnie, | a netoliko w zemiech nassich; alle y ģim w ģich 5 zemiech | diwny ģt. Sklepy w nich diwnie ztoczene, a newiem | w kolike-ro nafob ģfu ģednij nad druhymi; ⁴⁾ a mezy ty | fklepy tecze woda, kteraz ģt prziwede^a z Nylufa, a | tecze pod fklepy y nad fklepy. A do tiech fklepow ģfau | sfiesty diwnie ztoczene a welmi misternie dielane | a wfieczko ģt w nich kamenie mramorowe a alabaftrowe; a to ģedne napfati sem kazal, czoz sem 10 przed | domē ģfa widiel woknē, neb fu wokna welika; ale | dwerze ģfu zadielane, neb tã zadny nechodij. |

A tak sem flyffial, ze by Jozieff w tō do^v poklady welike miel, kterezy byl fhromazdil, strzebro a zlatto za | krale ffaraona. |

A nade ⁵⁾ dwerzmi toho ⁶⁾ do^v ģt hruby text y prawie, | ze ģt pfano 15 yazikē ģich, ze tiemi poklady nebude | hnuto az do druheho czafu. |

Na tē czaf ptal sem se ziduow, rozumieģli, czo ģt tiē | czafē mienil, a ktery by to czaf byl? prawie, ze famij | newiedie a o nyē prawiti nevmiegi. |

Protoz do toho do^v nechodie, anij smiegi; az ģfu dwerze | zazdene. a tak prawili, ktoz se tam koli pokufyl, kazde^o | [26 B] mrtweho zafe oknē wytahl. 20 to ģfu nam murzenyne ģiľfili, ze se tak stawa. | A odtud sme sfiľ k ģedno^v kostelu Tureczke^v, kteryzto ģt | weliky welmi, a ten ģt przipraweny a wzdielany wnitrz | y zewnitrz nad obyczēģ, z kamenie mramoroweho a alabaftroweho welmi czisteho dielā ģt, a wnitrz w niem | ģt kamenye wfieczko pulerowane a to rozlicznych barew, | tak ze se fwieti. ģnych przipraw drahnije w niem 25 y okolo | nieho, nez tak w nachlofti zpatrziti sem nemohl, abych fmiel | w czelofti o tō prawiti anebo rozumnye o tō wypfati; neb | sme do kostela ģiti nefmieľ a p^d kostelē strachē sme | diwali a w kostele czoz sme ģedno dwerzmi widiel, kte^k | ģt. nebo do panfkych ⁷⁾ kostelow zadny ģiny nechodij a | ģiti nefmie, lecz by ģich wieru przijal a obrzezati se | dal; neb fu od toho hned 30 wfazenij, aby to pilnie opaltrowali. Take zadny czlo^k arapow nehanieg v wierze | ģich, anij o ģich wierze mluw, zwlaftnie neznamy, | chczeli ziwot zachowati. a take onij ģiny nebranie | wierziti yak kto chce, k fwe wierze nenutie lidij bezľdieky, lecz kto dobrowolnie chce. |

Nez pohano ģt fwoboda ģine wfieczky lidij hanieti, | yakz onij chtie; a 35 czinie toho doftu dawagicz krzefuanō | pohany a ģfuce fami ģimi; nez odporu ģineho proti | nym ģineho nenie, nez trpieti ⁸⁾ a prziczin czoz byl mohl | vwarowati se, ⁹⁾ bez kterych by mohl byti. |

O tō kostele prawili mi murzenyne, ze w niē fpalugi | trzi tificze centnerzow olegie oliwoweho kazdy rok; | nez ya newiē, takli ģt, nez to wiē, ze 40 ģt welmi weliky a fwietla mnoftwie ¹⁰⁾ w niē horzialo ģt.

¹⁾ Ž »Casiafistule«. — ²⁾ Ž »jednoho pak«. — ³⁾ extra marg. nedopsáno. Ž »domóm«. — ⁴⁾ na druhých. — ⁵⁾ w pětřženo. — ⁶⁾ + jednoho. — ⁷⁾ pohanských. — ⁸⁾ trpělivost mlti. — ⁹⁾ + zvláště. — ¹⁰⁾ mnoho.

[27 A] A odtud sme šli k gedno^v do^v, kteryz ět welky welmi a | připra-
weny nakladnie přelšš, mage w sobie pokoyow | rozlicznych mnoho, a ět dielan
z kamenie alabaštrowe^o | a mramoroweho, a wnitrz gfu pokogi pulerowanj, a |
rozlicznych barew kamenie w niekterych pokogich ět, | az se welmi čistie swieti. |

5 A prawili nã o tom do^v, že by na tẽ duõ naloženo bylo | Sto tisíc zla-
tych. a ten duõ vřlwl ět od zolda^a ¹⁾ kan|czlerz na swoy naklad²⁾ ke cztì
zoldanowj pa^v swe^v sobie na | pamiet; kterežto kanczlerzie widiel sem, y řkrzie
tlumacže | mluwil sem ř nym a dobrze vřinil ět mnye, neb mi dal | zoldanow
lřř řředrownij, y take swoy aneb od sebe lyřř | dal ět mnye. |

10 Ten duõ ět tak řřtrany jako dobre miesteczko, a w tom ³⁾ | ět y obora,
w kterežto zwierz chowa⁴⁾ rozlicz^v. niekteru⁵⁾ řam řem widial adiwal řem
se gie. |

Take ět do toho do^v přiwedena woda z Nylufa po | trubach, a kdez řiz
z trub tecze, tu ět koryto welike | kamẽne, mrzezi zeležnu ohražene, a do toho
15 woda z | trub tecze; a v toho koryta ředita dwa řtarczi a ktoz kolì | přizgde
k te mrzezi a chce piti, kazde^v dadie czeřř wody, | a to ř odplatu buozi. |

Neb ět woda w egyptie wzaczna a w ginẽ w zadnem⁶⁾ | domie wody přiw-
wedene nenie⁷⁾ we řřřem Egyptie, nez | řa, o kterež řem napřal; neb řem tak
řlyřřial, ze řadne^v | nedopuřřie řestì do domow pro vmẽřřenie platu řolřdanowa. |

20 O tom kanczlerzi prawie, kte^k ět welmi bohaty řan | na řlatto y na
drahe kamenie y na řine wiecei. |

[27 B] Pak řineho dne řřli řme k zahradẽ, w kterež řalfřiã | řořte. řa za-
hrada muoz byti mily od Egipta. a když řmy | přřřřli k zahradẽ, vřřřeli řme
okolo nye řři řdij wyřoke | ke jako okolo řieřta niektereho. |

25 Na řrwnij řed řřli řme po řtupniech kamẽnych a chodli | řme po nie a
hledieli řmy wokny do zahrady řrwny; y | přřř řruhu řed přřřlednuti řme
mohli a widieli řme | zahradu řruhu; w kteryzto zahradach mnoho ět řře-
wie rozliczneho a owotřiz y korzenij přřřidwnych, a wonie | přřřřřřřa z řieh
zahrad wonyela⁸⁾ ět. |

30 řřřeti řed take řme widieli, kteraz ět okolo te zahrady, | w kterežto
řalfřiã řořte. řa řed wyřoka ět welmi, řie | pro wyřořř⁹⁾ řegi niez řme zahrady
newidieli, nez řa^v řed. | Nadiwawřřie¹⁰⁾ ře dořři na te řdij řiẽ zahrada y řřli řřme |
dolow, y řřli řme k řrwnie řranie zahradne, a v řra^v | řediel wratny nebo
řřazny, kterežoz řweliku řilnořři | prořřli řme, aby řař do zahrady řuřřil,
35 abyħõ ohleřřdali, kterak řalfřiã řořte; a oznamili řme ře^v, kterak | řme z řa-
lekych řemi přřřřřli ohleřřawat zahrady řey, | a řhtiel řem řad y řaplatiti. |

Zřřřazny řlumaczi odpowřřiel, ze by to vřřřiniti řhtiel, | nez řeřřiẽ, neb
přřřkazanie od řwe^o řana řã, ktereřmuz naywyřřie zahrada řorucze^a ět, abyħ
řadne^o | nepuřřřiel; a řan řen byl ět w Egiptie. |

40 I dopuřřřil¹¹⁾ nã do zahrady wokny hledieti.¹²⁾ widieli řme | wřřřeczky
řři řrany a řkrzie kazdu řed ět ř Brana a v kazde řrany ět duõ kamẽny.

¹⁾ řoldãnũv. — ²⁾ řrořř. — ³⁾ ř + domu. — ⁴⁾ řhovãř. — ⁵⁾ neb řu zvěř. — ⁶⁾ řiřřãř-
nẽm. — ⁷⁾ řemãji. — ⁸⁾ řoni. — ⁹⁾ řyřokost. — ¹⁰⁾ ř Ms řřie od Nadiwaw odděleno. —
¹¹⁾ odpuřřřil. — ¹²⁾ řohleřřřti.

a tē strazny dal se nā wody | napiti. pobywšíc tu chwili, ohledawšíc czoz nā muozne | bylo, y šli sme zafe do Egipta. |

[28 A] Potô gineho dne šli sme mezi zlattniky, kterizto zlattniczi | gfu bohaci welmi a duoloziti w šwē rzemeslc przeliff; | a czoz by czlo^k šnad pomisliti chtiel ¹⁾ kupiti sobie od zlatta | neb o štrzebra y odkamenie draheho a to roz- 5
liczne°, nebo | czoz koli gineho, tu nagde hoynie došti. a tiech | ²⁾ zlattnikow gť welmi ³⁾ a hned gfau oblašt ⁴⁾ a magi swe | miesto tak podobnie yako w Praze zide. aczez fem mezi | nymi bywal czašto, wšak pto mezi nymi za-
bludil šē | gednu Take; y podle toho zda mi se, že gich miesto | nenie male. |

Odtud sme šli do gedne vlicze, kteraz flowe Bafar, | tak prawie, yako 10
by rziekl trzna vlice. kazdy den | wzdyczky gť ⁵⁾ mnoho lidij, ze se tru a tlače przewelmi, | a zie malo muozie poštati pro weliky daw. |

A flyšial sem o tee vliczi, kto by rano obleka na se | fuknij nowu a chodil w nie po te vliczi az do wczera, | ze gi lide na nijē zderu, a gťli ze nezderu, 15
ale otu | mu f nye barwu, ze bude jako šlara. neb gť w te | vliczi lidij welmi mnoho przewelike mnoštwe, gťo | gť nepodobne k wierze o tom prawiti. |

W te vliczi wšieczky wieczi pdawagi k gedlu y gine | wieczi kramfke, gťo mi se tak zdalo, czo by sobie czlo^k | mohl pomyšliti, ze tu naygde ⁶⁾ | kupiti, wšiak tak | obyčegē gich. Nez budeli kto flyšieti obyčegem | tiechto zemij, daleko chyba bude, zwlaštne czo se | gedla tkne. | 20

Nez toto wiē, acz toho przewelike mnoštwe gť, czoz | se pdawa, gťo nenie podobne prawiti. o tom wšak [28 B] y to, proto ty wšieczky wieczi gfu przewelmi drahe, take ne|podobnie zwlaštne proti zemiem zdeyšim a yaziku nassie^v | a miestô. Nebo za maydynu ten peniez kupil sem sobie | chleba f ctirzil peczniky; nerownie gfu menšii nez praška | zemle, a maydyna gich peniez 25
plati tak mnoho yako | by wšm peniez bielych; a tak kupie gehu za maydy^v pacholek nema se ho czo nagešti.⁷⁾ gine wšieczky wieczi | gfu drahe. |

A Tak mi se gifuē zda, ze mnohych wieczij w Czechach kupi | wiecze za biely peniez, nez w Egipte za ⁸⁾ maydy^v. a wiecze | za biely groš, nez tam za ofym maydy^v. a z tiech wšiech | kupij, ktere se pdawagi w te vliczi, nicz 30
laczinieyšieho šē | newidiel nez dactille a Czukr. Neb sem ho kupil yako | puol cztwrtý lybry czefke za cztirzi maydyny, a to przed|nieho a wybraného Czukru kandy. |

Ta vlicze geft šfyroka welmi; o dluhošti gegē newiem | czo prawiti; hned fem se nefmiel pokufyti, abych gij | přiešiel, neb pro mnoštwe lidij štefklo 35
by se giti. A | za tiē by nocz byla. |

W te vliczi vdielana gť Brana welmi wyšoka nepodo|bnije a šyroka tak, ze by cztirzie wuozowe porziad ⁹⁾ do nie | wgiti mohli. Take gť na nie vdielana wezie okruhla | podobna k štohu welike^v, kterazto gť nad Branu wel¹ | Šfyroka, a potô czym wyšše wždy vzšy, a gť wšieczka | zdiena y wrch te wezie, a gť 40
welmi v wrchu ¹⁰⁾ ššpicziata | a dielana gť z kamene alabaštroweho welmi hladke°. | O te Branije flyšial sem, ze by gi dala gedna zidow|ka wštawieti na

¹⁾ chtěje. — ²⁾ před tím zalhny přetřeno. — ³⁾ + mnoho. — ⁴⁾ zvlášť. — ⁵⁾ + velmi. — ⁶⁾ by tu našel. — ⁷⁾ nají se ho. — ⁸⁾ + svrchupsanú. — ⁹⁾ obozem. — ¹⁰⁾ + té věže jest.

fwoy naklad¹⁾ a to gedne pto, aby pamiet | gegie zuostala po nye. neb tu Brany na tō miescie | [29 A] Potrzebie nicz nebylo g̃t, Neb g̃t mezy domy a flowe az | do dnes zidowina brana, a g̃t Nedaleko miešta zlattniczkeho | a pti Hradu zoldanowu. |

- 5 W Egiptie trhu dne vrczeneho zadneho Nenie anij Jar|marku, nez kazdy den wzdyczky, yakz fe²⁾ den poczne,³⁾ trh | a Jarmark az do noczy, a to na wfšieczky wiecij; g̃te fem | fe to^v nadiwiti mohl,⁴⁾ ano wzdyczky den ode dne lidij welike mnoŝtwie fem y tam przelewa fe yako wodu.⁵⁾ |

- Gto newiē, by bylo⁶⁾ w Egiptie tak mnoho lidij yako w | niektere czele
10 zemi, a nicz nebudau mieti za zlee, g̃tli ze fe czo | ko^v bude zdati nepodobneho pti obyczeyom tiechto zemij, | wierziti že mij nebude. |

- Neb y ia giz na czeŝcie gfa flyŝcie rozprawky mnohe, | a niektere tam gfa, wierziti fem nemohl, a potō fem ŝam | wiecze widiel a ptoz mnohe g̃tue wieci nize pfati казал: | to⁷⁾ g̃t wfšieczko w ŝkutku ŝhledano. a mnoho g̃t, czo fem |
15 widiel⁸⁾ nepodobneho; hnede fem nechtiel, aby to pfano | bylo, a zwlaŝcie te w zidowczinie wlicij a w tō ŝlawne | mieŝcie y ginde, kdez fem byl, nez czoz znameniteyŝŝieho,⁹⁾ toho niektereho g̃tue welmi kratcze ŝe dotekl, | g̃to newiē, budeh moczi mnohe^v srozumie^o 10) byti. |

- Zoldan g̃t pan bohatty na zlato a na ŝrebro przewelmi | y na rozliczne
20 klenoty, a g̃t pan moczny przewelmi | y na lidij g̃t bohatty, neb gich mnoŝtwie v ŝwego dwora | chowa, a hojny zold plati g̃i nebo dawa zoldnerzō | fw̃y; a v geho dwora gfu dworzane nebo zoldnerzy | welmi bohatty, neb magi zlat-tych doŝti, yakoz fem fe | g̃i diwal. a byl ŝe mezy nymi y ŝeznamil fem fe | [29 B] S gedniē, kterizto vmiel raufky, a ten byl g̃t z zemie | wlaŝke, y ptał
25 fem fe ho, kterak fe g̃t doŝtal do Egip̃ta? kterizto powieŝel mi: byl fem mały pacholeť, | kdez fem byl wzatt do Turek, a potō ten, cziz fem byl, | prodal mne do Egipta, y kupil mne geden mamalik, | yako by rzekl zoldnerz, kteremuzto chowal fem kuon | geden, a kdez fem toho pilē byl, potō mi poruczil dwa | a tak dale, az mi y gine wieczy poruczil. pak kdez ŝe |
30 ge^v wieny byl a toho pilny, czoz mi poruczil geŝt,¹¹⁾ | poruczil mi lidij, abyh¹²⁾ g̃i rozkazowal. potō ŝkrzie | miłoŝt ginyh a dobru powieŝel doŝtal ŝe fe k dworu | zoldanowu. | Potō mie wedli a wczili kuŝom dworŝkym, a oby-
czelyem gich ŝfermowati, z lucziŝcie ŝrzeleti, pieŝŝky y | na konij, z buoku, z przedu y zadu, yakz obyczeg v nich | g̃t, potō z drzewczē gezditi a g̃i fe
35 wcziti, czoz potrzeba | kaŝe, neb giñy kuŝom mnoh̃y, — gich ya vkrati, neb | onij gich tã przeliŝ mnoho magi¹³⁾ tieh zertow; | Jakoz¹⁴⁾ od toho dwor g̃t zoldnerzŝky a g̃t yako obora | welika a ohrazeny zdij wyŝoku, neb tã giñy ne
dadie, | zwlaŝcie darmo, a tu fe tiē wieczē wcie. |

- Jakoz ŝe fe chtiel take podiwati a ŝiel fem kto^v dworu | y nebylo gich
40 tam a tu fem tepruw zwiediel, ze fe | to^v nevczie nez w patek; y newiē czo

¹⁾ groŝ. — ²⁾ + jedno. — ³⁾ + jest. — ⁴⁾ nemohl. — ⁵⁾ voda. — ⁶⁾ nebylo. — ⁷⁾ než to. — ⁸⁾ ŝhledal a widěl. — ⁹⁾ + viděl. — ¹⁰⁾ věřeno. — ¹¹⁾ potom. — ¹²⁾ že jsem. — ¹³⁾ + a uměl. — ¹⁴⁾ + hnede.

prawiti, kdyz | fem newidial. a take na ta diwadla nepuſtie ¹⁾ nezna|meho, lecz
da maydy^v tē peniez. |

Potô mi dale prawil: kdyz fê fe giz tiê kuſô nauc¹ | a ze giz gî rozu-
mieli, ze fe k to^v hodim, y wydawali | o mnie to ſwiedecztiwie przed zoldanê,
ze fê hodny,²⁾ | Tehdy zoldan darował mne, dal mi kuô, zbrogi | [30 A] a ſſaty 5
nowe y wſſieczky³⁾ nowe, czoz k to^v przyſluſſielo geſt. | Neb ten obyczêg
v nich gî, ze koho darugie a k dworu przy|gima, tehdy wſſieczky wieczy
ge^v nowe dawa. |

A hned při tô czaſu kazał ge^v zapſati zoldan dwanaſt zlatych | ſluzby
na mieſecz a libru maſſa ⁴⁾ na dê a dwie lybrzie | chleba a geczme⁵, kuonij 10
mierzici ſlavy geczne, czuoz | potrzeba kaze. |

A w tiech darziech rozkaſał ho po mieſtie woditi s piſſczij | a z bubenijky.
Jakož tē fe to^v ſam diwał, neb gednoho | tak za mne wodili s piſſczy a z bubê-
nyky, a p^d nym ſiel | hauſſ lidij a za nŷ druhy, a ten darowany giel na konij |
a kaſde^v fe hlauu klanije a diekugie zoldanowj pa^v | ſwe^v, ze gey darował, 15
a ſedie na konij wzdyczyky hlauu | kywe na wſſieczky ſtrany. |

Potom prawil ten mamalik mnie, zie obyczêg geſt | w zemi Egipſke, ze
kaſzdy zoldan ma prawo chowati v ſwe^o dworu paſeſat tiſicz zoldnerzow;
alle ze gie | ne wzdyczyky při ſobie ma, nez roſeſſle ⁵⁾ na čtyrzi ſtrany | zemie,
jakz kde ge^v potrzeba gî. nez vſtawicznie při ſobie | trziczeti tiſicz gich ma 20
a giz pak nayme⁶ dwaczeti | tiſicz, a giz pak mene při ſobie mieti neſmie, neb
to^v | rozum kaze, ze při takowê mieſtie a mnoſtwi ludu toho | potrzeba
welika geſt. |

Jakož czoz fem rozumieti mohl, ze tak koniecznie geſt, ' ze weliku moczi
zoldan panuge a trwa opatnoſtij | mnohu k to^v, nebo ge^o ſluzebniczi nebo 25
zoldnerzij | weſſkê Egypt zprawugi a rzemie podle ſobie ſwierzenych | vrziadow. |

Mieſſtuanô Egipſkŷ zoldan wladnuti nedopuſtij anij ⁶⁾ | w kterych vrziadech
gſau, nez kaſzdy opatrug duô ſwoy, | [30 B] Aneb to czoz gehu ſameho gî.
Nebo Egypt nezprawuge | ſe anijz ſe ⁷⁾ rziedij obyczegie⁸ ginych mieſt, owſſiem
daleko | chyba obycziegow tiechto zemij, neb y rychtarzie gſau | z ſluzebnykow 30
zoldanowych. |

Take fem ſlyſſial, ze by toto prawo bylo mamalikow, | ze kdyz magi
na pole wytahnuti ⁸⁾ proti neprziatelom | z rozkazanije zoldanowa, ze ſe s mieſt
ſwych hnuti ne|chti, lecz gim zoldan zawda ⁹⁾ na čtyrzi mieſecze, A to |
kaſde^v trzi ſta zlattich na kuô. nez prawie, ze takowa | woyna niekdy w nie- 35
koliko letech gednu nebude, a | gîli ze by ſe woyna zruffila kterýzkoſi oby-
czegie⁸ | aneb bitwa wyhra⁸ by byla, a ze by ſe gî we čtyrzech | a nebo
w pieti nedielech doſtalo domow wratiti,¹⁰⁾ ten | zold při nich zuoſta^c a ſluzba
prwnije, kteruz zapſa^v | magi, ta gî wždy przed ſe gde. |

Protoz gſau mamalici bohati welnij a z mnohych pa⁸ | bywagi znameniti 40
a zlattich magi mnoho a nevlmiegi gich vtraczeti jako Czechowe neb ginij
ſluzebnij w tiechto zemiech. |

¹⁾ + žádného. — ²⁾ se hodím. — ³⁾ + věci. — ⁴⁾ másla. — ⁵⁾ + je. — ⁶⁾ + také. —
⁷⁾ ani. — ⁸⁾ vytrhnouti. — ⁹⁾ bude dán žold. — ¹⁰⁾ přijeti.

Take sem widial, kdz gť mamalik ¹⁾ settnik neb trzi|tčetnik, ma ²⁾ wffieczko pozlatita vďidla a strzmeny z | fameho zlatta, pořwa na řřawli y gılce wffieczko | polozene zlattē, palczıatt, z kteryřz giezdi, wffieczek | zlatty geřt. |

Pakli ktery pā po mieřtie gede, ktery gť wyřřy nez | setnij, tehdy przed
5 tiem piet neb řřieřt pacholkow | gde řekyramij zlattymi a z bulattnymi;³⁾ a bulat gť | wociel cřřta, gťto ře řwieti przewelmi, ze ře wnij wřzhlednuti muoz ⁴⁾ yako w zrcadlo,⁵⁾ a gť twrda, k to^v | [31 A] welmi wořtra, ze gi zelezo rubagi. ty řekyry gřu welmi | wzaczne v nich, neb řzedcy gie magi; ktereřto řekyry nay|prw ře widial w damaffku, kdz pan damaffky giez|dil řtu kancz-
10 lerzij zoldanowu, kdz giel od Tureczkeho | Czeřarzie. |

Potō w Egiptie cřařto ře gie wıdal. Mamalicij wffieczko | odiew biely magi a neřu z platna z cřıřteho dıelany, ktereř řlowe kolcz, a wyřřiwane gřu řuknije gıch pořdobne k Hazukam, nez gřu obyczegıē gınym dıelane, | neb řu w nich obuoykowe, ze wffieczko hrdlo przıkry|gie, a gřu dłuhe, az
15 ře po zemi wleku, a po tiech řie | řukniech opafugi tkaniczkami ⁶⁾ hedbawnymij welmi | cřıřtymi; a nevmiegi ře onij ⁷⁾ opafowati a welmi nekrřtaltownie ře opafugi. |

Take zadny mamalik nechodij w botkach ⁸⁾ anij w | řtrzewiczech, nez boř chodij a na trepkach yako Bořak, | a kdz na kuon wfedne, tehdy boř y bez
20 trepek gede | a pacholek za nř trepky neře; neb řem na to cřařřto|kratt hłediel a dıwal ře ře to^v. |

Pak toto řem řlyřřıal, ze kdz na woynu gedu, tehdy | magi na nohach zamıřřıewe botky, nez do^a z hola | bořy chodie a geřdzie. |

Take řem řlyřřıal, ze by mamalicij totıř ti zoldnerzi | takowe prawo
25 k zoldanowj pa^v řwe^v mieli: kdz | by zoldanowa porodila řyna nebo dczeru, Tehdy | zoldan ř weliku řznaznořti to opatruge, aby dıetie | nebylo wyřłaffeno az do roka, a hned po rocze zGe|weno bude. A zoldnerzi gıř prava k zoldanowj | mieti nebudu ⁹⁾ a gıř ¹⁰⁾ gı kolacze powinē ¹¹⁾ nebude dati. | [31 B] Mamaliczi gřu toho take pilnij, aby to zwıedıeli, yakz|koli mořu rozumieti,
30 toho hłedie, a kdz by ře dowıedıeli, radı tu nowı^v řlyřřıe. ¹²⁾ Tehdy tayne ře zberu | wfficzknij, czoř gıch tu przı zolda^v do^a bude, y przıř|tahnu w nocı wořřkē pod hrad zoldanow a otdad | przıcz nechtie, az gı kalacz dan bude od zoldana | za řyna nebo za dczeru geřo. A zberze ře gıch xx^{ti} | nebo xxx^{ti} řııcız. |

Tehdy zoldan dowıeda ře toho kızı zwıedıeti, czo | ře to dıegie a procz
35 gřu przıtahı, czo ¹³⁾ ře gı nedořtawa. | Tehdy zoldnerzi zwolagi: Chczme, aby zoldan pan | nařř dal nam kolacz prawo nařřıe za řyna řwe^o &cet. | Tehdy zoldan rad y ¹⁴⁾ nerad muřy gı ten kolacz dati, | kızı^v zwłafft trzi zlatte a berana k to^v. |

A kdz řem to řlyřřıal, welmi ne pořdobne ¹⁵⁾ my ře | to zdalo wierzıti
40 to^v, y řtal ře ře na to welmi pilnie, | takı gť to w prawdıe, cřıř gřau yaky

¹⁾ + jel. — ²⁾ mēl. — ³⁾ s bulaty. — ⁴⁾ vřhlēdne. — ⁵⁾ v zrcadle. — ⁶⁾ tkanicemi. — ⁷⁾ ani. — ⁸⁾ botāch. — ⁹⁾ nemajı. — ¹⁰⁾ tehdy. — ¹¹⁾ povinovat. — ¹²⁾ řlyřřıeti budou. — ¹³⁾ a řeho. — ¹⁴⁾ neb. — ¹⁵⁾ přetrřeno »any«.

ziett fľozili. | y prawli, ze ģt tak w prawdie, a dowodli toho, zie | by ſe za toho zolda^a ſtalo, ktery nynie ģt. |

Mamalicy ģfu lide doſtu ſtaczny,¹⁾ czoz ſe rozumieti | mohl, na konich ſwych welmi hbiti a czerſtwj obyczegē | ſwŷ, kteryz onij magi; ya ģi lidij 5 rownych newi|diel ſe w czerſtwoſtu na konych. drzewie ſwe magi | dluhe; nie-
ktere ģt na trzi ſahy, a gedno ſe mierzil, | bylo ģt na me cztirzi ſahy; a to ģt
drzewie z morſke²⁾ trztie, a zhrubi³⁾ ģt yako dobra⁴⁾ chmelowa tycz | a hrott
ģt na každē konczy ſ obu ſtra^v, a kdyz gie ſobie | [32 A] na ramie wľozij w puoly,
tehdy ſe ſchyba, a ſ tiē | drzewi dluhŷ⁵⁾ obyczegē ſwŷ doſtu chbitie ſobie czynije. |

Take o zľodieģich a zľocinczech, kteryz ģfu w Eģiptie, | powiedeti 10 muſŷ, ze zoldan, acz ģt pan mocny | welmi,⁶⁾ wſſiak ſmrtij nad zľodieģi y nad
ģinymi zľoģcinczi nemſtij ſe, ale ſ welikŷ ģich trapeñj miloſrdēſtwie czynij, zie
ģich zhubiti nekazie. a to ſem gedno w Eģiptie widial; nez ģinde, kdez ſem
byl w tiech | zemiech pohanſkych a zwlaſtne arabſkych, wſſiady | ģie wief. W
Eģiptie od toho ģfu⁷⁾ zwlaſtnij vrzedniczi, | kterzij toho welmi pilny ſu, 15
kdyz takowe zľe lidij | kde naydu a neſwe, ģto ģinŷ ſſkodie⁸⁾ Jakymizkoli |
neprawoſti czyniecz, hned zģimagi a do wezie wſaľzieģi. Pak opiet ģfu ģinij
vrzedniczi, ģto ohľadagicz | ģiezdie ty wezie, w kteryzto takowe wiefnie cho-
wagi, | a kdyz ģich ģiz mnoho nachowagi, Tehdy zwieducz | winy ģich na nich,
kaзде ſpuolu gednoſtaynych win | ſkugi ģie za hrdla, gedny k druhŷ, kolikoz- 20
koli ģich | ģeſt, a ruku ģi ſwobodnych nechagi.

a takowych⁹⁾ lidij | ģt po mieſcie welmi mnoho. | A ſlyſſial ſem o nich,
ze by ģich bylo¹⁰⁾ na trzi tſicze nebo wief, neb prawie, | ze ģie wſſie-
czky w pocztu magi; a tij | chodie po mieſcie ziebrzicz a ģineho nicz ne-
magi, nez | kto ģi czo da, a w zadnych domiech ne obywagi | a leckdes 25
po vľiczech lezie yako pſŷ, a prawli, zie | huorzie nez pſŷ, a ſuknye, ktere z
na ſobie magi, tiech | ſebe nezwlaczegē, az ģie zdeu. a tak ģich vzrziſt mnohē
[32 B] pocztu chodiecz niekde po trzech, po pieti, po deſeti, po | xx^u, niekde
ģich bude wief nez xx^u w chromadie. | a kdyz ſem ſe chtiel ģi podiwati a
ģich mnoho widielſti, gedno bylo ģiti do trzne vľicze, kte. az ſľowe Baſar, | 30
zwlaſtne k zľodowczinie branye; w kratkem czaſe naľczetl by ģich niektere ſto,
ģto chodie ſem y tam | ziebrzicz gednij za druhymi. tak ģie welmi tiemi okowy |
trapie, ze by radſſie zemrzieli aneb zwieſſenij byli, | nez takowu pſotu a biedu
by mieli. a z toho wyproſſtuenije neczakagi lecz ſmrti. |

W Eģiptie ģt rozľiczných rzemieſlnykw welmi mnoho | a kaзде rzemieſlo 35
ſpuolu ſe drzij gednoho vmienije | a hned ſwe vľicze zwlaſtne magi. |

Take ģt welmi mnoho tiech rzemieſlnykw, ģeſto | dielagi to plattno,
ktere z ſľowe kolcz, ģto nad to | plattno cziffczie anij pieknyeyſſie byti ne-
muoz. |

Okolo Eģiptu winicz nenije zadnych anij we wſſiē | w kragi Eģipſkē, 40
protoz w Eģiptie vyn nemagi zaľdnych. Take o wino arapi neſťogie, neb ho

¹⁾ dostateční. — ²⁾ přetrženo »z fytye«. — ³⁾ ztluštěl. — ⁴⁾ hrubá. — ⁵⁾ pto sobě s ním. — ⁶⁾ veliký a velmi mocný. — ⁷⁾ + hned. — ⁸⁾ škodu činí. — ⁹⁾ + nevolných — ¹⁰⁾ + více než.

famij | nepigi; nez krieftiane sobie wino z chroznikow dielagi wydawugicz gie y pigi; a gŕt piti welmi zlee, | gŕto gŕt horzke; a pto y to gŕt drahe, neb y takowehe | malo geft. |

W Egiptie gŕt kupczuow krzieftuâfkych welmi mnoho | a hned magi fweho
 5 rychtarzie, gŕto gie Saudi a | opatruge ¹⁾ podle potrzeb gich; a gŕt wlach ten rychtarz | a ten ma prziftup k wyffym urzednikô mluwiti o nije, | kdyz by fe ktere^v krziwda dala aneb yakaz koli poltrŕcba gich byla. |

[33 A] Take kupczow krzieftianfkych naywiec gŕt wlachow. | Take mi
 10 prawili, ze by bylo mnoho zidow w Egiptie | a ze by niekoľik tificzow domow zidowfkych bylo, yakoz | sem ya gich mnoho widiel po Egiptie, a gfu kupczy | weliczy a welmi bohau. pohane gfau na nije lafkawieffie | nez na krzieftiany. a zidow gŕt mnoho pifarzuow v | zoldana, zwlaſftie Samarytanow, neb pohane prawie | totizto arapi, ze gfu wiernieyffy nez tito obecniy zide. | Take ta kazda gednota, czoz gich koli gŕt w Egiptie | y hoŕtufkych lidij, aby poznany byli,
 15 czo ſu kterzi, y | noſiti muſegi rozdielny odiew gednij od druhych, | a nebudeli funkij, ale klobaukê a zawitî, kteryz tã | obyczeg magi noſiti. |

Samarytanij magi czerweny odiew aneb zawitie, | zide zlute, krzieftiane magi modre; nez arapi nebo | pohane tij noſe yaky odiew chtie, neb gî fwo-
 boda | podle moczy gŕt, kteruz magi; wſſiak pto z uobyczegie | fweho naywiecz
 20 rucha bieheho neſu; a gŕtli zie chtie | zmieniti, zadny gî nemoz braniti, alle onij gny^ŕ | wſſiem branije. |

Pakli by kto z ginych bez znamenie widiê byl, tehdy | wina a pokuta vlozena gŕt; a kdyz czeſtu gede nebo | gde krzieftuâ nebo giny & cet, kdezcoli ²⁾ po zemi gich | gede, w ezem chce, fwoboda gŕt; nez kdy by k mieſtu | przigel,
 25 wezmi ³⁾ znamenie ⁴⁾ a ginacz nicz. |

W Egiptie byl ſem xx^{ti} dnij a w tiech dnech nikdiez | gŕt deſſt neprſſial. y ptal ſem ſe niekterych: bywali | deſſt v was, aneb prſſili kdy, a zima v was welikali | bywa[?] zymie, o kterež ſem ſe tazal, prawili czo gŕt to, ⁵⁾ [33 B] powiez nã. a kdyz ſem gî prawili, kterak ſe zemie za|wrzie zymu a woda ſe ſtydne y
 30 rzieky welike tak welî, | zie po nich chodie y ſ wwozy gezdie, welmi ſe to^v ſmali, | a kterziz z zemie ſwe nikdiez nebywali, wierziti ne|chcieli. O deſſti mi prawili, ze v nich nikdy nebywa | nebo neprſſij; y tazal ſem ſe gich, kdez pak wodu беру | po kraginach, aneb czym ſe zemie zſwlazuge, aby wzroſt | vroda dawati mohla? y zprawowali mie tak, ze kdyz | naywietſſie horko, ze tehdyz
 35 naywiecz wody magi, nebo | kdyz gŕt horko welike, tehdy Nyluf rzieka rayfka roz|wodnij ſe a wyſtupi z brziehow ſwych a naymene | wyſtupuge nad Brziehy ſwe loktow xvi^{te}, a take | wiecze xx^{ti} loktow newyſtupuge wyſſie, totizto nad brziehy | ſwe; y rozlee ſe po wſſiech vdolich y po równinach y | naplnij wſſieczky cziſterny y ſtudnicze naſſie a ſwlaży | zemi a tak da wody doſti
 40 mnohŕy kraginã a zwlaſftie | wtuech kraginach, ⁶⁾ ktere gfu blizko morzie; neb morzie | zeprzie Nylus rzieku, zie ge wſſie teczi neda, a tak ſie | zpatkê zduti muſy a rozwodnij ⁷⁾ ſe. |

¹⁾ zpravuje. — ²⁾ kdož. — ³⁾ na hlavu. — ⁴⁾ + své. — ⁵⁾ + zima. — ⁶⁾ tẽm kraj-
 nám. — ⁷⁾ rozvodniti

W Egypcie do^v drzeweneho zadneho sem newidiel, a | netoliko do^v ged-
noho drzewene^o, ale anij ktereho krowu | na do^v z drzewa, a tak kratce nicz
od drzewa, nez domo^lwe gfu wsfieczko kamênij, a to z czisteho kamenije gfu, |
wsfieczko klenuti od zemie az do wrchu. |

Obyczegê gich gfu dofti pieknij, nizci gfu, neb gich | mnoho w zemi gît, 5
a niekterych gît tak mnoho w | zemi yako nad zemi; neb gfu tak dielani
pro welike | horko, kterež v nich gît, a take do tiech domow wrchê | naywiefšie
fwiêto gît. |

Protož pti domom tiechto zemi Nafficho yazika gfau | welmi nekrztal-
townij zwlaštê na pohledienij, ale proto | [34 A] fu welmi ¹⁾ nakladnij. a 10
w dom gît giti po stupniech kamênnych yako do piwnice a to dobrze hluboko,
a tepruw tâ | w žemi fu pokogie piekne a rozliczne dielane. niekterzij | gfu
welmi pieknij a ozdobenij drahyimi wieczmi, a kterzij | fu chudšich, ti fu toliko
wnitř wydýchowanij a gfu wel¹ | bieli, gto gich niczymz neoczadie, zwlaštê
w ohnij, kteřizto ²⁾ w domiech fwych nemiewagi, lecz mekterzi ³⁾ pro fwa | 15
rziemefla. ⁴⁾ |

Take w Egypcie drew malo magi a gfu welmi drahy, | neb okolo Egipta
nenie lefow w niekoľiko milech. | ptož gfu drwa welmi draha, a když do Egipta
drew | na oflu przinefe, ta drwa da, kteraz ten ofel przynefl, | pda gie za fto
afprow a druhdy za puol druheho fta | afprow, a to vczini wiecz nez 1¹/₂ 20
zlatteho. |

Protož nemnoho miewagi ohniew w domiech fwych | anijž drew potre-
bugi. w Egypcie obyčegie nemagi tak | welmi peczowati o fwe žiwoty, aby
gie rozkošnie chořwali, waržece a pripravugicze gym mnohe pokrmy, | yako
w gnych zemiech a zwlašt w zemi Czelke, kteriz | gfu w tō przewyřili 25
wsfieczky ⁵⁾ narody. |

Protož hned te pecze zbawenij gfuce doma fobie neřwarzie, nez hotowe
waržene fobie kupugi. a kto fobie | kupi krmi nebo dwie, hoynofť fobie czinij; pakli
fobie kupi | krmie trzi, gît to giz welmi bohaty a ztrawny. | w Egypcie gît kuchy
mnořtwie wfšady po mieřtie, | na wsfieczky řtrany w nich fu kucharži, gto waržie 30
krmie | a prodawagi žiwnořti z toho magice; a tiech gît welmi | mnoho po Egypcie
yako kterych rziemeflnikow; a rziad | mezy řebu magi, ze ne to czo by chtiel
warži a peczie, nez ⁶⁾ w gedniech kuchyniech toliko řamy Berany ⁷⁾ peku, |
[34 B] A gineho nicz. a toho fobie kupi, zacž kto chce; neb chczeli | za peniez,
tehdy ho vkrogie. a toho berana peczeneho druhdy gednoho bude trzi dnij 35
prodawati. Take řem ho fob⁸⁾ | gednu kupil za řpřu, tak gît byl nechutny, ze
řê ho | gieřti nemohl. |

Opiet řu kuchynie gine, w kteryzto gedine beranije mařo | waržie a rzyi
k polewcze, kteraz gît na tō maře, a trzeti | krmij hrach bobowy. |

Gine gto toliko w nich kuchynie ryby řmazie a w | gnych pak řamy 40
kaffie rzyiowe a gine a wsfieczko kořzienene. a tak gine kuchynie gfu mnohe. |

¹⁾ dosti. — ²⁾ ohněm, kteréhož hned. — ³⁾ toliko. — ⁴⁾ + kteráž ohni dělají atd. —
⁵⁾ + jiné. — ⁶⁾ Protož. — ⁷⁾ a to celé.

Pak kuchynky opiet magi gine, kteruzto wezma na hlavu | arap gde
po miestie leč kudy a zwlaštne do hoštinských | domuow, a wola hlasem wel-
kym, ze ma cziste peczite | w nie, kto by chtiel kupiti, ze cziste a dobre št;
a giny | gda wola nefa kuchynij na hlavie, ze ma dobre ikopo[we] sfiffky; a
5 tak rozlicznych tieh kuchyniek a w nich krmi | rozlicznych a nā neobyczegnych
a k to^v welmi prostnych; | št mnoho toho, št by bylo dluho o tō rozprawieti. |

Owotcze pak tak podobnie prodawagi yako y krmie. | gde po mieście a
kram nefe na hlawie; chceli kto pomo|ranche kupiti, ze ma czyste. Giny gda
wola, ze ma | dactille pdati; a tak s rozliczný owotczē chodieczce wollagi wffiady
10 po mieście. a wffieczko muzie, zena zadna | nepdawa. yako obyczieg magi
prodawati w ginych ¹⁾ zemiech, a fedieti bude zena nad kramē, tã toho nenie. |

Arapi, totz pohane murzene, gfu lide doſti twarnij w | mrawiech, zwlaſſſſie
kterziz gfu nabożnij; a rozumuow | poziwagi, w giedle w piti fu welmi^{a)} ſkrow-
nij. nez rozkoſſ | gich naywieſſſie gſt w pieknê chozenij a w drahê ruſſe |
15 [35 A] Przewlaczegicze ſe z gednoho do druheho³⁾ a na to naywiecz | na-
kladagi, kazdy podle muożnoſti ſwych. |

Take gfu ⁴⁾ arapi welmi rozmazani^j, diel obecnijch chrulbych a tiezkych niedielagi, nez rziemeflniczi gfu czistij A | welmi misternij na wiecy piekne a drahe. a nemagi oby|czegz mnoho choditi na tulaczky aneb na prochazky,
 20 yako | ginij lide, ale czoz by miel choditi, radfifie sedij aneb czoz | nabożniey-
 ffich, przed fwoy dom wygda y czte na knizkach | a ginij ho posluchagi.
 pakli gt które^v yaka potrzeba, ⁵⁾ tehdy | welmi znenachly se berze. zeny fwe
 welmi vczte murze^e | chowagi nedaduce gi po miefcie choditi. yakoz ginde
 oby|czegz magi zeny choditi v zemiech krzeftu^{ff}skych kupowat | nebo prodawat
 25 nebo do koftela aneb ⁶⁾ po kterych koli | potrzebach, tam toho nenie oby-
 czegz, nez do^a se zeny | buohu modlte. a do^a take fwe laznie magi, w nichz |
 se mygi. a gth ze by gie, totiz zenije, yaka potrzeba | byla w dom czo kupiti
 na trhu, we wfiiem w tō muzie | gich zaftupie gie a gi kaupie zyednagi. |

Take wfliczky wiecij, kterež se koli na trh neſu k pdaſi, | wfliczko
30 muzie prodawagi buyd w kramiech buyd w | ſklepiech neb kdez koli ginde.
tu po mieſcie mnoho chodie arapky zeny nebo Turkynie neſnadnye użriff. |
Pakli by ktore yaka znamenita potrzeba byla, tehdy | na ofle giede a okolo
nije gdu ſluzebniczi dwa nebo | trzie, a twarz giege gſt wfliczka zakryta czyſty
taffar[tem ⁷⁾] czerny; ⁸⁾ kterazto zena ikrzie niey każdeho widij, | ale czło^k twarzi
35 gegie widieti nemuoz. |

Take kdyz by kto z nich znamenity vmrzîel, tûyt na ywiecz arapfkych
zen vzrzie, gto gim k pohlrbêd od|pufftuegi, yakoz fem ya gich we wfîiê tom
czafu, kterýz | fem byl w Egîptie, newidiel wiecze, nez kdyz za gedniê | [35 B]
mrtwym fîli, za kterýz gî mohlo byti pohlawie zenske^o | lx nebo lxx^{te}. a teh-
40 daz fem se diwal placzi gich, gto | wfîieczky fkakaly tepuce se twarzi fwe,
wycitagicz wfîielczka dobrodienie toho vmrleho, kterak byl dobry, krafny,
bohatty, fîtiedry, milofrdny &cet. A kdyz tak buoh chtiel | mieti, mufy tak

¹⁾ těchto. — ²⁾ dosti. — ³⁾ + a to velmi drahého. — ⁴⁾ + lidé. — ⁵⁾ + jíti. — ⁶⁾ + jinde. — ⁷⁾ taffatem. — ⁸⁾ červeným.

bytu. a tak rzekššie fkoczyly wfšieczky | pagednu nahoru a bily fe w twarzy
fwe! w ginych zemiech, | kdyz sobie tak lide czinie, gfu wefeli, a niekterzi kdyz |
fe zpigi; y bylo mi to welmi dıwne a pilnie fē fie | to^v diwał, yak fu sobie
przi tō smutku czynili. |

W Egipcie fu laznie welmi czyste, prziprawne a gfu welⁱ | welike; podobne 5
fu k te laznij, ktera gť w konštātinopoli, | kteraz flowe Cziefarika laznie,
o kterez gť nap^d pfano. | a w tiech lazniech wfšieczko konfkŷ hnogiē topie,
a | w nich wzdyczyky horzi z rok do roka, we dne y w noczy, | a drwy zad-
nymi w nich nepale. a w tiech lazniech | wzdyczyky fe mygi kazdy den; nebo
onij nemagi zadne | nediele anij ktereho fwatku we wfšię rocze, krō toho | 10
fwatku, kteremuz rŷekagi Bayram. a k to^v fie fwatku | cztrzi nediele poŷtie a
ty cztrzi nediele nikdiez we | dne negiedie nez w noczi, a to az do toho
fwatku. | nez wymierzeno nemagi, czo by w ty poŷty mieli gieŷti, | yako w na-
fšich zemiech, nez tez pokrmy giedie yako | tehdaz, kdyz fe nepoŷtie. |

W Egipcie widiel fem zwierze welmi dıwne, ktereoz | fē prwe nikdy 15
newidiel anij o niŷe flyŷŷial, kterełmuz zwierzeti rzekagi dyawant. To zwierze
geŷt | przedku wyfokeho, czoz fem ya mohl ruku nad fe | wyŷahnuti, gedwa
ze fem ge^v prŷy¹⁾ dofał. od prŷy | k hlawie, tak za to mā, ze gť tak wyfoke
yako od | [36 A] yako od zenije k prŷom, nebo fem fe diwał, kdyz mu | z domuow
wokny chleba podawali; by bylo dwu latru | od zemie, wfšudyt gť dofałlo. 20
zadku pak gť welmij | nizkeho a kratkeho; protoz k te welikofŷti s tiem zi-
wotē | kratkŷ gť welmi nekrztaltowne. kozij ma na sobie welⁱ | pieknu perzieŷtu,
nieczo napodobnu k leopardu, gťto fu | gedna mieŷta biela, pozbadana, a druha
czerna, a tak | fu gedna podle druhych po wfšię tuele y po nohach; | a fiŷt gť
na niŷe welmi hladka, a hlawa gť ge^o k zubru | podobna. nez o tō fem nicz ne- 25
flyŷŷial, by ŷtateczne bylo | anebo czo dıweho czynilo, nez wodili fe ŷnŷ po
mieŷcie | vkazugicze gie lidē. |

Pobyw w Egipcie xx^{ti} dnij a ohledaw, czoz fē mohl | ohledati, nez mnoho
gť, gťto fem neohledal nez toliko | flyŷŷial, a o mnohē widienē y flyŷŷienē fē
nepŷal pro | vkraczenije rzeczi a nedoŷtatu pamieti y ginych wiecij, | I bral 30
fem fe z Egipta czaŷu mieŷecze brziezna s kupcij | zaŷie k Geruzałe^v prwnij czeŷtu.

z Egipta az do Geruzałema myta fu mala nez czaŷta. W Egipcie fē
dal | cztiry maydyny, od febe dwie a od welbluda dwie, a tiech | wfšiech myt
malych y welikych z Egipta az do Geruzałema gť gich xxiii. |

Z Egipta wygewŷŷie Na tey czeŷcie byly ŷme welikem | ŷtrachu, a netoliko 35
ya alle wfšichnij kupcij. byla fe | nā dwa pacholky roznemohla, ktereztō tay-
nie mezy | ŷebu chowali ŷme, A nemoczne wzdy ŷme gie na welbludiech neŷlij,
kterzizto nā zemrzeli na czeŷcie. y ŷchowali ŷme gie Taynie na poli a to w nocij.
a proto | ŷme to vczynili, gťli ze by fe toho wrziedniczy dowiedieli, | [36 B]
zie gť ktery z hoŷti vmrziel zwlaŷŷtie z czizozemczuow, ze | by fe ŷnamij dıw- 40
nije nahanieli, a wieczi by naŷŷie przemietali, y podle toho ŷŷkoda by fe
nam od nich ŷtala, | y nebezpečenŷtwie hrdla. neb to prawo gť w zemij |
Egipŷke, kdyz by ktery kupecz nebo puttnik vmrziel | aneb ktery człowiek

¹⁾ rukou.

giny, Tehdy wššieczek ge° ťatek, | czoz ģt miel, malo nebo mnoho, to wššieczko zolda[nowj] beru,¹⁾ a k to° ģtue tiem, s kterymiz gel a f nymij | na czešťue byl, wierziti nechtie domniewagice ťe, ze | ģt wiecze miel, nez ģfu nařfli, a podle toho y ģinŷ ťatky pobieragi. |

- 5 Pak z Geruzalema az do damařřku ģt myt xxv, | a na tiech zadne milořti nenije, nez czoz na kom | wydrzeti mohu, to weczmu a bez milořti. hnec fu | na niekterē mytie piet zlatych, niekde vii, a niekde | defet zlatych; nebo zadnych myt wyřazenych nenie. Potom z Damařřku do Galaty tak welikych a vkruttnych mytt nenie, | nez po pieti ařrach neb po vi, | a to ģtue yakz
10 na kom widie, magi w tō vmienie, | nez wiecze řřeti ařrow neda. |

Take odtud az do Burfy ze řbuozie, kterež neře, zařdneho myta neda, nez od řebe a ř konye nebo ř welbludow. | Potō w Tureczke zemij ř řbuozie platiti²⁾ muřy. priřģeda do Angarie dařř piet ařrow. Potō w burře, | ģtli zie chceřř řbuozie řdati a po morzij ř plawiti, | ze řta zlatych muřyřř piet zlatych
15 dati, pakli | zemij pogiedeřř,³⁾ nicz⁴⁾ nedařř az do konřtantinopole, | nebo to prawo v nich ģeti. |

[37 A] Protoz ktoz by chtiel do Geruzale^a ģiti a neb do Egipta; | muřy ře k řřotie a k mnohe° nebezpečenřtwj priřchyřtati, | ktereħoz bez pochybenie bude potykati, a ceřtu neřnad° bude mieti a ģladu priřmierati a dobreho
20 ře bydla neřbati, az ře zaře wrati do zemije, s kterež ģt wyřřiel, | kterazto nā krzeřřianō ģt zařřibena, zwlařřtie Czeřřka nebo morawřřka y ģine okolnije zemije, alle onynott | fu byly zemije zidom zařřibene. |

Protoz nā Czeřřhō zwlařřtie welmi nenie po czeř tuziti | anij ocz řtati, nebo w tiech zemiech, ģfa totizto ģořř, by | miel peniez dořřti, chtie ře vwarowati
25 řřoty, wřřiak | proto⁵⁾ krzeřřtā mezy niřmij ģfa dobreho bydla anebo | ģtue k řwe potrebie řobie vcziniti neřmie; a niekde by | řmiel, nemoz pro mnohe priřcziny,⁶⁾ o kterych ģt naprzed | powiedie°. ktoz to cza⁷⁾ muoz porozumieti nieczo to°, | nebo w tiech zemiech by cřlowiek nayeřřkownieģe ře | muohl mieti w ģiedle a w piti owřřiem y w mluwe° | a choditi w odiewu chaternē⁸⁾
30 a na peczij mieti zacholwati obyczeģe, kterež onij magi, řwopod a wřřie- | tecznōřti pilnie ře wyřřzehati; ģinak cřlowiek neřmyřř řobie ktoz koli, aby zemie ty mohl progiti. wřřiak ty wřřieczky wieciz magie do řebe, czořřti y obyczeģe ģich, kto° mnohu opatrnōřř, kteryzto ģt kratcze | dotczeno, ģtue w mnohe vzkořřti a w nebezpečenřtwj | muřy byti od nich. |

35 Poniewadz ģt tiē zidom y krzeřřianō mezy tiemij | narody vzko, kterzizto ģich yazaky vmieģicze a mezy | niřmij obywaragi, | wiezto kazdy: ģeřřut daleko wzie ģořřtē | a priřchozym mezy tiē wřřie narode, owřřie⁹⁾ pak tiē | [37 B] Jazikom ģich nevmieģiczi. yat řem toho zkufyl a mnoho | řem priřħod a řtarořřti miel. |

40 Wřřiak niekterzi lijde ģfu, ģto na dalekořř te czeřřty | ře ptagi a rady o tom řlyřřie, protoz ten pocizet napřtati | řem kazal; acz pak ne plne w ģiřřotie, nez podle rozumu | pamieti prawī ģey byti, pociztage z zemie Czeřřke, odřřkud

¹⁾ náležel. — ²⁾ + již. — ³⁾ puojdeř. — ⁴⁾ + tehdy. — ⁵⁾ + člověk. — ⁶⁾ + nedopustil. — ⁷⁾ ještě kto bude čist. — ⁸⁾ prostém. — ⁹⁾ zvlášť, kteříž.

fem ya wygel, az do Egipta mieſta, o kteremz gŕt mnoho ¹⁾ napřed pfano, y zda mij ſe w pocztu dewiet | ſett mil; wſſiak proto pro mylku a chybu necht geſt | neplnie. a acz ſe doſti pilniſe pocztal dny a tehodny | y mile, czoz ſmy kdy vgiti nebo vgeti mohl, wſſiak | pro ſmienienie obczyge w plne celoſti powiediet ne|vmiē. neb ²⁾ na mile w tiech zemiech pohankych necztu, ³⁾ | nez 5 na dny, czoz by ktery vgeti neb vgiti mohl. A | Take wyprawnij na takowu czeſtu gednoſtayne ne|doſtane ſe giti podle vlozenych vmyſlow gich. |

Take porozumiew to, ze kteraz koli wiecz neznama | a neobczyzna wyprawuge ſe lidē, y geſt ⁴⁾ mnohŷ | k wierze nepodobne, zwlaſtne ta, kteraz wiecz gŕt ne-|ſlychana, ⁵⁾ | Protoz ſem to napeczi miel, aby ch rzeczi nerezumo- 10 wal ⁶⁾ | wicij mnohe lidē ⁷⁾ w tiechto ⁸⁾ zemiech neſlychane; kte|rezo ſem ⁹⁾ widiel a o mnohych ſlyſſial, pfati ſe gich | zanechal a niekterych kratcze dotekl, a ¹⁰⁾ nieko v ſie | muoz zdati dluzie, az ¹¹⁾ ſe toho bogi, ze mnohe v p vkra-| czenie ¹²⁾ rozumie^o nebude. |

Jako o ſwych mnohych przyhodach, kterez na mnie ¹³⁾ gsu | ſ weliku ſtaroſti 15 a ſ nebezpeczenſtwi hrdla przyhazely | ſe mnije, mnohych ſem nepſal, zwlaſtne tiech, kterez | [38 A] miel ſem zaſe geda, gto ſem w ruku lottrowskych byl. | a gti ze by ſe ko v czo nepodobneho zdalo nebo klama|weho w tom ſpiſu, ¹⁴⁾ ya ge v za zlee mieti nicz nebudu; | nez kto by chtiel ohledati a pokufyti, tent by zwiediel | a za tot mā, zet by wiecz naſſiel, nez ya wypifugi. | 20

Wygiezda ma Martina Kabattnyka ¹⁵⁾ na ceſtu do Geru|zalema a do Egipta z Cziech z litomyſſle |

Leta Syna Buozieho Tifyczeho Czturzifeho dewadeſate^o | prwnieho, mieſecze Brziezna &cet |

A przygiezda ma zaſe do litomyſſle leta druheho, mieſecze liſtopadu &cet | 25

¹⁾ drahnē. — ²⁾ nevīm, zvláſtē proto že. — ³⁾ počtu není. — ⁴⁾ bývá. — ⁵⁾ o kteréž neslyšeli neb neslychali. — ⁶⁾ nerozmnožoval. — ⁷⁾ + divné. — ⁸⁾ + našich. — ⁹⁾ + očima svýma. — ¹⁰⁾ + ježto. — ¹¹⁾ A já. — ¹²⁾ krátkost. — ¹³⁾ nás. — ¹⁴⁾ psaní zdáti bude. — ¹⁵⁾ Martin Kabátník 1491.

REJSTŘÍK

jmen i věcí v textu obsažených.

- Abel 10.
Abraham 19.
Adam 19.
Adryanská země v. Adzamská země.
Adzamská země 6.
Ages v. Tell Fagús.
Angarye 6, 36.
Anthyochye 8.
Arabové (Arap, Arapi) 9, 10, 12, 18, 22, 34.
Armeni 15.
Azij v. Homs.
Baysar v. Kaisarije.
Benátky 4, 11.
Betlem 13, 14.
Bethanye 9.
Bílé moře 4, 5.
Bosáci 11, 13, 14, 15, 30.
Bursa 5, 6, 36.
Capadocij v. Hama.
Cayn 10.
Cedron hora 19.
Constantinopol v. Konstantinopol.
Čechy, Čechové, Česká země 1, 3, 4, 13, 22, 27, 29, 33, 36, 37.
Černé moře 4, 5.
daffinové 5.
Damask 9, 10, 11, 20, 30, 36.
David 11, 13.
Druhoué (Drusové) 11.
Drusové v. Druhoué.
Dunaj 3.
dyawant 35.
Ebron v. Hebron.
Egypt (Kairo) 2, 13, 18, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37.
Egypt, země 20, 29.
Eliáš 14.
Emaus 14.
Eva 19.
Evron v. Hebron.
Filištini 11.
Frankreyské krajiny 2.
Galata v. Haleb.
Galilea v. Šafed.
Gaza 20, 21.
Genczaři v. Janičaři.
Gericho v. Jericho.
Gerusalem v. Jerusaleml.
Gidaš v. Jidáš.
Goliáš 11.
Gomora 14.
Haleb 8, 9, 20, 36.
Hama 9.
Hebron (Hewron, Ebron, Evron, Samaří) 19, 20.
Homs 9.
Huzhassan v. Usunhassan.
Huzhasson v. Usunhassan.
Cham v. Hama.
Chay v. Homs.
Chrudim (Chrudym) 23.
Izák (Yazak, Yzak) 19.
Jakob 14, 19, 20, 25.
Jakobova studnice 19.
Janičaři 4.
Jericho 19.
Jerusalem 1, 2, 3, 5, 11, 12, 13, 14, 17, 18, 19, 35, 36, 37.
Jidáš 16.
Jordán, 11, 14.
Josef, otec Spasitelův (Jozieff) 14, 16.
Josef, syn Jakobův 20, 25.
Kabátník Martin 1, 2, 37.
Kaisarije 7.
Kayffar v. Kaisarije.
Kayfáš 16.
Kaza v. Gaza.
Kokovec Mareš 1, 2.

- Konstantinopol 2, 3, 4, 5, 9, 12, 35, 36.
 Kostka z Postupic Bohuš 1.
 Krakov 3.
 Králové (Králov) Hradec 17.
 leopard 35.
 Litomyšl 1, 2, 3, 37.
 Lukáš bratr 1, 2.
 Lvov 3.
 Malchus 16.
 Mameluci (mamalici) 20, 28, 29, 30, 31.
 z Marek Kašpar 1, 2.
 Maraš 7.
 Maria panna 13, 14, 16.
 Marys v. Maraš.
 Matěj apoštol 13.
 Miser v. Kairo.
 Moravská země 3, 36.
 Mozkva 2.
 Nil (Nilus, Nylus) 19, 22, 23, 24, 25, 26, 32.
 Olivetská hora 17.
 Pavel apoštol 8, 10.
 Petr apoštol 16.
 Praha 1, 3, 9, 22, 27.
 Praha, chrám sv. Jakuba 15.
 Rachel 14.
 Ramleh 11, 12.
 Ramotgalat v. Ramleh.
 Rauská země v. Rusko.
 Rusko 3.
 Řekové 3.
 Řím 2.
 Římené 3, 15.
 Safed 11, 12, 20.
 Samarytáni 11, 82.
 Samař v. Hebron.
 Samuel 11.
 Simeon 14.
 Sion 13, 14.
 Slezská země 3.
 Sodoma 14.
 Šalomounův chrám 17.
 Šočava 3.
 Štěpán Jáhen 13.
 Tábor 17.
 Tell Fagús 21.
 Titus 17.
 Tovačov 8.
 Tůma Písař 2.
 Turecká země (Turci, Turecké císařství) 3,
 4, 6, 7, 28, 36.
 Turkmanská země 7, 8.
 Tytus v. Titus.
 Usunhassan 7, 8.
 Valaská (Vlaská) země 3, 28.
 Vespesianus 17.
 Vladislav II. 2.
 Vlaské krajiny 2.
 Vlaši 32.
 Yazak | v. Izák.
 Yzak |
 Zateč 6.
 Zubr 35.
 Židé 3, 11, 13, 18, 32, 36.